DR. OCTAVIAN POPESCU

MEMORIALISTICA - TERAPIA NEUITĂRII

EDITURA .....

OCTAVIAN POPESCU

DOCTOR ÎN MEDICINĂ

MEMORIALISTICA – TERAPIA NEUITĂRII

MEDICI – FARMACIŞTI

Moto:
,, Moartea nu vine odată cu vârsta, ci odată cu uitarea.”
Gabriel Garcia Marques

,,Sunt un om bogat spiritual pentru că am multe şi frumoase amintiri din viaţă.

Cele mai frumoase nu sunt cele prin care eu am făcut ceva pentru alţii;
sunt cele multe ,prin care-mi dau seama ce au făcut alţii pentru mine şi ce mult au influenţat ei viaţa mea.”

Ei sunt părinţi,fraţi,copiii,prieteni şi nu în ultimul rând cei care mi-au fost ,,dascăli” în diverse etape al formării mele ca om şi profesionist. Pe unii dintre ei îi evoc cu respectul cuvenit în secvenţe memorialistice care,reunite,împlinesc acest volum.

Autorul

CUVÂNT ÎNAINTE

Cap V REVELAŢII DUPĂ ÎNTÂLNIREA CU UNII DINTRE ADEVĂRAŢII MAEŞTRI ROMÂNI AI ARTEI MEDICALE

În cei aproape 50 de ani de activitate medicală desfăşurată am avut prilejul să cunosc, să discut, să admir şi chiar să copiez , o întreagă pleiadă de maeştri în arta medicală, care mi-au fost profesori în facultate,şefi profesionali,mentori în activitatea postuniversitară sau ale căror lucrări de specialitate le-am studiat cu un anumit interes profesional. Folosesc termenul de artă medicală,deoarece cei care o practică la un nivel înalt nu fac numai ştiinţă, ci şi artă medicală.

Chiar dacă mi-au fost maeştri nemijlocit în formarea profesională sau dacă despre unii dintre ei mi-am format o impresie aşa zis,,dela distanţă",multora dintre ei le port o deosebită stimă şi le aduc ,ori de câte ori am prilejul,direct sau indirect omagiile mele, pentru ceea ce au făcut ei pentru mine,pentru colegii din lumea medicală românească şi mai ales pentru milioane de români. Cu toţii am profitat, într-un fel sau în altul de calităţile lor morale şi profesionale şi le-am admirat ţinuta demnă şi înalta etică profesională care i-a caracterizat.

Pentru a respecta ceeace am promis în introducerea lucrării - angajamentul de a nu prezenta decât momente din viaţa mea în care am fost în relaţie directă cu mari personalităţi medicale contemporane – voi descrie unele dintre momentele semnificative care mi-au marcat viaţa şi care au constituit adevărate lecţii de viaţă pentru mine.

MEMORIALISTICA – TERAPIA NEUITĂRII

MEDICI – FARMACIŞTI

Autorul, medicul primar **OCTAVIAN POPESCU** ,Doctor în Ştiinţe Medicale,cu vechi ştate în publicistica medicală şi paramedicală din ţară şi chiar din străinătate, publică un nou volum,de astă dată de memorialistică. Dar, nu-şi pune în evidenţă viaţa sa cu cele bune şi rele ,ci plăcerea, privilegiul şi fericirea de a cunoaşte şi de a fi în prejma unor mari personalităţi medicale- medici practicieni,profesori universitari,membrii ai Academiei Române şi/sau ai Academiei de Ştiinţe Medicale din România- care i-au fost repere în anumite privinţe şi momente ale vieţii.

Între cei enumeraţi figurează nume de mare rezonanţă în mintea cititorilor care i-au cunoscut în diverse circumstanţe, dar mai ales în a celor care le-au fost pacienţi, ei ,sau familiile lor.

Ne face cinste să –i nominalizăm pe toţi cei cuprinşi în lucrare în ordine aleatorie: **George Emil Palade –**american de origine română, Laureat al Premiului Nobel pentru Medicină, **Vlad Voiculescu** , **Constantin Bălăceanu Stolnici,Vasile Mârza, Dumitru Dobrescu, Constantin Maximilian,** membrii sau membrii corespondenţi ai Academiei Române , **Ion Juvara, Răzvan Prişcu, Ovidiu Bojor, Valeriu Popescu,Constantin Maximilian, Dan Enăchescu, Alexandru Pesamosca, Adrian Restian, Valeriu**

Popescu ,membrii ai Academiei de Ştiinţe Medicale din România ,**Iuliu Haţieganu, Alfred Rusescu, I.T. Niculescu, Alexandru Trestioreanu, Enric Façon, Alexandru Prişcu, Sanda Măgureanu, Cornelia Păunescu, Mircea Mezincescu, Ştefan G. Nicolau, Mircea Diculescu, Ion Socoteanu, Vasile Achim,Alexandru Caratzali, Arcadie Percek, Sebastian Nicolau, Isidor Iancu, Octavian Luchian,** profesori universitari doctori,**Gabriel Vasiliu, Emil Căpraru,Tudor Murgescu, Mihai Pavelescu şi Victor Gordan,** mari medici practicieni, cu toţii constituind o mândrie a şcolii medicale româneşti în general şi a celei bucureştene în special.

Autorul speră că mulţi dintre cititorii volumului său au deja formată o bună impresie despre aceste valori naţionale, iar cei care abia acum află despre ei, să-i acorde credit autorului şi să se bucure alături de el pentru faptul că aceşti Oameni şi adevăraţi Medici au existat şi mulţi dintre ei există şi astăzi printre noi şi pentru binele nostru.

Moto:

,,Adevăratul discipol învaţă să
scoată necunoscutul
din cunoscut,
apropriindu-se de
maestrul său.”

Johan Wolfgang Goethe

OMAGIU UNUI MARE OM ŞI MEDIC ,,DE MODĂ VECHE”

Una dintre figurile ilustre ale medicinii româneşti care mi-a influenţat, indiscutabil, formarea şi evoluţia profesională postuniversitară a fost prof.dr.docent **Vasile Petrescu Coman**, şef de clinică şi director al Spitalului Central de Copii din Bucureşti, până pe la începutul anilor’70 ai secolului al XX-lea.

Conştiinţa mă obligă să explic, pe de o parte modul în care m-a influenţat pozitiv în carieră,iar pe de alta, epitetul pe care i l-am acordat de ,,Om de modă veche”, fără nici cea mai neînsemnată conotaţie pejorativă. Ba din contra.

L-am cunoscut în calitatea sa didactică de profesor de Pediatrie în anul 1964, dar numai dela distanţă, din rarele reuniuni ştiinţifice la care întâmplarea făcea să participăm împreună. L-am cunoscut mai bine abia după anul 1967, când, în urma examenului de admitere la Doctorat în medicină,m-a acceptat ca doctorand al Domniei sale.

Timp de patru ani cât a durat stagiul de doctorand i-am fost un discipol, sper, disciplinat şi onest. În tot acel timp m-a îndrumat cu o grijă aproape ,,părintească" în pregătirea referatelor ştiinţifice,a examenelor de etapă şi în final,la redactarea şi susţinerea tezei de Doctorat (iunie 1970).

Cu delicateţe şi eleganţă verbală şi comportamentală m-a ajutat în tot acel timp să-mi completez cunoştinţele medicale şi chiar să-mi corectez o serie de carenţe în educaţie şi în comportament,pentru că, recunosc, eram atunci un tânăr medic ,, de modă mai nouă",când se considera că noţiunile de educaţie şi de bune maniere nu constituiau o prioritate pentru formarea ,,omului nou,al socialismului". În schimb,eu îl consideram pe maestrul meu ,nu peiorativ,ci chiar cu admiraţie un,,Om de modă veche" deoarece dovedea prin tot ceeace făcea, stil şi bune maniere.

Mă primea la domiciliul său întotdeauna în picioare, îmbrăcat întotdeauna într-o ţinuta în care aştepţi un musafir. Când mă primea în cabinetul său din clinică avea mereu pe cap o bonetă din catifea de culoare roşu violaceu (nelipsită în trecut de pe capul marilor maeştri ai artei medicale- şef de clinică, profesori, medici primari şi care, din păcate, astăzi nu mai constituie un simbol al rangului profesional). Îmi întindea mâna prieteneşte şi imediat şi o farfurioară cu dulceaţă şi nelipsitul pahar cu apă rece.

Şi mi-a demonstrat încă un lucru,de care mă temeam mult şi probabil de care se tem şi azi mulţi discipoli care, trebuie să apeleze la autoritatea profesională şi chiar morală a maeştrilor lor. Anume că în perioada doctoratului,la pregătirea unor lucrări ştiinţifice,în redactarea de articole sau de cărţi de specialitate ştiinţifice,redactarea de articole sau de cărţi de specialitate, pregătirea în vederea participării la

conferinţe şi congrese ştiinţifice, este absolut necesară ,,tuşa” maestrului asupra discipolului său .

Mi-a fost teamă că fiind şi eu într-o astfel de situaţie (teza de doctorat),în secolul vitezei voi găsi cu greu calea şi disponibilitatea de timp a maestrului meu, care putea fi şi Domnia sa un om cu probleme numeroase de rezolvat,cu relaţii interumane de prietenie sau cu interes profesional. Mă gândeam că va găsi cu greu timpul pe care să mi-l ofere exclusiv mie în vederea unor definitivări unor idei,a unor lucrări sau a mult aşteptatelor sfaturi ca de la maestru la ucenic.

Ori, în această privinţă maestrul meu m-a impresionat prin maniera în care înţelegea să-mi consacre din timpul său liber sau chiar ocupat,rugându-şi secretara (din clinică) sau pe distinsa sa soţie (când îl vizitam acasă) să nu ne deranjeze nimeni,nici personal,nici telefonic,decât în cazuri de forţă majoră.

Şi astfel discuţiile noastre erau întotdeauna duse la sfârşit,cu eficienţa pe care o scontam de fiecare dată.

A fost o altă lecţie de viaţă şi de bună cuviinţă pe care mi-a dat-o şi pe care am încercat s-o aplic şi eu în viaţă, atunci când am fost ,la rândul meu,în postura de a oferi ospitalitate colaboratorilor ,studenţilor sau medicilor începători.

Dintre sfaturile numeroase pe care, părinteşte şi cu mare delicateţe mi le dădea,am reţinut şi am aplicat în viaţă pe cele care se refereau la impunerea obiceiului de a nu trece nici o zi şi mai ales , nici o seară în care un medic să nu citească măcar câteva pagini de literatură beletristică şi obligatoriu şi literatură medicală. Să nu se culce înainte de orele 23 ,să nu doarmă mai mult de 7,cel mult 8 ore pe zi,să fie ,,parolist” şi, nu în ultimul rând şi deosebit de punctual.

În privinţa punctualităţii(pe care eu recunosc că o tratam cu superficialitate,cam ca toţi tinerii vremii) mi-a dat o pildă care m-a influenţat atât de mult încânt, pot să susţin astăzi,fără putinţă de tăgadă că,dacă am, ca orice om,unele defecte ,sunt, în schimb de o punctualitate exagerată, poate chiar supărătoare,pentru alţii.

Pildele pe care mi le-a servit sau mi le-a relatat cred că au rodit ,măcar în parte şi în comportamentul meu.

Printre altele,mi-a relatat că în perioada unor studii postuniversitare pe care le-a urmat în Anglia, a fost invitat acasă de profesorul şef de clinică. Cu această ocazie maestrul său i-a sugerat că, în Anglia pentru a lăsa o bună impresie gazdelor pe care urmează să le viziteze,să respecte cu punctualitate matematică ora stabilită a vizitei,iar dacă –i lipseşte ceasul,pentru orientarea exactă în timp,să se aproprie de uşa de la intrare a apartamentului pe care urmează să-l viziteze şi să sune la uşă numai dacă în faţa uşii se află întins un covoraş. Dacă a sosit prea de vreme şi nu vede covoraşul la uşă să mai întârzie până se face ora stabilită. Dacă cumva a întârziat şi nu găseşte acel covoraş în faţa uşii,să se gândească bine dacă mai merită să sune la uşă şi să-i prezinte gazdei diverse scuze pentru întârziere sau să renunţe la vizită,urmând să-şi ceară scuze la o viitoare reîntâlnire cu gazda.

Şi tot din Anglia,îmi explica maestrul meu, a învăţat că omul în general şi medicul în particular trebuie ca în societate să demonstreze, prin atitudinea sa că ştie mult mai multe,decât spune. Deci cumpătarea în conversaţie.

Astăzi timpurile şi mai recent chiar şi timpul meteorologic s-au schimbat,astfel încât un om cu o astfel de statură morală şi comportare este considerat un conservator anacronic şi nu un democrat – liberal, căruia îi este permis totul, sau aproape totul în societate.

****

Moto:

,,Nimeni nu ajunge la înţelepciune
din întâmplare”

Seneca

ATUNCI AM ÎNŢELES CU ADEVĂRAT CĂ MEDICINA ARE LIMITELE EI……

Printre alte privilegii pe care mi le-a acordat viaţa a fost şi cel care m-a adus pe mine,un student medicinist din anul IV în faţa celei mai mari personalităţi medicale din domeniul dermatologiei şi venerologiei româneşti dela mijlocul secolului al XX-lea ,Acad. **Ştefan Gh. Nicolau.**

Încă din primii ani de facultate am constatat că încep să-mi cadă, din ce în ce mai multe fire de păr de pe cap. Şi, ca orice tânăr care vede în podoaba sa capilară cel puţin o parte din succesul său la sexul frumos,am început şi eu să fiu îngrijorat. Am fost la un medic dermatolog, am făcut un tratament după prescripţia lui,am urmat chiar şi nişte tratamente empirice,dar…..nimic.

Cum la aceea vârstă gândeam şi credeam cu mare naivitate că reputaţii noştri dascăli,mari maeştri medicali şi cu înalte titluri academice ştiu totul în medicină sau măcar în specialitatea lor medicală,mi-am făcut curaj şi m-am hotărât să merg pentru un consult dermatologic la,,Patriarhul” Dermatologiei româneşti de atunci, un savant de reputaţie ştiinţifică internaţională pe care nu-l zărisem până atunci decât de vreo două trei ori- şi atunci doar când eram în trecere pe holurile clinicii de Dermato - Venerologie din Spitalul Colentina din Bucureşti.

L-am denumit ,,Patriarh” al Dermato – Venerologiei româneşti, atât pentru valoarea sa ştiinţifică şi umană deosebită de care se bucura în rândul slujitorilor lui Esculap din ţară şi chiar şi de peste hotare dar şi pentru vârsta sa înaintată(cred că se apropria bine de opt decenii de viaţă) la care mai conducea încă destinele acestei specialităţi medicale cu mare importanţă, în special în sănătatea publică (comunitară) .

Aşa se face că într-una din zile,către prânz, intru, nu fără sfială, în anticamera secretarei d-lui prof dr.Ştefan Gh. Nicolau,prezentându-mă şi precizând-i că sunt student medicinist şi că o rog să mă introducă în cabinetul d-lui profesor.

După câteva minute de aşteptare - care mi s-au părut nesfârşite - plin de emoţie intru în cabinet şi-l zăresc pe marele om şi medic la biroul său de lucru, cu un teanc de documente(or fi fost poate acte medicale sau administrative) în faţă. Îl salut cu respect şi rămân în picioare pe tot timpul ,,audienţei" mele,deoarece până la plecare nu am fost invitat să iau loc. Şi asta a accentuat mai mult sfiala mea şi distanţa care credeam eu că trebuie să separe un tânăr student, de o somitate medicală.

Abia după ce a terminat de subliniat cu creionul roşu câteva paragrafe dintr-o pagină dactilografiată, a ridicat privirea spre mine .Era,contrar aşteptărilor mele,o privire de bonom,de bunic care-şi priveşte nepoţii săi. Şi cu o vorbă blândă,uşor şăgalnică,mă întreabă ce doresc?

Cu sufletul la gură îi explic necazul meu şi complexul de inferioritate pe care începusem să-l resimt din acel motiv, faţă de colegi şi mai ales faţă de colege.

Fâstâcindu-mă,îi adresez rugămintea de a mă examina şi a-mi recomanda un tratament care să împiedice căderea părului şi dacă este posibil, regenerarea celui pierdut.

M-a ascultat cu atenţie şi răbdare apoi , s-a ridicat în picioare şi a pus părinteşte o mână pe umărul meu,spunându-mi :

-Tinere coleg(auzind această formulă de adresare m-am fâstâcit şi mai mult) eu sunt un om bătrân şi nu mai am păr. Dar nu mai am păr de mult şi te rog să mă crezi că tare mi-ar fi plăcut să am şi eu păr ca ceilalţi bărbaţi din preajmă. Dar, nu a fost să fie aşa. Şi te rog să mă crezi că am făcut şi eu numeroase tratamente medicale care erau la modă în acele timpuri. Acum,la bătrâneţe,când ştiu mult mai multe despre calviţie,despre cauzele ei şi despre ineficienţa tratamentelor, sunt sceptic în privinţa posibilităţilor terapeutice actuale sau chiar pentru viitorul apropriat. S-ar putea ca rezolvarea să vină,dar într-un viitor mai îndepărtat.

În acel moment a dus mâna la cap,a apucat boneta albă care-l acoperea, a dat-o jos, punând astfel în evidenţă o chelie

respectabilă,comparabilă sau chiar superioară celei pe care o port eu astăzi, nu cu mândrie,dar cu indiferenţă.

Şi continuă cu acelaşi amical şi oarecum compătimitor ton:

-Te sfătuiesc să faci cum am făcut şi eu. Gândeşte-te că eşti tânăr (ceeace era foarte adevărat), frumos (ştiam că nu era chiar aşa),inteligent (deşi nu- mi verificasem până atunci în nici un mod gradul de inteligenţă) şi că şarmul şi succesul bărbaţilor în relaţiile cu sexul feminin nu stau (numai)în păr. Dacă nu ai şi alte deficienţe(şi am înţeles că se referea la cele hormonale, sexuale),nu te mai gândi la pierderea podoabei capilare şi valorifică-ţi din plin celelalte valori cu care ai fost înzestrat de la naştere(nu mai ştiu sigur dacă a spus dela Dumnezeu sau dela natură).

Plin de emoţie,roşu la faţă şi cu urechile încinse de parcă luaseră foc,l-am ascultat cu atenţie şi parcă în acel moment am avut revelaţia deplină a celor pe care mi le susţinuse. M-a convins că nu trebuie să aştept şi să sper la o minune din partea medicinei,făcându-mă să înţeleg,pentru prima dată în viaţă că medicina are limite peste care greu sau de loc se va trece. Şi dacă se v-a trece cu adevărat peste ele, nu se ştie peste cât timp.

I-am mulţumit respectuos pentru faptul că m-a primit, pentru sfaturile şi încurajările pe care mi le-a dat şi de care am ţinut cont până în ziua de astăzi.

Acum pot să recunosc cât de multă nevoie aveam la aceea vârstă de un sfat şi o încurajare primită de la o asemenea personalitate medicală, cu care soarta m-a hărăzit să fiu contemporan cel puţin o parte a vieţii mele.

****

Moto:

,,Cei în vârstă le cred pe toate;
cei între două vârste se îndoiesc
de toate. Cei tineri le
ştiu pe toate.”

Oscar Wilde

O LECŢIE TÂRZIE,DAR UTILĂ DE VIAŢĂ PE CARE AM PRIMIT-O DELA UN MAESTRU AL CHIRURGIEI ROMÂNEŞTI

De-a lungul facultăţii de medicină un student trecea timp de trei ani(Facultatea de Pediatrie) sau de patru ani (Facultatea de Medicină Generală)prin diverse clinici de chirurgie. În cazul meu,ca student la Pediatrie,am trecut prin trei asemenea clinici. Două dintre ele nu mi-au marcat în mod deosebit desăvârşirea profesională. Aceasta cu atât mai mult cu cât niciodată nu am agreat specialităţile chirurgicale şi ca atare am trecut prin chirurgie,,ca gâsca prin apă” (să-mi fie scuzată exprimarea total neacademică,dar cred eu,edificatoare pentru ai convinge pe cititorii). În schimb anul petrecut în clinica de Chirurgie din

Spitalul Caritas din Bucureşti, condusă în acel an (1956) de d-nul conferenţiar dr **Ion Juvara** a fost unul special.

Nu frumos şi nici interesant pentru mine, ci doar necesar, ca pentru orice student care frecventează un curs,audiază nişte prelegeri şi îşi ia notiţele necesare pentru a face faţă examenului de sfârşit de an şi de stagiu în respectiva clinică. Totuşi acest stagiu avea şi are pentru mine şi o semnificaţie aparte,care-mi trezeşte amintiri nu prea plăcute şi pe care numai la încheierea lecturii acestui moment memorialistic îl veţi înţelege pe deplin.

Conf. dr. Ion Juvara era un şef de catedră relativ tânăr,talentat chirurg,bun orator,bărbat prezentabil,elegant şarmant(aprecierea aparţinea mai ales colegelor mele). În amfiteatru nu numai că părea ,dar chiar şi era pedant,uşor sever şi cu un temperament dominant. Şi fără răutate spun că severitatea sa se manifesta în special în relaţiile cu studenţii,în timp ce dovedea generozitate,simpatie,înţelegere şi chiar admiraţie pentru studente.

Eu mă declar unul dintre studenţii care a simţit pe pielea lui rigurozitatea şi severitatea dascălului nostru, în special cu ocazia primei mele participări la un act chirurgical efectuat în sala de operaţie, în calitate de,, mâna a III-a” (sau poate chiar a IV-a) la care aportul meu trebuia să fie minor. Era atât de neînsemnat încât bolnavul era operat şi cu şi fără participarea mea,rolul participării studenţilor în echipa chirurgicală fiind mai mult didactic,de a stimula gustul studenţilor pentru actul chirurgical.

Mărturisesc că aceea primă intrare a mea în echipa chirurgicală nu mă bucura de loc; nici nu mă consideram capabil să fac faţă acestei cerinţe,aşa cum am dovedit pe deplin, în prima, dar şi ultima mea încercare. Am urmat alături de medicii chirurgi care intrau în operaţie acelaşi ,,ceremonial” de spălare îndelungată şi de dezinfectare a mâinilor, am îmbrăcat halatul, mănuşile şi masca, toate sterile şi am ajuns lângă masa pe care era pregătit de operaţie bolnavul, iar eu am ocupat locul indicat de sora şefă a sălii de operaţie(un fel de ,,fac totum” în acel mic imperiu al ei).

Şi ca să nu plictisesc cititorii cu amănunte mai puţin interesante pentru ei,dar oarecum dramatice pentru situaţia în care mă aflam eu,voi descrie doar momentul ,, furtunii” declanşate de mine în sala de operaţie,fapt care l-a scos din sărite pe conferenţiarul Juvara, care opera mâna I-a (operatorul principal).

În momentul în care ţineam de un fir de catgul (aţa chirurgicală) aplicat la o buză de plagă,am simţit o acută senzaţie de mâncărime la faţă(aşa cum poate resimţi oricine şi oricând) care m-a obligat să mă scarpin repede în aceea zonă. Un adevărat chirurg ar fi rugat sora din sala de operaţie să-l şteargă cu un material steril(tifon)pe zona respectivă şi activitatea chirurgicală ar fi continuat normal.

Eu,neiniţiat şi emoţionat de rolul pe care-l îndeplineam pentru prima dată în viaţă într-o operaţie,las să cadă capătul firului de catgut pe câmpul steril care acoperea zona din preajma plăgii şi încep să mă scarpin de zor pe faţă, cu mâinile îmbrăcate bineînţeles cu mănuşi chirurgicale.

Probabil că toţi cei care m-au văzut procedând astfel au rămas stupefiaţi de nefirescul soluţiei găsite de mine. Şi, spre ghinionul meu,primul care a sesizat inadmisibilul meu comportament ,,nechirurgical” a fost chiar conferenţiarul ,care se afla vis a vis de mine,doar bolnavul fiind interpus între noi. L-am văzut cum deodată ridică ochii din plaga chirurgicală la care lucra, şi-mi aruncă o privire ,,criminală”. O strigă pe sora şefă a sălii de operaţie ,şi o întreabă pe un ton aspru:

-Marga,(nu sunt foarte sigur că aceasta îi era prenumele sau cu altul oarecum asemănător)cine e deşteptul acesta care habar nu are de chirurgie şi care-şi permite să se scarpine lângă bolnav, ca la el acasă ?

-Este un student dela Pediatrie ,d-le. profesor (există uzuanţa ca că în clinică apelativul şi pentru funcţia de conferenţiarul şef de clinică să fie de regulă tot cel de profesor). Şi continuă Sora şefă:

- I-a venit rândul să intre şi să ajute în sala de operaţii!

- Dă-l afară din sala şi să nu-l mai prind pe aici!

În tot acest timp eu făceam feţe ,feţe,mă treceau sudorile şi mă gândeam că m-am aranjat la examenul de chirurgie pe care urma să-l susţin la încheierea anului universitar.

La auzul acestei invitaţii ferme şi atât de puţin protocolară m-am întors cu spatele la masa de operaţie şi la operatori şi am început să mă dezbrac de echipamentul de protecţie steril.

Comiteam astfel o altă mare şi elementară gafă,deoarece dezechipare medicilor se făcea într-o altă încăpere legată de sala de operaţie.

Atentă la ceea ce se întâmplă, sora şefă (folosesc,precum aţi observat denumirea de soră şefă dată cadrelor medii ajutătoare din aceea perioadă,cea actuală fiind de asistentă) se aproprie de mine şi mă împinge uşor către aceea încăpere în care trebuia să mă dezechipez.

M -am schimbat rapid şi am dispărut, nu numai din sală, ci şi din clinică. Şi să nu vă mai spun ce-am simţit eu în acest timp şi la ce mă gândeam atunci.

Următoarele două zile n-am mai venit la stagiu, deci n-am mai apărut prin clinică şi cred că lipsa mea nu s-a făcut simţită de ceilalţi.

După ce am revenit la clinică,mă retrăgeam prin cele mai ascunse unghere,pentru a evita întâlnirea cu cel pe care-l consideram ,,durul” profesor.

Acum gândesc altfel,dar atunci,de naiv ce eram, îmi închipuiam că profesorul nu avea altă grijă decât de a mă găsi pe mine şi a mă dojeni,eventual şi a mă sancţiona în vreun fel. Tocmai de aceea,la cursurile de chirurgie mă aşezam pe cel mai strategic şi invizibil loc din amfiteatru.

Timpul a trecut şi a sosit momentul examenului de chirurgie. Aveam mari emoţii, deşi teoretic mă pregătisem bine,simţindu-mă vinovat şi crezând că întâlnirea faţă în faţă cu profesorul îi v-a reaminti de episodul din sala de operaţie şi că într-un fel sau altul voi suporta consecinţele .

Dar surpriză,n-am văzut nici în privirea sa şi n-am dedus nici din dialogul înfiripat între Domnia sa ca examinator şi mine, ca examinat,

nici o tendinţă de persecuţie. Şi astfel parcă-mi revenea curajul. Aşa am reuşit să fac faţă oarecum onorabil examenului ,să iau un calificativ modest,adică atât cât meritam şi nici de cum unul mai mic,care să mă facă să cred că am fost ,,penalizat”.

Din acel moment şi până în anul 1996- timp de aproape 40 ani - nu m-am mai găsit niciodată faţă în faţă cu profesorul meu de Chirurgie din studenţie. Am fost însă totdeauna la curent cu excelenta sa evoluţie profesională, care l-a situat în vârful piramidei chirurgiei româneşti din ultimele două decenii ale secolului trecut. În lumea medicală se vorbea aproape în consens despre inegalabilul său talent chirurgical şi de rezultatele excelente obţinute chiar şi în intervenţii chirurgicale cu mare risc,ca şi de prelegerile sale în amfiteatrele studenţeşti sau în şedinţele de comunicări ştiinţifice din ţară şi din străinătate.

Dacă eu pot să spun că am fost la curent cu evoluţia strălucitei sale cariere profesionale –ba chiar şi cu evenimentele neplăcute ale vieţii,care nu l-au ocolit şi care l-au făcut să sufere pe nedrept – era firesc ca Domnia sa să nu mai ştie nimic despre mine, unul dintre (poate)miile de studenţi care i-au frecventat cursurile şi mai ale despre unul care nu aveam nici o chemare pentru specialităţile chirurgicale.

După aproape 40 ani soarta a făcut să ne reîntâlnim în cu totul alte circumstanţe şi să-i redescopăr nobleţea sufletească şi înalta conduită deontologică. Cu aceea ocazie mi-a servit o lecţie de viaţă (dacă ţin cont şi de trecutul mai îndepărtat,poate a doua) care nu se poate uita şi care te obligă, s-o dovedeşti,la rândul tău, în relaţia cu confraţii de breaslă şi în special cu cei tineri dintre ei.

Probabil că era în anul 1996 când,o distinsă pediatră şi colegă de spital cu mine, rudă mai îndepărtată cu familia celui care ajunsese între timp prof.dr. docent Juvara, m-a rugat ca în perioada celor aproximativ două luni cât v-a lipsi din ţară (plecată fiind într-o vizită prelungită la nişte rude de pe un alt continent) s-o înlocuiesc , la nevoie ,la îngrijirea celor doi nepoţi ai profesorului. Poate nu-i lipsit de importanţă că nepoţii profesorului erau copiii fiicei sale căsătorită cu

unul dintre primarii, care ,în prezent este primar al unui sector în Bucureşti.

I-am promis colegei mele că voi da curs rugăminţii sale şi că voi sta oricând la dispoziţia familiei fostului meu profesor de chirurgie. Nu m-am abţinut însă să nu-i mărturisesc colegei mele că mă surprindea rugămintea sa,cunoscută fiind în lumea medicală bucureşteană persoana şi personalitatea profesorului Juvara, care avea uşile deschise şi acces la toate marile personalităţi ale Pediatriei din capitală. Şi nu numai ale Pediatriei.

Acceptând rugămintea ,îmi dam însă seama că-mi asum o mare responsabilitate,considerând că sunt nevoit să accept să port o pălărie ,poate mult prea mare pentru capul meu.

Nu trec decât trei sau patru săptămâni dela aceea discuţie şi într-o bună zi sunt anunţat de asistenta dela camera de gardă a spitalului la care lucram că sunt căutat de un domn doctor (nu s-a recomandat prof. doctor) al cărui nume nu l-a reţinut.

Cum nu aşteptam pe nimeni, nu bănuiam cine ar putea fi,,colegul" care mă căuta. Am rugat-o pe asistenta respectivă să-i transmită rugămintea de a aştepta câteva minute ,până termin examinarea unui bolnav care mă aştepta,pregătit pentru vizita medicală de dimineaţă.

După ce am terminat examinarea bolnavului,am coborât de îndată şi ……rămân ca paralizat şi fără replică,văzând că lângă portar aştepta în picioare marele profesor dr. chirurg Ion Juvara(mai cunoscut între intimi şi chiar şi în restul lumii medicale cu numele de Cuti Juvara)împreună cu o fetiţă în vârstă de 12 -13 ani (după o apreciere rapidă).

Îmi întinde prieteneşte mâna pe care i-o strâng cu o emoţie plăcută;atât de plăcută încât,inconştient, am prelungit acest act de respect interuman poate nepermis de mult,aşa cum procedează unii bărbaţi aflaţi în preajma unor femei pe care le admiră în tăcere prelungită.

S-a prezentat (deşi nu era cazul, deoarece l-aş fi recunoscut uşor dintr-un milion de oameni) spunându-mi:

-Sunt profesorul Juvara şi vin la Dumneavoastră,domnule coleg din partea d-nei. dr. S.P., vechea noastră prietenă de familie care vă este colegă.

Spontan mi-am amintit de discuţia cu colega mea care mă rugase ca, în lipsa ei din ţară, să acord asistenţă pediatrică nepoţilor profesorului.

I-am condus în cel mai,,civilizat" cabinet medical existent în ambulatoriul spitalului , i-am invitat să i-a loc şi să discutăm. Domina sa a început prin a –mi spune că are nevoie de părerea mea de specialist în boli de copii ,deoarece nepoţica îi este bolnavă..

-Domnule profesor – îi spun cu jumătatea de gură şi cu multă sfială în glas- aşi fi onorat să vă pot fi de folos .Orice doleanţă a d-tră mă onorează,oricât de dificilă ar fi ea.

Mi-a mulţumit anticipat şi m-a întrebat:

-Fiind medic pediatru,nu mi-aţi fost cumva student la cursul de chirurgie generală?

M-a surprins modul protocolar de adresare – îmi vorbea cu dumneavoastră - şi fără să mai aştept i-am răspuns:

-Ba da, d-le. profesor,în anul universitar 1956/ 57,dar, din păcate n-am fost unul dintre studenţii buni la disciplina pe care ne-aţi predat-o. Mai mult chiar,v-am pricinuit o neplăcere impardonabilă în sala de operaţie,pe care nici acum nu pot s-o uit.

Şi i-am relatat în mare întâmplarea şi i-am mulţumit pentru faptul că ea nu a influenţat nota obţinută la examenul de sfârşit de stagiu de chirurgie.

Imediat însă,mi-a adresat o nouă întrebare:

-Ce promoţie aţi fost şi ce nume ,,mai sonore" aţi avut printre colegi?

I-am precizat promoţia şi i-am înşirat câteva nume de colegi şi colege care şi atunci şi după absolvire au constituit elita profesională a anului nostru. Probabil că exemplele mele au fost edificatoare pentru că a reuşit – deşi i-au trecut prin cariera sa didactică îndelungată zeci de promoţii de studenţi- să-şi amintească şi să-şi precizeze în timp câteva amănunte despre promoţia mea. Şi-a amintit spre exemplu că

studentul X era un talentat (viitor) chirurg ,că Y era deosebit de inteligent,că Z era o studentă foarte drăguţă şi că nu era de fapt singura, din anul nostru etc.

Despre Dumneavoastră(vedeţi ce protocolar mi se adresa) să vă spun sincer,nu-mi amintesc. Iar despre acel moment neplăcut din stagiul de chirurgie pe care mi l-aţi relatat şi care spuneaţi că v-a marcat negativ,nu vă faceţi griji. N-aţi fost singurul care mi-a provocat mici supărări. Noi,dascălii vedem şi trăim multe- şi bune şi rele- alături de învăţăceii noştri. Şi să ştiţi că nu le purtăm niciodată ranchiună şi nu-i sancţionăm la nota obţinută la de examenul de sfârşit de stagiu.

-Dar, apropo ,din curiozitate vă întreb, ce notă aţi avut la examenul meu?

-În aceea perioadă nu se dădeau note la examene,ci calificative,d-le profesor. Mi-aţi dat calificativul bine,pe care cred că nu-l meritam. Să fiu sincer, mă gândeam că voi primi calificativul suficient sau chiar insuficient(acest calificativ însemnând restanţă şi repetarea examenului în toamnă) . De aceea , am considerat în sinea mea că aţi fost chiar generos cu mine. V-am mulţumit atunci şi o fac încă odată şi acum.

-Această discuţie mi-a răscolit o serie de amintiri din îndelungata mea carieră universitară dragă domnule doctor,îmi spune pe un ton cald,prietenesc. Şi continuă:

-Ehee,ce timpuri! Atunci eraţi tineri studenţi, iar eu eram mult mai tânăr decât sunt acum şi cu toţii ne străduiam să ajungem cât mai bine în ierarhia socială şi în special în cea profesională. Acum, când am ajuns la pensie,privesc în urmă şi-mi revăd trecutul care n-a fost întotdeauna frumos şi fericit, dar am avut satisfacţia ca la încheierea activităţii medicale să constat că n-am trăit degeaba,că am salvat oameni şi am format numeroşi chirurgi de valoare care au împânzit întreaga ţară.

Dar să lăsăm nostalgiile trecutului şi să ajungem la copii sau mai bine zis la nepoţii aceştia ai noştri. Şi-mi arată cu capul spre copila care-i era nepoată şi care-l însoţea.

Îi pronunţă prenumele,pe care din păcate astăzi nu mi-l mai amintesc, dar parcă era unul foarte obişnuit la români. Să fi fost Sanda,Ruxandra,Gabriela?

După o asemenea discuţie introductivă,am intrat în subiect şi am discutat despre motivul vizitei pe care mi-au făceau şi care realmente mă onora:

-Domnule doctor,această drăguţă nepoată a mea prezintă de câteva zile o simptomatologie mai ciudată pentru mine, dar care s-ar putea să fie mai obişnuită pentru un pediatru. Şi de aceea am venit ,să vă rog să mă ajutaţi să stabilim împreună diagnosticul şi atitudinea terapeutică. Probabil că aveţi copii,poate şi nepoţi şi ştiţi ce simte un părinte sau/şi un bunic, atunci când copilul sau nepotul său este bolnav. Şi mai ales atunci când este vorba de o îmbolnăvire serioasă…….

Sunt chirurg şi ştiind că suferinţele digestive ale copiilor ascund enigme sau chiar drame medicale,am consultat-o şi eu atent, pentru a depista dacă este vorba sau nu de o apendicită? N-am reuşit să mă lămuresc şi de aceea m-am gândit să apelez şi la concursul unui pediatru.

-Domnule profesor- îi spun cu mare jenă şi emoţie în glas- este prea mare onoarea pe care mi-o faceţi apelând la serviciile mele în stabilirea diagnosticului. Vă spun sincer că mi- e teamă să mă pronunţ şi să confirm,dar mai ales să infirm un diagnostic chiar şi numai suspectat, cine? Chiar de profesorul meu de chirurgie! Dacă apelaţi la serviciile mele vă răspund cu toată solicitudinea de care sunt capabil, dar,cred eu că ar fi fost mai bine să apelaţi la maeştrii şi la dascălii mei în ale pediatriei care nu sunt puţini şi a căror competenţă profesională este mai presus de orice îndoială.

-Mda! S-ar putea să aveţi dreptate,dar eu am nevoie în acest moment de o părere de specialist pediatru pentru a realiza un consult chirurg-pediatru. Şi mă bucur că ori de câte ori,prin forţa lucrurilor, am apelat ,pentru nevoile mele medicale sau ale familiei mele, niciodată nu am fost dezamăgit nici de colegii mei – profesorii, şi nici de foştii mei studenţi. Vă înţeleg ezitarea,dar cred că vă subestimaţi

-D-le profesor,îi zic, dacă aceasta vă este dorinţa aşa voi face,deşi,repet,o fac cu oarecare reticenţă.

Invit apoi copila să dea jos hainele mai groase şi o întind pe o canapea aflată lângă peretele de la uşă,opus peretelui cu mai multe geamuri care dădeau spre curtea interioară a spitalului şi care era amenajată ca un modest parc în care-şi petreceau o bună parte de timp copii spitalizaţi şi însoţitoarele lor.

Am făcut aceste precizări de orientare în spaţiu pentru că nu sunt lipsite de interes, pentru a înţelege corect cele ce au urmat.

Dar până atunci trebuie să mai precizez că atunci când se petrecea momentul pe care-l relatez,eram medic practicant cu o vechime de peste patru decenii şi aveam la activ, probabil, zeci de mii de consultaţii pediatrice. Cu toate acestea,ceeace urma să se petreacă atunci era ceva cu totul special pentru mine. Şi pentru a vă face să înţelegeţi de ce era aceasta o consultaţie,,specială”,trebuie să explic faptul că actul medical de examinare a unui bolnav este de cea mai mare importanţă pentru stabilirea unui diagnostic.

Făcut corect şi complet te poate conduce la un diagnostic corect;efectuat incomplet sau incorect te face să treci pe lângă diagnosticul real,ceeace nu este decât în detrimentul bolnavului.

În timpul studenţiei examenului clinic al bolnavului i se acordă o importanţă deosebită,chiar primordială. Toate examenele pe care le susţine un student în anii de practică clinică,la toate specialităţile medicale începe cu examenul clinic care se face ,de cele mai multe ori în faţa asistentului universitar şi mai rar şi a conferenţiarului sau a profesorului de la respectiva disciplină medicală.

În tot timpul examenului (consultului) clinic, studentul este urmărit atent de către cei din comisia de examen: ce examinări de organe şi aparate face,în ce ordine şi cum le face , ce examene omite dintre cele care , s-ar impune, etc.. Şi nota finală acordată studentului în urma examinării bolnavului constituia cam 50%,dacă nu chiar mai mult, din nota finală a examenului.

Aproape orice student este timorat în timpul examenului clinic Când însă devii deja medic, când ai căpătat ceva vechime în practica

medicală şi poate ai obţinut şi titluri profesionale mai înalte, ai,pe lângă emoţiile inerente oricărui examen serios şi jena de ridicol în faţa comisiei de examinare, impusă de vârstă şi de experienţa clinică acumulată şi care nu-ţi mai scuză erorile medicale comise în timpul unui examen profesional.

Cam aşa gândeam şi eu în momentele în care copila era întinsă pe canapea şi o examinam clinic, timp în care profesorul mă privea cu atenţie şi interes.

Dar ezitările şi tergiversările mele au fost remarcate , -cu siguranţă, - de ,,supervizorul ” meu şi ceeace a urmat mi-a întărit convingerea că profesorul pe care-l consideram sever şi deosebit de exigent în tinereţe (a mea, nu a Domniei sale), avea în realitate şi atunci şi după aproximativ 40 de ani, delicateţe sufletească şi tact psihologic demn de toată lauda. De ce? Ve-ţi vedea mai departe.

Cu emoţie, chiar dacă aveam atât de mulţi ani de practică medicală în spate, m-am apropiat de copilă şi am început s-o examinez. În acest timp dânsul s-a ridicat de pe scaun şi s-a îndreptat către geamurile deschise ale cabinetului medical, întorcându-se complet cu spatele la mine.

Atunci am realizat că,spre binele meu,juca puţin teatru. Şi pentru a nu mă pune în dificultate,privea admirativ parcul din curtea spitalului,elogiind îndelung frumuseţea şi utilitatea lui în umanizarea condiţiilor de spitalizare necesare,cu deosebire într-un serviciu clinic de copii.

Stând mereu în aceea poziţie,neîntorcând de loc capul către mine şi către bolnav, continua să facă diverse comentarii,dar nici unul despre bolnava pe care o examinam şi despre boala ei.

Pentru a-i dovedi că-l ascult şi că nu-l las doar să monologheze,îi mai răspundeam şi eu din când în când. De gândit,gândeam însă că în acele momente amândoi jucam puţin teatru,pentru a depăşi unele momente critice şi pentru rezolvarea cât mai bună a unui scenariu privitor la boală şi sănătate.

Nu am cronometrat minutele care s-au scurs cu examinarea copilei,dar îl estimez la circa 15 minute. Ori, în tot acest timp profesorul nu a întors măcar o dată faţa spre mine şi spre nepoata lui.

La terminarea examenului clinic l-am atenţionat că am încheiat consultul medical. Abia atunci s-a întors cu faţa spre mine,s-a apropriat şi a luat loc pe un scaun.

Acum eram mai dezinvolt şi am purtat o discuţie mai lejeră expunându-mi, tot cu anumite rezerve părerea asupra diagnosticului. Nu confirmam o apendicită ,dar nici nu credeam că o pot infirma. O astfel de situaţie se întâlneşte, de alt fel, destul de des în medicină şi mai ales în Pediatrie . Ca atare,mi-am permis să-i sugerez ca celor două păreri, a Domniei sale şi a mea, să-i alăture şi o a treia,venită din partea unei somităţi medicale care conducea o clinică de chirurgie infantilă din Bucureşti ,d-ul Prof dr Dumitru Vereanu .

La ceea ce i-am sugerat eu, mi-a răspuns uşor evaziv şi nu am înţeles de ce?

Mi- a mulţumit în schimb pentru amabilitate şi pentru colaborare şi mi-a strâns mâna cu prietenie. L-am condus până la ieşirea din clădire şi ne-am despărţit .

La întoarcerea colegei mele am aflat că evoluţia copilei a fost bună şi nu a ajuns la operaţia de apendictomie.

Ce s-a mai întâmplat de atunci încoace cu acea copilă nu mai ştiu şi nici nu contează prea mult în contextul evocării acelor momente.

Am rămas însă cu amintirea unei lecţii primită de mine la o vârstă la care credeam că le ştiu pe toate şi că pot să descifrez corect sufletul omului. În realitate,cât de mult ne înşelăm când credem că ne cunoaştem bine atât pe noi,cât şi pe alţii……

M-am convins astfel că un Om cu o aparentă duritate ,severitate şi preţiozitate era în fond un om delicat,sensibil,altruist şi generos. A fost pe deasupra (pentru că a părăsit de câţiva ani această lume) un bun formator şi şlefuitor de virtuoşi medici chirurgi. Un om căruia îi poartă recunoştinţă mii de pacienţi şi sute de discipoli în chirurgie.

Moto:
,,Nu poţi trăi fără patrie,cum
nu poţi trăi fără pâine”
Victor Hugo

FERICITA ÎNTÂLNIRE CU UN LAUREAT AL PREMIULUI NOBEL PENTRU MEDICINĂ

În luna octombrie a anului 1974 o ştire senzaţională ne-a umplut inimile de bucurie nouă,românilor. O primă telegramă de presă anunţa lumii întregi că cercetătorul american de origine română,prof.dr. **George Emil Palade** a obţinut Premiul Nobel pentru Medicină,ca rezultat al cercetărilor în domeniul organizării structurale şi funcţionale a celulelor umane.

Cine era însă aceea mare personalitate medicală românească,despre care, poate puţini români ştiau,cei mai mulţi probabil că nu ştiau mai nimic?

Era un cercetător medical care până la vârsta de 33 de ani a trăit în România şi şi-a desfăşurat activitatea de cercetare, la Facultatea de Medicină din Bucureşti. La început ca intern, extern şi preparator la catedra de Anatomie,apoi ca sef de lucrări şi conferenţiar la Institutul de Anatomie şi Embriologie din cadrul Universităţii din Bucureşti ,care includea în aceea perioadă şi Facultatea de Medicină.

În perioada de activitate din România a lucrat sub îndrumarea directă a trei mari Corifei ai medicinei româneşti: prof. dr. Francisc Rainer şi prof. dr. Grigore T.Popa (succesorul celui dintâi la conducerea Institutului) , pentru activitatea de cercetare şi a prof.dr. Nicolae Gh.Lupu pentru activitatea de clinică medicală.

La vârsta de 33 ani este nevoit să emigreze din considerente politice în S.U.A.şi să-şi continue acolo prodigioasa sa activitate ştiinţifică,la început în calitate de,, Visiting investigator” ,apoi ca asistent al celui care este unanim recunoscut astăzi ca părinte al biologiei celulare moderne,prof.dr.Chambers dela Rockfeller Institute for Medical Research din New –York.

Cariera sa strălucită de cercetător american (deoarece devenise la scurt timp de la emigrare cetăţean american)i-a fost îndrumată, în afară de profesorul amintit , şi ulterior şi de prof.dr. Alfred Claude,ambii mari personalităţi ştiinţifice universale,Laureaţi ai Premiului Nobel pentru Medicină.

Cu timpul,cercetătorul american de origine română urcând treptele ierarhiei profesionale a ajuns să devină profesor universitar de Biologie celulară în acelaşi institut,apoi profesor şi Director al Secţiei de Biologie Celulară a Universităţii Yale, din New – Haven, de asemenea din S.U.A.

Pentru realizările sale ştiinţifice fundamentale(descrierea ribozomilor celulari ca sediu al sintezei de proteine,denumite de atunci granulele Palade,elucidarea structurii şi funcţiilor mitocondriilor ca principali furnizori de energie celulară şi introducerea metodei autoradiografiei în microscopia electronică) a fost onorat cu înalte distincţii şi titluri ştiinţifice de către reputate instituţii de cercetare din întreaga lume. Şi totul a culminat în anul 1974 când fundaţia Nobel i-a acordat titlul de Laureat al Premiului Nobel pentru Medicină.

Evenimentul a fost anunţat în presa românească a vremii,dar destul de sumar şi cu oarecare mistificare a adevărului.

În schimb, eu am avut privilegiul şi mai ales satisfacţia de a fi primul conaţional al Domniei sale care a publicat un lung şi elogios articol,într-o publicaţie de specialitate din România (Revista Viaţa Medicală)imediat după primirea înaltului titlu de Laureat al Premiului Nobel. La redactarea articolului am fost substanţial ajutat de informaţii biografice complete şi exacte de una din surorile Domniei sale ,d-na Constanţa Palade,reputat medic pediatru ,doctor în medicină, care a condus ,timp îndelungat şi cu succes (atât cât se poate vorbi despre

succes în lupta cu o boală neiertătoare)primul serviciu oncologic de pediatrie din România,în care lucram şi eu în aceea perioadă.

Luând cunoştinţă de articolul meu şi probabil satisfăcut de modul în care l-am redactat,mi-a transmis mulţumiri şi recunoştinţă prin distinsa sa soră. Acest lucru m-a bucurat nespus,deoarece nu oricine are prilejul să primească mulţumiri din partea unei asemenea personalităţi a ştiinţelor medicale universale.

În anul 1992 –surprinzător de târziu faţă de momentul acordării Premiului Nobel – Academia Română i-a acordat titlul de Membru de Onoare al Academiei Române,iar Senatul Universităţii de Medicină şi Farmacie din Bucureşti, titlul de Preşedinte de Onoare al Universităţii al cărui student , cadru didactic şi cercetător strălucit a fost. La invitaţia acelor înalte foruri ştiinţifice, a sosit în ţară spre a i se decerna onorantele distincţii.

Acel moment mi-a oferit privilegiul de a-l cunoaşte ,de a-i strânge mâna şi de a discuta – din păcate nu destul de mult pe cât aş fi dorit eu dar destul din timpul său limitat – cu un Laureat al Premiului Nobel pentru Medicină.

L -am cunoscut deci personal cu ocazia vizitei pe care a făcut-o în clinica de Pediatrie condusă după cum aminteam, de sora Domniei sale. După ce i-au fost prezentaţi toţi colaboratorii din clinică, dintre care pe unii îi cunoştea deja,pe alţii, printre care eram şi eu, nu avusese prilejul, am servit cu toţi o cafea,ocazie cu care s-au purtat varii discuţii.

Nu a omis nici cu acel prilej să-mi mulţumească din nou pentru articolul elogios publicat de mine, în ţară, după momentul primirii Premiului Nobel .

La încheierea discuţiei noastre şi după plecare s-a din spital, la terminarea vizitei,am stat şi am reflectat mult timp la ţinuta ,atitudinea şi la maniera cu care a ştiut să-şi trateze interlocutorii, care, fascinaţi de importanţa momentului păreau că nu vor să piardă nici un fragment din rostirile sale. Ne-a încântat pe toţi cu erudiţia sa,cu simplitatea exprimării consideraţiilor sale,cu respectul pentru cei pe care-i aducea în discuţie şi nu în ultimul rând, cu puterea de sinteză,pregnantă în

special în situaţiile în care timpul scurt de discuţii impunea o astfel de atitudine.

Mi-am dat seama că este cu adevărat un titan al gândirii medicale,un savant care-şi cunoştea valoarea,dar care nu-şi pune, în nici un moment, preopinenţii în situaţii delicate. Mi s-a mai părut că,faţă de vârsta sa cronologică,cea biologică era cel puţin cu un deceniu mai redusă. Şi se vedea acest lucru chiar dela depărtare de o poştă.....

Ce mai, am avut atunci revelaţia întâlnirii cu un om cu adevărat excepţional, o persoană uşor ,uşor interiorizată,dar care lăsa să transpară un suflet delicat şi generos ,plin de umanitate şi dragoste de semeni.

Adaug la aceste considerente şi faptul că a făcut nespus de mult pentru medicina românească, căreia de fapt îi datora ,cel puţin o parte din succesul carierei sale strălucite. Şi s-a revanşat,prin contribuţia directă la organizarea şi funcţionarea Institutului Român de Biologie Celulară, filială a celui similar din S.U.A., obţinând şi numeroase burse în Statele Unite pentru tinerii cercetători români din institut.

Sper ca toate argumentele pe care le-am folosit în acest expozeu să vă determine să înţelegeţi de ce am fost atât de fericit atunci când am avut prilejul să stau de vorbă cu singurul Laureat Român al Premiului Nobel. Deocamdată.

Îl stimez nespus pentru multe merite ştiinţifice,dar în acelaşi timp şi pentru faptul că n-a uitat că este Român. Că este aşa, o dovedeşte şi răspunsul pe care i l-a dat unui corespondent român la Washington, imediat după conferirea Premiului Nobel: ,,Îmi iubesc şi îmi stimez neamul şi sunt mândru că m-am născut în România. Mă gândesc cu atâta nostalgie şi drag la ţara natală,la meleagurile pe unde mi-am petrecut copilăria,adolescenţa şi studenţia”

****

Moto:

,,Câtă matematică,atât adevăr”

Grigore Moisil

PRIVILEGIUL DE AL CUNOAŞTE PE ACADEMICIANUL ,MEDICUL ŞI OMUL VLAD VOICULESCU

Una dintre cele mai fascinante personalităţi medicale ale sfârşitului de secol al XX-lea din România pe care am avut prilejul s-o cunosc destul de bine a fost şi rămâne Acad. **Vlad Voiculescu**.

Ori de câte ori îmi revine în amintire sau într-o discuţie cu diferiţi interlocutori,nu pot să-l caracterizez decât ca pe o personalitate deosebit de umană,de o modestie dezarmantă pentru cei din preajma sa, un savant neurolog,urmaş glorios al părintelui neurologiei româneşti, prof.dr. Gheorghe Marinescu.

Când am folosit termenul de privilegiu de a-l cunoaşte pe marele neurolog vă asigură că nu am exagerat cu nimic.

Am avut plăcute ocazii de a cunoaşte şi aprecia calităţile unui mare maestru în arta medicală neurologică,dar şi calităţile sale umane, de-a lungul a cinci sau şase ani în care am lucrat într-un spital în care ,în vecinătatea clinicii de Pediatrie în care lucram se situa clinica de Neurologie pe care Academicianul profesor dr Vlad Voiculescu o conducea. Poate ar fi prea mult spus şi lipsit de modestie dacă aşi aminti că am avut de câteva ori prilejul de a participa la unele consultaţii interdisciplinare, conduse de Domnia sa.

Din informaţiile pe care le-am obţinut în timp,am aflat că elevul Vlad Voiculescu ,oltean prin naştere ,a fost şef de promoţie la cel mai de elită liceu din întreaga Oltenie,Liceul Fraţii Buzeşti din Craiova,şcoală care a dat culturii şi ştiinţei româneşti numeroase valori naţionale ,multe chiar cu recunoaştere internaţională. Nu este lipsită de importanţă nici precizarea că tânărul elev pe care-l evoc astăzi a fost un excelent matematician,pasiune pe care a continuat-o şi după ce şi-a croit o carieră medicală la fel de strălucită. Şi poate nu este întâmplător nici faptul că şi-a ales tocmai neurologia ca specialitate medicală pe care a urmat-o, deoarece, dintre toate specialităţile medicale, este,,cea mai matematică şi mai exactă specialitate”. Este disciplina în care întotdeauna 2+2=4,în care căile impulsurilor nervoase urmează traiecte rectilinii, paralele sau întretăiate,desemnând în fiziologia creierului figuri geometrice,mereu aceleaşi şi cu viteze de transmitere ale influxului nervos calculabile

numai prin formule matematice bine cunoscute adevăraţilor cercetători neurologi.

În relaţiile personale,neprofesionale, cât şi în cele profesionale,cu pacienţii sau cu colaboratorii era un om de o bunătate şi blândeţe rar întâlnite. În numeroasele vizite pe care i le-am făcut fie la domiciliu,fie în cabinetul său din clinică,am avut prilejul să discut ,dar mai ales să-l ascult cu acelaşi mare interes,ore întregi,în domenii variate: artă,cultură,filozofie,ştiinţe umaniste sau ştiinţe exacte. Era o plăcere să-l asculţi ,aşa încât, un astfel de erudit,,trebuia să-l asculţi şi niciodată să îl întrerupi".

În relaţiile profesionale strălucea prin folosirea logicii,filozofiei şi matematicii în stabilirea diagnosticului în neurologie.

Deşi eu nu eram specialist neurolog, participam şi eu adesea la prelegerile pe care le ţinea în faţa medicilor primari şi şefi de secţii de neurologie din întreaga ţară,în scopul perfecţionării profesionale a acestora.

Eram bucuros că puteam să particip la adevărate prelegeri şi demonstraţii ,,academice" sau la prezentarea unor cazuri medicale atent selecţionate dintre cele mai complicate care se întâlnesc în Neurologice. Recunosc faptul că unele probleme de strictă specialitate mă depăşeau,că mă aflam pe un teren mai puţin cunoscut, care- mi fugea de sub picioare. Aveam însă satisfacţia să audiez un discurs teoretic academic de înaltă ţinută,urmat de comentarii de loc sofisticate,pe marginea cazurilor clinice puse în discuţie. Admiram şi grija şi menajamentele cu care înconjura pacientul în cauză, pentru a nu-i lăsa impresia că se află ,acolo în postura de material didactic (,,de cobai de experienţă")pentru medici.

Cursurile sale postuniversitare erau adevărate demonstraţii de îmbinare logică a Biologiei şi Fiziologiei cu Matematica şi Filozofia, aplicate la studiul sistemului nervos şi cu deosebire a sistemului nervos central din creier.

Fără să am argumente obiective în susţinere ,îmi place să cred că o astfel de gândire academică complexă face diferenţa între cercetătorii de geniu şi simpli practicanţi ai neurologiei clinice.

Legat de cele sus prezentate,poate şi de alte cazuri întru-câtva asemănătoare pe care le cunosc ,mi-am pus o problemă de genetică umană, la care n-am găsit încă răspunsul şi pe care constat că nici alţii nu au lămurit-o. Este vorba despre existenţa sau nu a unei gene a ştiinţelor exacte şi mai ales a matematicii ,care s-ar putea transmite dela părinţi la copii. Răspunsul la această întrebare ar elucida atât cazul matematicienilor şi savanţilor atomişti din familia Curie, cât şi al familiei Acad prof.dr.docent Voiculescu,al cărui fiu este,la rândul lui, un matematician de talie internaţională,care-şi împarte timpul de lucru între cele mai selecte Institute de Studii şi Cercetări Matematice din Europa şi din America de Nord.

Din păcate, pentru omenire timpul trece şi lucrează implacabil. Mai de vreme sau mai târziu dispar din această lume şi bogaţii şi săracii şi savanţii şi analfabeţii. Dacă ţinem cont de acest adevăr absolut, trebuie să acceptăm cu resemnare că şi un om de statura umană,de calităţile morale şi profesionale ale prof. dr. docent Vlad Voiculescu trebuie, odată şi odată să dispară dintre cei vii. Ceea ce s-a şi întâmplat cu câţiva ani în urmă. Şi astfel medicina românească a rămas fără unul dintre reprezentanţii săi cei mai de frunte. Apelând la doctrina teologică pe care o stăpânea,ca nimeni altul, subiectul elogiilor mele,nu cred că greşesc afirmând că ,,dintre laici,a mai dispărut un doctor fără de arginţi,care formal,nu a fost încă santificat,aşa cum a procedat religia cu Sfinţii Mari Mucenici Cosma şi Damian”.

****

Moto:
,, Este vrednică de laudă numai viaţa
aceluia care trăieşte pentru alţii.”
Vikramacarita

CONSTANTIN BĂLĂCEANU STOLNICI –ULTIMUL ,,BOIER” AL MEDICINEI ROMÂNEŞTI

Acum,după ce am încheiat scurta relatare a întâlnirii cu unul dintre maeştrii artei medicale în domeniul neurologiei Acad. Vlad Voiculescu, vă prezint şi întâlnirea mea cu unul dintre discipolii săi, care a ajuns,la rândul său, tot o mare personalitate medicală. Se confirmă astfel vechea zicală românească după care ,,aşchia nu sare departe de copac”.

Este vorba despre Academicianul prof. dr **Constantin Bălăceanu Stolnici,** un adevăr reper al culturii medicale româneşti de la sfârşitul secolului al XX-lea şi începutul celui de al XXI-lea. Dar nu numai al culturii medicale (în special neurologice şi geriatrice) ci şi al altor domenii ştiinţifice şi culturale,clasice sau moderne, care-i conferă personalităţii sale multivalente prestigiul şi stima conaţionalilor săi. Şi poate nu numai a lor,reputaţia sa depăşind chiar graniţele ţării .

În afara faptului că s-a format şi a profesat neurologia sub îndrumarea unor mari neurologi români începând cu prof. dr. N. Ionescu Siseşti,continuând cu prof. dr. Oscar Srager, prof. dr State

Drăgănescu, prof.dr. Theodor Hornet şi terminând cu Acad. Vlad Voiculescu (despre care am relatat pe larg în cuprinsul cărţii).

Preocuparea sa pentru Neurologie a început din tinereţe,susţinându-şi teza de Doctorat în Medicină şi Farmacie în anul 1948,sub îndrumarea prof. dr. I.T. Niculescu,intitulată ,,Consideraţiuni asupra complexului cerebelo-dento-olivar".

A profesat,rând pe rând ca asistent universitar la spitalele Colentina, Dr. I.Cantacuzino, l Dr. Gh. Marinescu şi la Institutul Naţional de Gerontologie şi Geriatrie ,,Ana Aslan" , al cărui director a fost o bună perioadă de timp.

Între anii 1971- 1972 a condus catedra de Cibernetică generală de la Facultatea de Filozofie a Universităţii Bucureşti. Ulterior a predat ca profesor asociat la Universităţi din Anglia, Spania,Brazilia. În anul 1992 a fost primit în Academia Română şi tot din acel an ,funcţionează ca profesor asociat la Universitatea Ecologică din Bucureşti, ca profesor şi concomitent ca Prorector şi ulterior ca Rector al acestei instituţii de învăţământ superior.

Pentru activitatea sa prodigioasă a primit titlul de Doctor Honoris Causa al U.M.F. ,,G.T.Popa" din Iaşi,de preşedinte al Societăţii ,,Ateneul Român" şi al ,,Jochei Club" din România.

A publicat circa 300 lucrări ştiinţifice în ţară şi în străinătate, a participat la editarea unor capitole în diverse tratate de medicină şi monografii apărute în ţară şi în străinătate.

A publicat şi o serie de cărţi în domeniul istoriei naţionale şi internaţionale - istoria reprezentând pentru Domnia sa o mare pasiune - dar şi în domeniul lingvistic. De mai mulţi ani este Membru de Onoare al Societăţii Medicilor Scriitori şi Publicişti Români.

Concomitent cu pregătirea medicală (neurologică şi geriatrică) a făcut un hobby din matematică, ca de alt fel şi mentorul său, prof. dr. Vlad Voiculescu şi mergând mai departe şi depăşindu-şi maestrul s-a preocupat de cibernetică şi de informatică. Nu întâmplător este considerat unul dintre precursorii mondiali ai acestor tehnici moderne, aplicate la ştiinţele medicale (neurocibernetica). Între alte preocupări

ale sale a fost preocupat şi de studiul antropologiei, istoriografiei, filozofiei,artei şi culturii naţionale şi universale.

Apariţiile sale în amfiteatrele studenţeşti sau publice (în mass media sau în diverse ocazii) constituie adevărate evenimente pentru cei dornici de cunoaştere şi înţelegere a vieţii, mai puţin materială,mai mult spirituală.

Strălucita sa carte de vizită este reprezentativă pentru un erudit care a depăşit opt decenii de viaţă.

Descendenţa nobilă a familiei Bălăceanu – Stolnici depăşeşte trei secole de istorie şi cultură românească, ceeace ne impresionează plăcut şi ne întăreşte sentimentele naţionale. Pe de altă parte ca români,ne creează o stare de insatisfacţie propria sa mărturisire pe care ,sper că o redau întocmai: ,,Sunt ultimul descendent al familiei Brâncoveanu de pe meleagurile româneşti.”

Am avut plăcerea să-l cunosc pe Acad. Constantin Bălăceanu Stolnici încă din perioada anilor ’70, în care lucra în Clinica de Neurologie din fostul Spital Central din Bucureşti(denumit atunci ,,Prof. dr. Gh. Marinescu”. I-am audiat o serie de cursuri de neurologie clinică şi de neurocibernetică. Mărturisesc însă că nu prea le înţelegeam, mai ales pe cele pentru a căror percepere corectă erau necesare cunoştinţe de matematică şi de informatică. Ceea ce Domniei sale i se păreau lucruri simple şi uşor de explicat,pentru mine,ca medic practician în alt domeniu al medicinei ,îmi erau de neînţeles.

Mai recent am avut prilejul de a-l cunoaşte mai bine din diverse întâlniri private, în care erudiţia sa în varii domenii de discuţii eclipsa auditoriul şi-l fascina. De fiecare dată,se dovedea unul din puţinii oameni pe care trebuie să-l asculţi la nesfârşit şi să nu-l întrerupi niciodată, căci are atâtea lucruri interesante de spus,cât nu avem noi timp la dispoziţie să stăm şi să ascultăm.

Pe lângă faptul că-i datorez acestei personalităţi multivalente ascultarea cu încântare a multora dintre rostirile sale publice,îi datorez mulţumiri respectuoase şi pentru faptul că m-a onorat, prefaţând două dintre volumele la a căror elaborare am fost coautor. Şi a făcut-o cu atâta amabilitate şi promptitudine încât, mărturisesc că m-am jenat să-

i mai propun şi prefaţarea unei noi lucrări care aştepta să fie publicată ,pentru a nu abuza de timpul şi de disponibilitatea Domniei sale.

Dacă aţi remarcat, am subliniat satisfacţiile pe care le-am avut ori de câte ori m-am aflat în preajma acestui ,,monument de ştiinţă,cultură şi spiritualitate românească". Nu pot însă să nu-mi exprim şi părerea de rău faţă de faptul că, între numeroasele lucrări ştiinţifice publicate de această mare personalitate a medicinei ,culturii,ştiinţei şi istoriei naţionale nu se găsesc şi lucrări de memorialistică,care ar fi putut constitui,,o carte de căpătâi pentru generaţiile prezente şi viitoare",dornice să cunoască realitatea românească sub multiplele ei aspecte, văzută prin prisma unei mari personalităţi a sfârşitului de mileniu II şi început de mileniu III .

****

Moto:

,,Nu poţi face bine tot timpul,
dar întotdeauna poţi rosti
vorbe frumoase,"

Voltaire

GUSTUL DULCE ŞI AMAR AL ÎNTÂLNIRILOR CU UN MARE PRACTICIAN ROMÂN,DOCTORUL DOCENT GABRIEL VASILIU

În toamna anului 1964,imediat după venirea mea prin concurs în Bucureşti,familia mi-a fost afectată de un eveniment medical neaşteptat şi de mare severitate. Fiul meu în vârstă de 6 luni a făcut o infecţie respiratorie(aşa cum fac mulţi copii în primul lor an de viaţă şi în special în sezonul rece).Deşi la început părea o răceală banală ,în scurt timp au apărut complicaţii severe, care-i ameninţau chiar viaţa.

Cum nu eram de principiul că un medic bun pentru alţii să fie un bun medic şi pentru familia sa (acest principiu fiind un fel de lege ,,nescrisă" printre medici)am apelat la alţi medici pediatrii,de altfel buni practicieni. Respectând-le tratamentul prescris,am constatat totuşi că starea sănătăţii copilului continua să se agraveze în special prin apariţia unui spasm laringian,simptom sever care îi ameninţa chiar viaţa.

La sfatul aceloraşi medici am internat copilul într-un serviciu O.R.L. în care,la nevoie se putea practica traheostomie şi intubaţie traheală (incizia traheii şi suturare ei la piele ,în scopul introducerii unei canule prin care aerul atmosferic să poată fi inspirat direct în plămâni).

Medicii O R L –işti mi-au sugerat să-l aduc în consult pe medicul pediatru cu care clinica respectivă colabora în astfel de cazuri grave,medicul primar ,doctor docent **Gabriel Vasiliu**(cunoscut de cei apropriaţi lui, mai mult cu numele de Piţi Vasiliu).

Zis şi făcut. Cu amabilitate şi promptitudine a răspuns rugăminţi mele şi m- a însoţit nu numai odată ,ci de mai multe ori ,în clinica respectivă .A examinat copilul ,s-a consultat cu medicii din clinică şi de comun acord au stabilit tratamentul de urmat. Fiind însă atunci timpuri grele pentru medicina românească (antibioticele recomandate nu se găseau nici în spitale şi nici în farmaciile publice), fără nici o rezervă şi fără nici o condiţionare,mi-a împrumutat cantitatea de

antibiotice necesare ,cu condiţia de a i-o restitui în momentul în care voi obţine, prin Ministerul Sănătăţii aprobarea pentru import.

Nu am ştiut cum să-i mulţumesc pentru tot ceea ce a făcut ca medic practician pentru copil şi colegial pentru mine.

Din fericire,starea copilului se ameliora pe zi ce trecea, iar după circa 10 zile era complet vindecat.

I-am mulţumit d-lui. dr. Vasiliu aşa cum se mulţumea (cu două sticle de whiski) atunci între colegi. Spun atunci pentru că,din păcate astăzi se apelează din ce în ce mai frecvent,chiar şi între medici,la una din marile descoperiri ale fenicienilor, - banul.

Timp de 10 ani nu l-am mai întâlnit pe d-ul dr. Vasiliu dar urmăream cu admiraţie aprecierea în continuă creştere,de care se bucura printre medicii români. Şi mă bucuram sincer pentru succesele sale,ca şi cum ar fi fost ale mele. Poate,pentru că era un om care mi-a făcut odată un bine şi care, astfel, aproape că a devenit ,,un apropiat de-al meu sau de-al familiei mele".

Timpul a trecut şi spre sfârşitul anului 1971 am publicat o lucrare medicală în domeniul specialităţii mele,Pediatria. Când mi-a sosit exemplarul semnal al lucrării(aşa se numeşte în termeni tipografici primul exemplar care anunţă ieşirea de sub tipar a tirajului complet)primul gând a fost să i-l ofer,cu mare plăcere şi în semn de recunoştinţă pentru gestul său nobil din trecut,D-lui dr. docent Gabriel Vasiliu.

Şi mai aveam un motiv în plus. Domnia sa era considerat o mare personalitate a pediatriei româneşti,un adevărat clinician,, de modă veche"dar cu o pregătire ştiinţifică, teoretică şi practică ,,de modă nouă". Se recunoştea chiar că era la curent cu tot ceeace era nou în Pediatria universală. Pentru calităţile sale profesionale excepţionale a făcut parte, timp îndelungat, din grupul de consilieri ai Ministrului Sănătăţii.

Îl contactez telefonic şi-l rog să mă primească într-o dimineaţă la spitalul de copii pe care-l conducea.

Şi dacă până în acel moment totul în relaţiile noastre a fost numai ,,lapte şi miere”, vizita pe care i-am făcut-o în clinica în care lucra, parcă mi-a înveninat viaţa.

După o foarte lungă aşteptare în secretariatul clinicii,pe care i-am scuzat-o ,ştiind că efectua aşa numita ,,vizită mare” în clinica sa,împreună cu tot personalul medico- sanitar din subordine,soseşte şi mă invită în cabinetul său. Mă invită să iau loc şi-mi cere să-i explic motivul vizitei mele.

Pentru că nutream ideea că m-a uitat în cei 12 ani scurşi dela momentul cunoştinţei noastre, mă prezint,îi reamintesc şi-i mulţumesc încă odată pentru ajutorul profesional pe care mi-l-a acordat atunci, când am fost la necaz.

O oarecare sfială, s-a insinuat în starea mea de spirit pe de o parte datorită figurii sale uşor severă şi aspră(pe care n-am văzut-o de fapt niciodată zâmbind)iar pe de alta,faptului că-i prezentam rodul editorial al primei mele încercări publicistice medicale,de care ,ca orice tânăr şi entuziast, eram de-a dreptul încântat.

I-am oferit cartea pe care notasem o protocolară şi sinceră dedicaţie făcută atât din respect, cât şi din recunoştinţă. Am aşteptat în linişte s-o răsfoiască şi să-şi exprime o primă impresie,după o informare sumară.

Aşteptările mele erau însă mari. Speram, sau mai bine zis aşteptam să mă complimenteze, să –mi arate că pentru o premieră editorială a unui (relativ) tânăr medic, încercarea este meritorie, etc.etc.

Ceea ce a urmat în realitate, reiese din dialogul pe care încerc să-l redau cât mai corect posibil.

Luând o mină de nemulţumit, pe care aşi asemăna-o cu cea a unui profesor care examinează un elev sau un student şi căruia ,pentru că nu s-a descurcat de loc bine la examen,nu ştie dacă să-i acorde o notă de trecere sau nu. Şi mi se adresează:

-Să ştii că nu prea –mi place. Dacă eu aş fi fost în locul dumitale n-aşi fi scris-o aşa (şi urmau obiecţiile ridicate),ci altfel (şi urmau alte precizări).Apoi,ca modalitate de exprimare,ai folosit o terminologie

greoaie (şi-mi enumeră câteva exemple lexicale),iar bibliografia este incompletă, iconografia cam săracă şi doar în alb/negru. Şi să-ţi mai spun ceva.

Astfel de cărţi au scris de mult autorii germani şi acelea sunt cărţi cu adevărat bune.

Nu m-am mirat la auzul ultimelor sale cuvinte,deoarece îi ştiam cultul său germanofil. Apoi a continuat :

- În concluzie ,dacă poţi s-o mai refaci,ţine cont de sugestiile mele. Dacă nu mai este posibil acum,la o eventuală reeditare poţi să-i aduci corecturile necesare. Cred că dacă aduci aceste modificări,lucrarea v-a fi mai interesantă şi mai utilă medicilor pediatrii cărora li se adresează în principal acest gen de lucrare.

S-a ridicat în picioare,dându-mi de înţeles că vizita mea s-a încheiat. M-am ridicat şi eu şi am răspuns la întinderea mâinii sale, în semn de salut.

Am ieşit din cabinet cu un gust amar ,total debusolat şi deprimat de cele auzite.

Aveam senzaţia că am trecut rapid de la extaz la agonie şi că toată munca mea era iremediabil ratată. Moralmente mă consideram la pământ şi nu vedeam nici o modalitate de a mai modifica soarta lucrării mele.

Totuşi,apariţia cărţii în librării şi reacţia pozitivă din partea unor personalităţii medicale cărora le oferisem, cu dedicaţie, din exemplarele lucrării,m-au determinat ca încet ,încet, să-mi revin moral şi să nu mai accept ideea pe care mi-o formasem deja, că am eşuat în încercarea mea.

Ulterior, a fost curios pentru mine au fost relatările unor confraţi de breaslă , care mi-au destăinuit că într-o şedinţă a Societăţii de Pediatrie din Bucureşti şi în Comisia de Medicamente a Ministerului Sănătăţii pe care chiar Domnia sa o conducea,şi a vorbit în termeni elogioşi despre unele noi lucrări medicale, printre care şi despre volumul elaborat de mine. Nu ştiam ce să mai cred.

Satisfacţia reuşitei depline am avut-o de abia după câtva timp ,când o serie de recenzii în publicaţiile de specialitate mi- au fost

favorabile şi mai ales atunci când am fost înştiinţat de conducerea Editurii Medicale (care o tipărise) că Ministerul Sănătăţii din fostul U.R.S.S. solicită traducerea şi publicarea în limba rusă a lucrării. Ceea ce în scurt timp s-a şi realizat,spre satisfacţia mea nu numai morală dar şi materială.

Şi astfel s-a încheiat şi cu bune şi cu rele, relaţia mea cu o mare personalitate a pediatriei româneşti, care trăieşte în prezent într-o ţară Vest europeană.

Pentru calităţile sale profesionale pe care le-a dovedit din plin,încă din perioada în care era asistent universitar în clinica de Pediatrie condusă de prof. dr.Alferd Rusescu dar din păcate a fost scos din învăţământ .Altfel, ar fi putut şi chiar trebuia să ocupe, cu timpul un post de profesor universitar. N-a putut accede din considerente politice. Astfel şi în cazul său, s-a confirmat încă odată zicala românească după care ,,părinţii o fac şi copii o trag”.

Moto:

,,Să căutăm să ne folosim de anii noştri frumoşi,căci trandafirii de azi vor fi mâine ofiliţi.”

Fr. de Neufchateau

LA VÂNĂTOARE DE MUSAFIRI NEPOFTIŢI,CU UN VIITOR PROFESOR UNIVERSITAR DOCTOR

Ca student medicinist am avut prilejul, sau mai bine zis privilegiul, de a locui la un cămin studenţesc situat în inima Bucureştiului. Căminul nostru era unul dintre fostele hoteluri de elită ale capitalei antebelice,denumit atunci ,Palace Hotel.

Locuiam la etajul doi ,într-o cameră cu trei locuri şi,n-o să vină să credeţi,dar aveam şi cameră de baie proprie,ceeace era mai mult decât în visul oricărui student din România, anilor ’50 .

Ocupam acea cameră împreună cu fratele meu (student la aceeaşi facultate în anul V şi mai mare decât mine ca vârstă cu doi ani) şi cu un coleg de an cu el, dar care avea câţiva ani în plus chiar şi faţă de el,deoarece intrase la facultate mult mai târziu şi nu venea direct din ultima clasă de liceu; numele său era **Vasile Achim** (zis Sile).

Atât condiţiile de cazare cât şi compania în care locuiam erau minunate, iar viaţa noastră studenţească era chiar frumoasă şi tihnită .Totul a fost bine şi frumos cam până în luna ianuarie a anului 1955, când au apărut primele neplăceri determinate de apariţia şi în camera noastră dar şi în alte camere a unora dintre cele mai dezagreabile insecte de cameră posibile ,ploşniţele. La început apăreau pe pereţi una,două pe zi,dar cu trecerea zilelor au început să se înmulţească, nu numai în progresie aritmetică ,ci chiar geometrică.

Am înştiinţat administratorul căminului,care la început a ridicat din umeri, pentru ca în final să ne dea un sfat după părerea lui,dar nu şi a noastră,,,genial”.

-Prindeţi-le şi voi când apar şi omorâţi-le!

Ceea ce de fapt făcuserăm şi fără sfatul lui atât de înţelept. Dificultatea a venit însă de la faptul observat atunci de noi - pe care poate că alţii îl cunoştea mai de mult – anume că respectivele creaturi nu prea ieşeau la plimbare pe pereţi din cuiburile lor, peste zi,când am fi preferat noi, fiind treji. Ieşeau în schimb în adevărate cohorte noaptea, după ce stingeam lumina în cameră şi ne culcam.

Dacă noi ,fraţii, prin somnul nostru profund nu eram prea mult deranjaţi de prezenţa insectelor în cameră şi de defilarea lor pe pereţi în special în cursul nopţii,colegul nostru de studenţie atunci ,care a devenit, la mulţi ani după aceea prof. dr. Vasile Achim,Şef de clinică de Obstetrică şi Ginecologie la Maternitatea Giuleşti din capitală, a făcut o adevărată obsesie la ideea existenţei acestor insecte în camera noastră,iar la reacţia spontană la vederea lor,să nu mai vorbim.

În timp ce noi dormeam el ne asigura ,,securitatea” în faţa intruşilor noştri ,sărind în toiul nopţii în picioare din pat în pat peste noi,pentru a ajunge,,să culeagă” de pe tavan şi să distrugă musafirii noştri nepoftiţi. Şi găsise şi o tehnică deosebită de a le vâna şi distruge,cu ajutorul unei bucăţi de hârtie şi mai ales de ziar, cu care le prindea ca într-un cleşte, între degetele sale.

De voie,de nevoie,începuserăm să facem şi noi,fraţii,ce şi cum făcea el să le distrugă. Ajunsesem ca într-o noapte să adunăm laolaltă sute de astfel de hârtii pătate de sângele intruselor noastre,pe care le aruncam dimineaţa la gunoi. Pereţii camerei începuseră să fie din ce în ce mai pătaţi ca urmare a luptei noastre, dar mai ales a colegului Vasile Achim cu duşmanii noştri care ne vizitau mai rar în timpul zilei,mai frecvent în cursul nopţii.

Pentru alţii spectacolul nostru nocturn ar fi fost numai ilar,dacă nu ar fi intervenit şi repulsia din ce în ce mai accentuată pe care o crea prezenţa atât de numeroasă a acelor insecte.

Şi,într-o bună zi ,pentru că administratorul nu credea că situaţia pe care i-o relatam aproape zilnic era reală,i-am dus un pachet cu exact 82 de bucăţele de hârtie pătate cu sânge. Numai astfel credem că am reuşit să-l convingem că nu exageram cu nimic în ceea ce-i relatam.

Nu ştiu sigur care era situaţia în întregul cămin, dar ştiu că şi în camerele din jurul nostru erau ploşniţe,dar colegii noştri probabil că se jenau să recunoască acest lucru. Noi nu!

Din fericire pentru noi, se apropria cu paşi repezi vacanţa de iarnă, binemeritată după o sesiune cu multe examene grele,vacanţă pe care o petreceam în provincie,în familiei.

Am intrat în vacanţă cu promisiunea administratorului că în aceea perioadă se v-a efectua o dezinsecţie generală care să ducă la eradicarea acelei specii nesuferită de paraziţi.

La întoarcerea din vacanţă am aflat,că dezinfecţia generală s-a efectuat , dacă nu mă înşel, cu un derivat al acidului cianhidric, un foarte puternic toxic pentru insecte, dar din păcate toxic şi pentru om.Ori, pe timpul vacanţei,în câteva camere din cămin, dintre cele deja dezinfectate urmau să fie cazaţi câţiva absolvenţi de medicină,

pentru a-şi susţine Examenul de Stat sau cum este denumit astăzi Licenţă.

Din nefericire,insuficienta şi defectuoasa izolare a camerelor în care erau cazaţi absolvenţii a permis infiltrarea în aceste spaţii a toxicului ucigător,difuzat pe lângă ţevile instalaţiilor de calorifer şi de canalizare, dela o cameră la alta. Şi astfel neglijenţa administraţiei a dus la decesul,peste noapte ,al unuia dintre ocupanţii temporari ai camerei vecine ,un tânăr medic dobrogean de origine tătară. Şi din câte ştiu ,atunci nimeni nu a suportat consecinţele acestui omor prin neglijenţă.

Ca să închei acest episod neplăcut şi greu de uitat al studenţiei mele vreau să accentuez faptul că nu amintirile negative ne marchează de regulă viaţa,ci mai de grabă numeroasele amintiri pozitive, plăcute. Şi că este aşa o dovedeşte şi faptul că despre acel moment neplăcut al studenţiei discutam cu detaşare ,ori de câte ori ne întâlneam cu fostul nostru coleg de studenţie şi de cameră, prof.dr. Vasile Achim. Şi nu uitam să încheiem întâlnirile noastre cu evocarea memoriei tânărului medic dispărut dintre noi, nu din cauza noastră şi nici a lui. A unor oameni neglijenţi, care de fapt nici nu se pot numi oameni şi care aveau datoria să vegheze la viaţa studenţilor medicinişti,viitori medici.

În ultimii doi ani, din păcate, cei trei studenţi din camera 34 a căminului numit atunci ,,30 Decembrie” din str. Brezoianu 18 a dispărut întâi fratele meu şi apoi, la scurt timp şi Prof. dr. Vasile Achim. Poate şi acesta a fost unul din motivele care m-au determinat să-i încredinţez hârtiei acel episod demn de râsu/plânsu şi totodată să le cinstesc memoria celor doi dispăruţi din această tristă poveste. De asemenea să-i cinstesc şi memoria acelui tânăr medic venit în căminul nostru pentru a –şi susţine examenul de Stat şi care a căzut victimă involuntară a unor oameni lipsiţi de –responsabilitate profesională

****

Moto:

,,Picătura găureşte piatra nu prin puterea ei,ci prin cădere repetată”

Choerilos din Samos

PLĂCEREA ÎNTÂLNIRII CU UNUL DIN MAEŞTRI A CĂRUI ,,ŢINUTĂ ACADEMICĂ” M-A IMPRESIONAT

Trebuie să recunosc faptul că,toată viaţa am fost profund impresionat de ţinuta dascălilor mei(învăţător,profesor de liceu,profesor universitar) precum şi de a persoanelor publice din viaţa politică, culturală, ştiinţifică,religioasă,etc.

Prin comportament ,atitudine,imagine publică,ţinută vestimentară,limbaj,etc, numeroase personalităţi au reuşit să mă impresioneze profund,astfel încât să le acord tot respectul şi consideraţiunea mea. Pe unele dintre ele le-am luat chiar modele de viaţă,dar sunt convins că n-am reuşit să mă apropria prea mult de ele.

Mereu am constata că modelul este originalul apropriat de perfecţiune,în timp de copia este întotdeauna mai mult sau mai puţin reuşită.

Sunt fericit că am putut cunoaşte şi că am fost de multe ori în preajma unor astfel de modele cărora,ori de câte ori doresc să le scot în evidenţă calităţile lor impresionante, folosesc expresia ,,ţinută academică ” . Definesc astfel persoanele cu statură morală şi profesională, care pot fi sau nu şi membrii ai Academiei Române şi care nu pot trece neobservate în societate. Şi pentru a nu greşi în exprimarea mea,am verificat DEX-ul limbi române, în care am găsit definiţia pe care o căutam : academic = distins,solemn.

În afara celor câteva nume pe care le-am evocat cu mare plăcere şi admiraţie în paginile memorialistice precedente,nu pot să nu mai amintesc şi despre alte câteva.

Dintre aceştia păstrez în minte imaginea imaculată a unor maeştri care mi-au fost profesori sau a altora cu care am venit ocazional în contact de-a lungul vieţii.

Parcă-l văd ,în primii doi ani ai facultăţii pe distinsul profesor dr. în de chimie **Mircea Mezincescu** .

Dar cine era acest profesor despre care nu am decât cuvinte de apreciere şi de respect?

Era profesorul nostru la catedra de Chimie generală,care a urmat studiile universitare în ţară, dar care a beneficiat de o bursă Rockefeller obţinută prin concurs,pentru perfecţionare post-universitară în Statele Unite ale Americii şi în Anglia. Acolo, în afară de studiul zilnic a pregătit şi publicat lucrări ştiinţifice în prestigioase reviste de specialitate cu mare recunoaştere internaţionale (J. Biol Chemie, Rev. Chemie).

La terminarea studiilor din străinătate se întoarce în ţară la catedra de Chimie generală medicală de la Facultatea de Medicină din Bucureşti,unde urcă treptele universitare ,dela cea de asistent până la cea de profesor doctor în Chimie,şef de catedră.

Pe acest profesor al nostru ,nu l-am văzut niciodată la orele de curs îmbrăcat decât în smoching şi pantaloni negri cu nişte dunguliţe fine,cămaşă albă şi papion.

Admiram atât de mult ţinuta sa vestimentară încât mă întrebam cum reuşeşte să vină la cursuri înghesuit în tramvai, atât de elegant? Mai ales că eu mă refer la anii 1952/1953, când automobilele proprietate personală constituiau o raritate ,iar automobilele de serviciu nu ajunseseră până la nivelul profesorilor universitari.

Atunci singurul mijloc de transport în comun care circula prin faţa Facultăţii de Medicină din zona Cotroceni a Bucureştiului era tramvaiul 14. Întâmplarea a făcut ca într-o zi în care mă îndreptam spre facultate, chiar pentru cursul de chimie, să merg în tramvai chiar cu prof.dr M. Mezincescu şi am remarcat că era îmbrăcat într-o ţinută obişnuită de stradă şi nu în ţinuta vestimentară ,,academică” cu care ne obişnuise.

Am coborât din tramvai în faţa facultăţii. Eu m-am grăbit către amfiteatrul în care peste 10 minute urma să ţină cursul de chimie distinsul nostru profesor,iar Domnia sa s-a îndreptat ,la fel de grăbit, spre catedra de Chimie aflată la etajul I al clădirii.

După cele aproximativ 10 minute de aşteptare a noastră ,a studenţilor ,la oră fixă ,încep să apară preparatorii,asistenţii,şefii de lucrări şi chiar şi o D-nă Conferenţiar ,cu toţii colaboratori de bază ai profesorului M. Mezincescu,la catedră.

Rumoarea produsă în acele momente s-a calmat rapid şi fix la ora anunţată în program,apare, majestuos D-ul Profesor, în ţinuta impecabilă pe care am descris-o şi denumit-o ,,academică".

Cursurile sale erau adevărate prelegeri ştiinţifice tot,,academice", grele dar interesante. Severitatea şi exigenţa care-l caracterizau pe distinsul profesor făceau ca atenţia noastră să fie deosebit de încordată,iar liniştea din amfiteatru ,atât de mare, ,, încât se auzea musca bâzâind".

Chiar dacă nota pe care am luat-o la sfârşit de an la examenul de chimie a fost modestă şi greu obţinută,aceasta nu scade cu nimic consideraţia pe care i-o port; îmi scade în schimb consideraţia pentru propria-mi persoană,care nu s-a ridicat la nivelul onorabilităţii acelui adevărat magistru al nostru .

Vârsta actuală este de vină ,probabil,pentru faptul că mă adaptez mai greu la nou, chiar şi dacă ne referim numai la ţinuta vestimentară. Probabil că de aceea devin nostalgic după acel tip de profesor universitar şi după ţinuta sa distinsă, academică.

Dar timpul trece şi merge înainte, atât de repede încât,parcă aş dori,uneori ,,să opresc trenul timpului şi să cobor".....

Moto:

,,Greutatea cea mai mare este de a rămâne cinstit,
când nimeni nu mai apreciază cinstea.”
Ion Agârbiceanu

EXAMENUL LA CARE AM DAT CINSTEA PE RUŞINE

La fel de elogios îmi face plăcere să relatez despre un alt maestru al promoţiei mele ,D-nul prof. dr. **Enric Façon** dela disciplina clinică de Neurologie, condusă de Acad. Arthur Kreindler. Cursurile sale sistematice şi bogate în informaţii ne ajutau foarte mult să înţelegem una din cele mai complicate discipline medicale,neurologia ,despre ale cărei dificultăţi am mai relatat în prezenta lucrare.

Întreaga sa activitate de ,,formator de medici” era marcată de un comportament extrem de civilizat. Era pretenţios,dar nu absurd şi ca să respect termenul consacrat de mine unui nu prea mare de maeştri ai şcolii româneşti de medicină pe care i-am cunoscut spun că avea ,, ţinută academică”.

Regret însă faptul că tocmai în faţa unui astfel de OM,la examenul de sfârşit de an,la disciplina de Neurologie m-am comportat lamentabil. Şi iată cum şi de ce?

Dela colegii care au susţinut primii în sesiunea din vară examenul de neurologie am aflat că o întreagă grupă era introdusă în sala de examen ,unde studenţii intrau cu genţile pline de cursuri şi tratate de specialitate. După ce fiecare student trăgea câte un bilet cu mai multe subiecte şi pe care urma să le prezinte în faţa profesorului şi a asistentului de grupă,se încuia uşa pe dinafară şi timp de câteva ore,în aceste condiţii studenţii pregăteau răspunsurile.

Auzind acest mod nonconformist de desfăşurare a examenului ,m-am culcat pe o ureche şi n-am învăţat suficient,considerând că voi putea ca, în timpul pe care îl am de petrecut în sala de aşteptare ,să copiez nu numai din rezumatele pe care le pregătisem de acasă ,ba chiar şi din tratatele de neurologie pe care le purtam în servietă.

Intrăm când ne vine rândul şi grupa noastră în sală,tragem subiectele,după care examinatorii părăsesc sala ,deoarece examenul propriuzis îl susţineam în cabinetul profesorului. Auzim cum se încuie uşa pe din afară şi începem ,fiecare să –şi pregătească subiectele sale. Cei mai conştiincioşi (şi acestea erau de regulă fetele) schiţau din memorie pe hârtie un plan de expunere. Nu le era greu s-o facă,deoarece ele chiar învăţaseră cu seriozitatea care le caracteriza.

-Alţii câţiva,printre care şi eu, ne-am bazat pe ce vom copia din cursul sau tratatul de neurologie pe care le aveam cu noi, mai ales că timp de aşteptare, din acel moment şi până la susţinerea examenului în faţa Profesorului ,aveam suficient.

Biletul pe care l-am tras a fost spre ghinionul meu, cu subiecte destul de grele, dar cu inconştienţa tinerească şi cu suficienţa pe care mi-o confereau cărţile din geantă,am considerat că în aceste condiţii examenul este ca şi luat şi nu oricum, ci chiar cu o notă mare. Credeam eu.

Am trecut apoi la copiat din carte,bazându-mă mult şi pe capacitatea de memorizare şi de sinteză pe care credeam că le am. Dar ,de această dată m-am înşelat.

Mi-am formulat destul de amplu răspunsurile la cele trei subiecte,dar în loc ca măcar atunci să memorez şi să-mi sistematizez răspunsurile ,aşteptam, cu gândul în altă parte ,să treacă timpul şi să ajung în faţa examinatorului.

Timpul a trecut,mi-a venit rândul la examinare şi am început să răspund în ritm de mitralieră,foarte sigur pe mine. Cu toate acestea, superficialitatea şi suficienţa dovedite de mine nu au rămas nesancţionate. Răspunsurile mele ,,papagaliceşti" nu puteau să scape neobservate unui experimentat şi vechi cadru didactic universitar şi om de ştiinţă. La un moment dat m-a oprit din expunere şi m-a atenţionat că undeva am greşit .Şi mi-a cerut să identific greşeala. Dar asta pentru mine a fost o treabă grea. Am reluat expunerea,dar din nou am fost oprit,deoarece din nou mi s-a spus că am greşit,făcând aceiaşi greşală.

Din acel moment examenul meu era compromis. M-am crispat,au început să fac feţe, feţe,să curgă transpiraţia nervoasă de pe mine,ce mai,parcă mi se pusese o ceaţă pe creier.

Cu răbdare şi blândeţe profesorul a încercat să mă ajute,dar totul se dovedea inutil,deoarece intrasem într-un blocaj cerebral. Mă şi vedeam restanţier,pierzând bursa, dojenit aspru de părinţi şi privit cu oarecare superioritate de colegi. Ce mai, un examen ratat,care trebuia repetat în toamnă.

Din fericire, distinsul profesor Façon a avut atâta înţelegere şi răbdare cu mine , câtă , mărturisesc că eu n-aş fi fost capabil să am în situaţia în care rolurile noastre ar fi fost inversate. Şi deodată dată m-a întrebat:

-Aşa-i că nu te-ai pregătit ca lumea şi te-ai bazat pe copiat? Eu aşa cred! Totuşi, pentru că asistentul de grupă te-a notat bine în timpul anului,te rog să tragi alt bilet şi să discutăm pe marginea lui, dar fără a mai respecta timpul de pregătire a răspunsurilor. De acord?

Am înghiţit în sec de două trei ori şi apoi zic un da, cu jumătate de gură.

Am tras un nou bilet şi înainte de a începe să răspund, a început D-nul profesor să –mi pună întrebări legate tot subiectele din bilet .

Şi trebuie să recunosc răbdarea,înţelegerea şi bunăvoinţa pe care mi le-a acordat în tot acel timp.

La unele întrebări cred că am răspuns bine sau mulţumitor;la altele cred că răspunsul meu nu era chiar cel aşteptat. Ce mai,începusem din nou să cred că am ratat examenul.

Au urmat alte câteva întrebări,câteva răspunsuri şi în final îmi spune :

-Văd că nu eşti chiar străin de neurologie . Apreciez faptul că încerci să gândeşti logic,că posezi o teminologie medicală acceptabilă dar, nu aşa se promovează onorabil examenul de neurologie. Îţi dau calificativul bine(şi în aceea perioadă se acordau tot calificative şi nu note)cu oarecare strângerea de inimă,dar primeşte-o ca o încurajare. Citeşte şi încearcă să înţelegi mai bine neurologia,care este şi ştiinţă şi artă. Iar faptul că ai copiat şi că nu ţi-a folosit în final acest lucru,să-ţi fie o lecţie de viaţă şi să nu mai dai cinstea pe ruşine.

I-am mulţumit pentru notă şi pentru sfaturi şi am ieşit din cabinet ,dornic să uit cât mai repede scenele penibile pe care le-am trăit în timpul examenului. Atunci mă bucuram de calificativul nesperat pe care-l luasem. Mai târziu însă, judecând aşa cum se spune,,la rece" ceeace a fost , am realizat penibilul situaţiei prin care am trecut. Am apreciat din plin însă răbdarea,înţelegerea şi bunăvoinţa cu care am fost tratat în timpul examenului, deşi susţinusem o probă nereuşită de examen. De recomandările de viaţă pe care mi le-a făcut atunci , am ţinut întotdeauna cont. De atunci , jur că n-am mai copiat la nici un examen sau concurs.

Oare nu a constituit pentru mine acest examen o instructivă lecţie de viaţă?

Cu certitudine,da!

Moto:

,, Îi respectăm mai mult pe cei morţi decât pe cei vii.
Ar trebui să-i respectăm şi pe unii şi pe alţii deopotrivă”.
Voltaire

ÎN SPATELE FIECĂRUI MEDIC EXISTĂ O MULŢIME DE CRUCI

Când eram student medicinist, am auzit această afirmaţie din gura unuia dintre cei mai mari clinicieni internişti pe care i-a avut medicina românească, prof.dr. **Iuliu Haţeganu** de la Institutul de Medicină şi Farmacie din Cluj. Ea mă urmăreşte de aproximativ 50 de ani,de când am auzit-o pentru întâia, dar şi pentru ultima dată. Afirmaţia este zguduitoare prin recunoaşterea unui adevăr de necontestat, de contextul în care a fost făcută şi mai ales de cine a fost făcută.

În anul 1957 s-a serbat în Bucureşti, în Aula Facultăţii de Drept,Centenarul Învăţământului Medical Românesc,a cărui ctitorie i se datorează medicului militar Carol Davila, un francez naturalizat în România.

Ca student medicinist într-un an terminal, am avut şi eu onoarea să asist la aniversarea acestui jubileu,la care au fost prezente aproape toate marile personalităţi medicale ale momentului,din întreaga ţară.

Aveam deja conturată, încă dinainte, părerea că şcoala bucureşteană de medicină internă gravita în jurul marii personalităţi a Academicianului prof. dr. N. Gh.Lupu ,aşa cum şcoala de medicină internă clujeană gravita în jurul Acad. prof. dr. Iuliu Haţieganu.

Regret acum faptul că nu cunoaştem atunci starea celorlalte şcoli medicale din ţară (Iaşi, Timişoara, Tg. Mureş) pentru a putea să le introduc în prezentarea momentului pe care-l evoc.

Şi pentru că am lăsat să se înţeleagă că ştiam multe, atât despre şcoala medicală bucureşteană,cât şi despre şcoala medicală ardeleană,consider necesară o precizare,care pentru unii cititori,mai ales din lumea medicală,nu va fi o noutate,dar pentru alţii, poate că da.

În Facultatea de Medicină din Bucureşti domnea,în general, un climat academic,,rece”. Întâlnirea cadrelor didactice universitare (de la

preparator până la profesorul, şef de catedră) cu studenţii se făcea doar în amfiteatru,în sala de lucrări practice şi la examene. Nu se poate spune că exista o apropiere între cadrele didactice şi studenţi. Unii cu alţii se întâlneau deci,doar în facultate. După orele de activităţi didactice,,nu se mai cunoşteau unii cu alţii". Din păcate şi viaţa interstudenţească era croită cam după acelaşi tipar. Nu era o viaţă colectivă extrauniversitară;era mai de grabă una de ,,bisericuţe", ,, de gaşcă" sau de ,,pătură socială". De regulă interferenţa între membrii acestor,,celule sociale" era dificilă şi de aceea şi rară. O mai mare socializare a vieţii studenţeşti se petrecea doar între studenţii din provincie care locuiau în căminele studenţeşti; între aceştia m-am numărat şi eu. Şi o spun cu satisfacţie.

Relaţia student - profesor era de circumstanţă;erau faţă în faţă doar la cursuri în amfiteatru,la examen şi uneori în saloane,în faţa bolnavilor. Cei mai mulţi profesori nu-şi cunoşteau studenţii nici din vedere,ca să nu mai vorbim de faptul că nu le cunoşteau numele.

La aparenta prăpastie dintre profesori şi studenţi contribuia şi contribuie şi astăzi sistemul de învăţământ clinic universitar,care se face în Bucureşti într-un număr de câteva zeci de spitale clinice,răspândite pe toată aria oraşului. Şi care nu e mică. Un student poate avea dimineaţa activitate într-o clinică,apoi, de la ora 12 (să zicem)la 14, curs la o altă clinică,eventual după amiaza cursuri în sediul facultăţii, din Cotroceni. Studentul petrecea o bună parte din timpul unei zile mergând ,,pe blat" (fără bilet) atunci şi poate mai puţin acum, cu mijloacele de transport în comun(căci atunci nu erau maşini proprietate personală aşa cum există astăzi).

Cu totul altfel se desfăşura viaţa universitară în Cluj. În câteva vizite ocazionale pe care le-am făcut la Facultatea de Medicină din Cluj, am constatat că acolo există o viaţă mult mai socializată,o apropiere mai mare între studenţi, pe de o parte, dar şi între ei şi cadrele didactice, pe de altă parte.

Am rămas surprins că şi preparatorul şi profesorul şef de catedră sau de clinică îi cunoşteau şi-i strigau pe nume pe majoritatea studenţilor în medicină. Participau la olaltă la activităţi ştiinţifice

(cercuri ştiinţifice studenţeşti,şedinţe de comunicări)culturale (spectacole,conferinţe)sau activităţi distractive (reuniuni studenţeşti cu dans sau excursii).

Peste tot plutea în aer sentimentul unei prietenii- desigur păstrându-se limitele bunei cuviinţe şi a respectului datorat maeştrilor de către discipolii lor- ceea ce permitea constatarea că studentul clujean era integrat şi socializat într-un sistem universitar din care studenţii rămâneau, pe bună dreptate, cu mult mai multe amintiri frumoase decât colegii lor din Bucureşti.

Medicinştii ardeleni mai aveau încă un motiv pentru o viaţă extrauniversitară trăită mai din plin şi în comuniune mai strânsă unii cu alţii. Era – şi este şi în prezent – avantajul grupării majorităţii clinicilor universitare şi a căminelor studenţeşti într-un adevărat campus universitar. Majoritatea clinicilor erau foarte apropriate între ele iar deplasarea dela una la alta nu necesita decât câteva minute de mers pe jos.

Am ţinut să explic cele două maniere de a trăi viaţa studenţească ,pentru cei care n-au avut prilejul să constate la faţa locului aceste particularităţi,dar şi pentru a înţelege mai uşor episodul legat de privilegiul ce mi s-a ivit de a-l cunoaşte pe unul din corifeii şcoli medicale ardelene.

Să ne întoarcem deci în Aula Facultăţii de Drept din Bucureşti, în aceea zi de festivitate jubiliară a anului 1957.

După ce s-au perindat la tribună şi au ţinut cuvântări unele mari personalităţi din viaţa medicală,dintre care,pe unii îi cunoşteam, iar pe alţii îi vedeam şi-i ascultam pentru prima oară, a venit rândul la cuvânt şi al Acad. Iuliu Haţieganu. Dar nu pot să trec mai departe fără a vă împărtăşi impresia pe care mi-a făcut-o acest mare Om,mic de stat,uşor adus de spate de anii pe care-i purta cu demnitate. Era de o eleganţă vestimentară sobră,impecabilă. Prin conţinutul şi maniera expunerii,prin mimica şi gestica sa bine controlată,prin conciziunea frazelor şi dicţia perfectă a reuşit să capteze atenţia auditoriului, iar la sfârşit a primit o explozie de aplauze,atât pentru calitatea expunerii cât şi pentru personalitatea celui care le-a vorbit.

Şi -a încheiat prelegerea, în mod surprinzător, cu o întrebare adresată publicului din sală:

- Dacă are cineva vre-o nelămurire,vre-o întrebare, aştept s-o aud şi încerc să răspund.

În acel moment ,la balcon se ridică în picioare un tânăr, care eram convins că este student.

- Domnule profesor, dumneavoastră care a-ţi format zeci de promoţii de medici şi care a-ţi tratat mii de bolnavi,a-ţi avut şi eşecuri şi decepţii profesionale?

-Da ,tinere coleg! Şi eu ,ca ori care medic practician, am în spate un cimitir de cruci!

A urmat un moment de stupoare în sală,după care profesorul a continuat, pe un ton calm,neconvenţional,să explice că medicina este o ştiinţă şi o artă ,dar că şi ea are limite care ţin de particularităţile bolii şi bolnavului,de priceperea medicului ,de stadiul de dezvoltare al ştiinţelor medicale şi de fatalitate,care nu poate fi clar explicată încă şi nici nu poate fi contestată.

Au urmat alte câteva fraze prin care explica de ce medicina este grea,de ce rezultatele obţinute sunt relative şi de ce ,orice medic din mileniul nostru (atunci mileniul II) sau din mileniile viitoare, nu v-a fi ocolit de eşecurile medicale.

Mi s- a părut că în cuvântul său a făcut o mărturisire de credinţă pe care puţini din adevăraţii maeştrii ai medicinei o fac şi pe care ,aproape că nu o fac niciodată medici tineri sau chiar cei mai puţin tineri,al cărui orgoliu împletit cu exuberanţa vârstei îi împiedică să o facă.

Seara a avut loc, în splendidul hol al Facultăţii de Medicină din Cotroceni, o serată dansantă (nu sunt sigur că aşa s-a intitulat) la care nu au lipsit dansurile obişnuite de salon sau cele pe ritmuri moderne, dar nici horele şi sârbele româneşti.

Şi cine credeţi că se afla în horă, în ciuda vârstei senectuţii? Academicianul Iuliu Haţieganu şi alţi câţiva dintre maeştrii noştri.

Vă mărturisesc că am fost fascinat de persoana şi personalitatea sa,astfel încât nu l-am scăpat din vedere nici un moment. Şi am

constatat că în jurul Domniei sale se învârteau numeroşi tineri studenţi (printre care mă aflam şi eu) angajaţi în conversaţii, purtate într-un spirit de amiciţie,nu prea obişnuit în mediile universitare de pe malul Dâmboviţei.

Şi aşa s-a încheiat întâlnirea mea cu un mare om şi profesor care şi-a ocupat definitiv un loc în galeria marilor personalităţi din istoria modernă a medicinii românești.

După mai mult de 40 ani, mi-a căzut în mână o carte consacrată acestei mari personalităţi medicale,nu numai clujene, ci a întregii României, scrisă de un prodigios medic-scriitor clujean ,dr. Florea Marin.

În volumul său intitulat,,Prof. Iuliu Haţieganu,figură legendară” am întâlnit punctul de vedere al unui om care a stat mai mult prin prejma maestrului şi care mi-a îmbogăţit cunoştinţele despre cel pe care cu respect l-am evocat. Astfel am cunoscut mai bine omul şi profesorul Iuliu Haţieganu în toate dimensiunile – ştiinţifică, umană,civică,culturală,pe baza bogatei sale documentaţii.

Legendarul savant şi om, a fost numit chiar şi în timpul vieţii,fapt mai rar întâlnit la noi. A realizat mult, dar a şi suferit în viaţa . Prima suferinţă mare a fost înlăturarea din învăţământul universitar timp de 4 ani,după care, din fericire, a fost reabilitat şi repus în drepturi. Atunci când a avut de suferit, necazul i-a fost cauzat de un confrate de breaslă, dr. M. Kernbach.

Din interesantul volum am mai aflat că maestrul a deţinut şi onoranta funcţie de Rector al Universităţii clujene, dar şi că a fost un animator al vieţii ştiinţifice,culturale şi chiar sportive a Clujului său drag.

Aceste noi informaţii dobândite după lectura cărţii îmi sporesc convingerile frumoase pe care mi le formasem anterior, prin contractul direct cu marele Om şi savant, făcându-mă să înţeleg mai bine cât de mult datorează România,,Şcolii ardelene” ,nu numai în domeniul cultural ci şi în cel medical.

Moto:

,,Jumătate din viaţă ne cheltuim sănătatea
pentru a strânge avere. În cealaltă
jumătate,
ne cheltuim averea pentru sănătate”.

Voltaire

UN CURAJOS AL VORBELOR ŞI AL CONDEIULUI SĂU

Se spune că în viaţă ,,banul atrage alţi bani,iar o amintire trezeşte alte amintiri”. Dar nu despre banii care aduc alţi bani doresc

să relatez în continuare, ci de o amintire din viaţă,care mă leagă de un minunat medic şi om integru.

Elogiam într-una din amintirile mele un magistru în medicină care a avut tăria să facă publică o confesiune de credinţă legată de eşecurile pe care le-a avut în carieră şi domnia sa şi pe care, cu siguranţă le poartă în spate cei mai mulţi medici. Era vorba despre marele profesor **Iuliu Haţieganu**. De atunci tot continui să-mi pun întrebarea: Există vreun medic care, voit sau ne voit,conştient sau inconştient,direct sau indirect, nu are conştiinţa încărcată cu cel puţin un caz de deces din rândul pacienţilor pe care i-a îngrijit de-a lungul timpului ?

Răspunsul sper că v-a veni de la sine după ce voi încerca să relatez ,cât mai fidel posibil,o intersectare fericită a vieţii mele cu un valoros maestru al medicinei româneşti.

Amintirea pe care văd că timpul nu a reuşit să o şteargă se referă la un om pe care l-am stimat nespus de mult pentru calităţile sale morale şi profesionale de care am avut prilejul să mă conving.

Este vorba de conferenţiarul dr. radiolog **Arcadie Percek.**

Iniţial i-am citit numeroase articole din presa medicală ,apoi şi câteva din extrem de interesantele volume de medicină ştiinţifică sau popularizată (denumită, până mai ieri, educaţie sanitară şi, mai nou, educaţie pentru sănătate) şi am fost fascinat de modul de prezentare ,de claritatea şi conciziunea exprimărilor,de bogăţia şi noutatea informaţiilor pe care le transmitea prin scris şi nu în ultimul rând, de umorul care pe alocuri nu lipsea.

Până să-l cunosc personal ,mărturisesc că-l consideram printre cei mai instructivi şi docţi scriitori de literatură –mai puţin ştiinţifică,adresată specialiştilor,dar mai ales adresată marelui public - care găsea uşor cea mai directă şi mai potrivită formă de acordare a unor sfaturi medicale indispensabile omului modern ,indiferent de gradul său de pregătire intelectuală.

Dela distanţă l-am considerat un excelent medic –scriitor .Cu timpul l-am cunoscut şi personal şi am avut prilejul să-i ascult discursul medical, atât în sesiunile de comunicări de specialitate cât şi

în conferinţe ţinute în faţa unui public eterogen, dornic de a-şi însuşi practici şi noţiuni teoretice referitoare la om, la viaţă ,la sănătate.

Când vorbea era seducător, astfel încât cucerea uşor şi îşi stăpânea bine auditoriul .Eu rămân însă la părerea că,deşi era un bun orator,exprimarea sa în scris era superioară, de-a dreptul cuceritoare. Din acest motiv cred că nu mi-a scăpat nici unul din articolele sale publicate, fie în presa de specialitate medicală,fie în cea de informare generală şi bineînţeles, niciuna din numeroasele cărţi pe care le-a scris.

Mă bucur chiar pentru faptul că în biblioteca mea stau la loc de cinste două dintre volumele sale pe care mi le-a oferit cu autograf şi pe care, atunci când le răsfoiesc sau doar când le văd, îmi trezesc amintiri plăcute despre un om deosebit.

Gestul său prin care mi-a oferit unele din lucrările sale m-a mişcat şi în semn de respect şi recunoştinţă,i-am oferit la rându-mi un volum pe care l-am publicat nu cu mult timp înainte ca el să părăsească această lume. La citirea autografului pe care l-am scris pe carte, mi-a mulţumit sincer şi la fel de sincer m-am bucurat şi eu la primirea unor elogii şi mulţumiri din partea domniei sale.

Pentru activitatea sa publicistică l-am admirat atât de mult încât mi-am propus să-i calc pe urme şi să mă consider un discipol al său în ale scrisului. Recunosc că,mi-ar face plăcere dacă unii dintre cititorii mei ar confirma existenţa în scrierile mele a tuşei maestrului orator şi scriitor, conf. dr Arcadie Percek.

Mi-am permis chiar să-i plastografiez un scurt paragraf din excelenta sa lucrare intitulată ,,Mundus medicamenti” (publicată în anul 1981),referitor la invitaţia făcută, într-o manieră umoristică adresată cititorilor,, de a-i citi ,măcar parţial lucrarea”. În ce fel făcea această invitaţie, sper că veţi constata citind rândurile cu care mi-am prefaţat lucrarea .

De dr. Arcadie Percek mă leagă însă o amintire care mi-a întărit convingerea că recunoaşterea greşelilor profesionale nu este un punct forte în etica medicilor şi mai ales a celor cu galoane mai multe(a se

înţelege ,,cu titluri profesionale sau universitare mai multe şi mai înalte „).

Iată despre ce este vorba ,de fapt.

Întâmplător, într-o zi,ne-am întâlnit prin oraş. Ne-am salutat strângându-ne mâinile şi urându-ne de bine. La despărţire m-a rugat să trec când pot,pe la clinica radiologică în care lucra ,deoarece ar dori să discutăm o problemă care-l preocupă şi care ar putea să mă intereseze şi pe mine.

Zis şi făcut. Peste aproximativ o săptămână l-am vizitat în clinică. Am aşteptat până a terminat de examinat bolnavii şi ne-am retras în cabinetul său de lucru.

A început prin a-mi prezenta problema care-l frământă de câtva timp şi anume elaborarea unei cărţi medicale sub redacţia sa,dar cu participarea mai multor medici din diverse specialităţi medicale,în care să fie prezentate unele cazuri reale de eşecuri terapeutice.

Considera că o asemenea lucrarea ar fi fost inedită pentru România. Ştia însă că în alte ţări există asemenea lucrări şi ele constituie un material instructiv excepţional pentru procesul de învăţământ medical şi în special pentru medicii tineri. Mi-a mai precizat că o asemenea propunere a făcut-o şi altor medici cu state vechi în practica medicală curentă,printre care şi unor profesori universitari. Din păcate,numai doi dintre medicii abordaţi au fost în principiu de acord, urmând ca discuţiile detaliate să fie reluate peste câtva timp. Şi mi-a accentuat faptul că între cei doi medici care au fost de acord nu era nici un pediatru, astfel încât îmi face mie această propunere.

Mi-a precizat că nu aşteptă pe loc răspunsul meu, ci în următorul timp să-l sun şi să-i comunic hotărârea mea.

Nu am întârziat şi - aşa cum procedez de regulă, când iau anumite decizii – i-am comunicat telefonic că sunt de acord şi că-i apreciez mult ideea pe care a îmbrăţişat-o şi pe care, la rândul meu,o îmbrăţişez fără rezerve.

Am încheiat convorbirea telefonică cu asigurarea că-mi v-a comunica data la care să ne întâlnim toţi cei care au fost de acord şi să discutăm modul de realizare a unui astfel de proiect, în premieră

naţională,care,recunosc,era considerat atunci , ca şi acum, destul de neortodox pentru medicina românească.

A trecut mult timp şi n-am mai primit nici o veste. Întâmplarea a făcut să ne întâlnim la un spectacol şi mi-a spus că este dezamăgit de faptul că dintre cei aproximativ 16 -17 medici pe care i-a contactat în scopul amintit, numai patru dintre ei au fost de acord. Între ei eram şi eu dar, cum era şi de aşteptat – mi-a precizat el - nu era nici un profesor universitar.

Cu mâhnire în suflet mi-a explicat :

-Nimeni sau aproape nimeni nu este dispus să-şi recunoască propriile erori medicale. Şi curios,nu o facem nici chiar atunci când decesul survenit nu poate fi imputat medicului. Este vorba, pe de o parte, vanitate profesională care-i împiedică pe medici să recunoască eşecul, iar pe de alta, este bine ştiut că implicaţiile medico - judiciare ale unui caz pot avea consecinţe imprevizibile asupra celor implicaţi sau chiar incriminaţi într-un eşec medical.

Aşa s-a încheiat capitolul unui proiect iniţiat, cu cele mai bune intenţii de conf. dr. Arcadie Percek.

Nu după mulţi ani s-a încheiat chiar viaţa celui care a încercat să iniţieze şi să ducă la bun sfârşit o astfel de lucrare inedită în literatura medicală românească .

În prezent situaţia responsabilităţii medicale s-a schimbat radical,odată cu elaborarea şi intrarea în vigoare a Legii malpraxisului şi ca atare,o astfel de iniţiativă nu mai preocupă pe nimeni şi nici nu şi-ar găsi adepţii .

Moto:

,,Poţi să-ţi schimbi părerea oricând,
dar niciodată principiile”.
Victor Hugo

BIOLOGIA ŞI ASERVIREA EI POLITICĂ

Pentru studenţii nou intraţi la Medicină,Biologia reprezintă o disciplină de studiu fundamental, care-i aduce studentului din primul an de facultate un bagaj de informaţii şi concepţii despre apariţia şi evoluţia vieţii,despre legile naturale care o guvernează şi despre posibilitatea intervenţiei omului – creaţie supremă a naturii sau a divinităţii(?) - în modificarea condiţiilor mediului biologic în care se dezvoltă fauna şi flora.

Pentru a înţelege capacitatea evoluţionistă a omului şi a vieţii sale în mediul său natural,studentul trebuie să acumuleze încă din primul an de facultate o serie întreagă de cunoştinţe de biologie generală,fără de care nu va putea înţelege mai târziu,în anii în care va trece la studiul medicinei clinice,ce se întâmplă cu omul sănătos şi mai ales cu cel bolnav.

Deoarece promiteam la începutul lucrării că nu voi prezenta decât fragmente de viaţă şi fapte trăite de mine,voi relata doar un aspect din pregătirea promoţiei mele de studenţi medicinişti în această

disciplină medicală preclinică, într-o perioadă tulbure a vieţii sociale,politice şi ştiinţifice,cea a anilor ’50.

Catedra de Biologie medicală din Facultatea de Medicină era condusă de cel care ne era prezentat, nouă, studenţilor ,ca o somitate medicală, Academicianul prof. dr. **Vasile Mârza**. La aceea dată nu ştiam despre Domnia sa decât că a venit la Bucureşti de la Iaşi şi că era un om de ştiinţă activ implicat în politica comunistă care trebuia să se facă resimţită în toate domeniile vieţii sociale româneşti. Deci şi în Medicină. Probabil că apartenenţa sa la grupul de intelectuali români care au semnat un memorandum prin care cereau ieşirea ţării din războiul antisovietic şi întoarcerea armelor împotriva hitlerismului, i-a favorizat ascensiunea sa în medicina românească . Ca de altfel şi a altor oameni de ştiinţă precum C.I.Parhon, S.Oeriu,deja consacraţi sau deveniţi mari personalităţi medicale

Încă anul 1948 începuse, în ţara noastră proslăvirea ştiinţei şi culturii sovietice şi denigrarea a tot ceea ce se realiza în lumea occidentală,socotită atunci ,,decadentă şi fără nici un viitor” .

În cele doar 2- 3 cursuri pe care le-a ţinut în acel semestru în faţa noastră ,a studenţilor din primul an de studenţie ,ne vorbea destul de convingător – deşi nu era greu să fii convingător pentru un auditoriu tânăr şi neinformat în Biologie, aşa cum eram noi-despre o realizare crucială în domeniu, obţinută de cercetătorii sovietici şi anume,despre crearea în laborator de celule vii, funcţionale ,dintr-o masă amorfă de proteine şi de aminoacizi .

Ne vorbea cu convingerea despre ceea ce a văzut la Moscova în laboratoarele marei savante sovietice din domeniul Biologiei, Acad. prof. dr. Olga Lepeşinscaia,onorată pe atunci de sovietici cu cele mai înalte titluri ştiinţifice pe plan naţional, dar necunoscută şi de străinătate.

Nu ştiu ce gândeau atunci colegii mei, dar eu,mărturisesc sincer că am crezut tot ceeace ne prezenta profesorul nostru, deoarece nu avem noţiuni exacte despre Biologie; cele cu care veneam din ultimii ani de liceu erau vagi şi erau ,,poezie şi nu ştiinţă”.

După mai mulţi ani,aveam să-mi dau seama că totul era un bluf ,pe care noi românii trebuiau să-l acceptăm,iar unii dintre ei - aşa cum era şi ,,marele profesor” – trebuiau chiar să-l susţină şi să-l promoveze în ştiinţa românească.

De atunci şi până astăzi nu s-a mai auzit despre aceea descoperire epocală şi despre descoperitoarea ei,marea savantă sovietică. Dar nu se mai vorbeşte nici despre discipolul şi ,,propagandistul” său, care ne preda nouă cursuri, foarte probabil din oportunism, şi nicidecum din convingere.

Într-o altă oră de curs îmi amintesc că ne-a făcut un adevărat expozeu despre superioritatea în lume, a Biologiei umane sovietice, în fruntea căreia îl situa pe savantul, medicul şi biologul Ivan Petrovici Pavlov, pe care-l socotea părintele studiului reflexelor condiţionate la om şi la animale şi al patogeniei cortico – viscerale,patologie în care determinantă era funcţia scoarţei cerebrale.

Cu aceiaşi (aparentă) convingere ne vorbea despre marea şcoală de Biologie vegetală sovietică,care a realizat uimitoare progrese în ceeace priveşte producţia de cereale şi de legume,capabilă să asigure nu numai hrana cetăţenilor sovietici ci şi a întregii populaţii mondiale,aflată în continuă creştere.

În fruntea acelui grup de savanţi îi situa pe Ivan Vladimirovici Miciurin (Biolog rus, iniţiator de principii şi tehnici noi în producţia vegetală şi în transformarea unor specii vegetale în favoarea omului) pe Timiriazev şi pe Lâsenco, la rândul lor,cercetători cu merite mari în biologia vegetală. Ne-a amintit, deşi n-ar fi fost cazul la disciplina de Biologie, în treacăt, despre marele fizician sovietic Alexandru Stepanovici Popov pe care-l considera creatorul fizicii acustice şi inventatorul radioului,deşi noi ştiam că adevăratul inventator era savantul italian Guglielmo Marconi) .

Despre toţi aceştia, numiţi titani de către profesorul nostru, noi nu ştiam mai nimic. Nu ştiam multe şi nici nu aveam atunci dezvoltată capacitatea de înţelegere şi de aceea luam de bune spusele maestrului nostru. Mă întreb acum, după 55 ani de atunci dacă Acad. Vasile Mârza ,care trebuie s-o recunoaştem, era un intelectual,,rasat” un bun

orator,plăcut ca om şi foarte plăcut pentru dialectul moldovenesc în care –şi rostea cuvântările,credea ceea ce ne prezenta nouă? Judecând cu mintea de acum,cred că nu! O făcea,cu siguranţă dintr-un oportunism de care au fost capabili şi mulţi alţi intelectuali români în aceea perioadă de transformări politice şi sociale prin care trecea ţara şi oamenii ei.

Propaganda prosovietică intensă care se desfăşura în România şi în ţările care urmau să constituie ,,lagărul socialist ", cred că, în afara unor rezultate bune de moment,a avut,pe termen lung, un efect invers .A reuşit ca prin exagerarea şi supradimensionarea meritelor unor cercetători ruşi sau sovietici, ori prin răstălmăcirea şi interpretarea eronată a unor rezultate,să compromită şi să demonetizeze valoarea reală pe care totuşi au avut-o unii dintre savanţii sovietici. Şi când spun asta, mă gândesc la o necesară reabilitare şi repunere în drepturi a unor mari cercetători ruşi şi sovietici care şi-au adus cu adevărat contribuţia la dezvoltarea ştiinţei şi civilizaţiei universale.

În susţinerea acestei păreri mă voi folosi doar de două exemple din disciplina Biologie,în jurul căreia am concentrat comentariile de faţă. Nu o spun eu,ci comunitatea oamenilor de ştiinţă, susţine că Ivan Petrovici Pavlov a fost în realitate un celebru fiziolog rus,care a studiat reacţiile reflexe condiţionate ale organismului uman şi animal, (experimentate în special pe câinii şi apoi …….la oamenii) coordonate de sistemul nervos superior,sub influenţa scoarţei cerebrale (aşa numita substanţă cenuşie din creier) asupra unor organe interne. El este cel care a vorbit primul despre existenţa unei patogenii cortico-viscerale. Pentru aceste mari realizări I.P.Pavlov a primit, pe merit, Premiul Nobel pentru Fiziologie, în anul 1904.

Cum a reacţionat medicina românească la,,îndoctrinarea pavlovistă" pe care o practicau după război organele de propagandă prosovietică din România?

Puţini dintre slujitorii ei au acceptat –o sau se prefăceau c-o acceptă şi o propagau în învăţământul teoretic universitar şi în cel liceal,iar în unele cazuri, chiar şi în învăţământul medical clinic. Cei mai

mulţi medici s-au făcut doar că o acceptă, dar au eludat-o elegant în practica medicală.

Impresia de acceptare generală cu care se încerca să se acrediteze pavlovismul (termen consacrat totalităţii operei ştiinţifice pavloviene)în cunoştinţa generală venea probabil şi de la faptul că, în perioada postbelică, numele lui I.P.Pavlov era acordat unor numeroase şi reputate instituţii medicale: institute de cercetări medicale, spitale,laboratoare etc.

Legat de pavlovismul forţat introdus în medicina românească,evoc un valoros dascăl pe care l-am avut la Catedra de Fiziopatologie în persoana conferenţiarului doctor **H. Foni** care ne ţinea cursuri foarte frumoase şi interesante,dar care nu ieşeau din tiparele acelui pavlovism excesiv,nociv pentru adevărata ştiinţă medicală.

Ca om,conferenţiarul Foni era o persoană agreabilă,deschisă,foarte apropiat de studenţi,destul de îngăduitor la examen şi înţelegător cu nevoile vieţii de student.

În cadrul Spitalului Central de Neuropsihiatrie,,Gh. Marinescu” de atunci, (Spitalul Prof. dr.Alexandru Obregia de astăzi) s-a creat o secţie de somnoterapie, condusă de cel sus amintit,secţie în care se traduceau în practică medicală teoriile exagerate ale urmaşilor lui I.P.Pavlov care preconizau tratarea bolilor cu patogenie cortico-visceralã prin somn prelungit.

Se internau în această clinică bolnavi suferinzi de gastrită cronică ,ulcer gastric sau duodenal,diverse nevroze sau boli de colecist şi la care tratamentul consta în inducere medicamentoasă,prin injecţii cu substanţe hipnotice(care provoacă somn) a unei stări permanent de somn. Bolnavul nu se trezea decât la orele de masă,acestea fiind singurele perioade de veghe(când bolnavul este treaz)din 24 de ore. Şi o astfel de cură dură între trei şi patru săptămâni.

Este adevărat că la externare pacienţii se simţeau mai bine în ceeace priveşte suferinţa lor digestivă,dar erau ,,buimaci” o bună perioadă de timp, până reveneau la ritmul vieţii cotidiene,cu alternanţa de perioade de somn şi veghe.

După câţiva ani această secţie s-a desfiinţat. Foarte probabil că,în contextul îndepărtării medicinei româneşti de ştiinţa sovietică, oamenii noştri de ştiinţă au reabilitat şi repus în adevărata lumină valoarea cercetărilor lui I.P. Pavlov, între care nu-şi mai găsea locul, ca altă dată,terapia prin somn în bolile cortico-viscerale, cu atât mai mult cu cât putea fi pusă în discuţie chiar existenţa unei astfel de patologii.

Din anii ’60 ,odată cu obţinerea unei relative suveranităţi naţionale a României,ştiinţa românească a început să iasă de sub influenţa nefastă a ştiinţei sovietice şi a politicii de sovietizare a României şi să revină la matca ştiinţei universale pe care fusese obligată să o abandoneze şi care se afla, în Vestul şi nu în Estul globului pământesc.

Abia atunci au început să fie reconsiderate meritele lui I.P.Pavlov şi să fie reaşezat acolo unde-i este locul,în galeria marilor savanţi ai Biologiei mondiale.

Într-un mod oarecum asemănător s-au petrecut lucrurile şi cu Acad. Ivan Vladimirovici Miciurin, ale cărui merite în biologia vegetală au fost incontestabile, dar care, prin supralicitarea făcută de propaganda prosovietică a dus la efectul invers, la bagatelizarea rezultatelor sale,pe seama cărora s-au lansat chiar şi o serie de bancuri cu iz biologico-politic despre metoda altoirilor vegetale preconizate şi dezvoltate de marele savant(altoirilor cu un par în cap,altoirea unui papagal cu o oaie,etc.etc).

Timpul a adus cu sine şi reabilitarea operei acestui om de ştiinţă ale cărui lucrări sunt unanim acceptate astăzi în lume, unele dintre ele constituind la timpul lor puncte de pornire în activitatea altor cercetători biologi.

De aceea mi se pare de neînţeles atitudinea unor instituţii bucureştene care au hotărât ,,peste noapte” schimbarea denumirii bulevardului bucureştean situat în zona de Nord a oraşului,şi atribuirea unui alt nume,chiar dacă el aparţine unei personalităţi mari a României.

Consider că o astfel de acţiune ,ca şi altele ,prin care se acordă cu mare uşurinţă numele unor români sau străini, unor străzi, şcoli,

instituţii culturale numai pentru a se crea da impresia respectului deosebit pe care-l purtăm acestora.

Cred că se impune în general mai multă seriozitate şi obiectivitate în judecarea şi reconsiderarea valorilor naţionale şi mondiale atunci când se doreşte acordarea unor nume de persoane sau personalităţi unor instituţii ştiinţifice sau culturale,unor săli de sport , arene sportive etc.

Dacă în cele expuse am încercat să prezint ca într-o fotografie, iniţierea generaţiei mele într-un anumit tip de biologie- cea aservită unor interese politice – voi încerca să prezint în antiteză şi o altă manieră de a preda biologia la nivel universitar,chiar în acele timpuri,,grele".

Tot la catedra de Biologie condusă de Acad. V. Mârza lucra şi conf dr. **Alexandru Caratzali** ,cel care ne-a ţinut marea majoritate a cursurilor la această disciplină.

Deşi studenţii află relativ repede multe lucruri interesante despre maeştrii lor,trebuie să recunosc că despre conferenţiarul nostru nu am aflat mai nimic. Propriile noastre constatări au constituit primele impresii,care din fericire,s-au dovedit,cu timpul,că au fost corecte.

Era un om de o delicateţe rară, astfel încât părea crescut şi educat în cele mai alese pensioane. Faţa şi vorba sa iradiau bunătate,dorinţă de comunicare ,de monolog admirabil la curs şi de dialog la lucrările practice.

Multe din cursurile pe care le ţinea erau cu adevărat grele, deoarece conţineau nu numai alfabetul, ci şi ,,substanţa" unei importante secvenţe a Biologiei,anume Genetica. Ori, cunoştinţele noastre anterioare în genetică,,erau sublime (ca să-l evoc pe Caragiale) dar ne lipseau cu desăvârşire". Şi nu le aveam deoarece în acea perioadă genetica,ca ştiinţă era proscrisă, aşa încât nu era inclusă în cursurile liceale şi nici chiar în cele universitare. Totuşi, la cursul său ne vorbea, desigur, în mare,despre cromozomi şi gene,dar şi despre Johann Mendel,Thomas Hunt Morgan şi August Weismann,consideraţi părinţii genetici ca ştiinţă. Dar şi despre multe altele, pe care nu le mai reţin astăzi ,la peste 55 ani de atunci. Reţin

însă faptul că despre genetică, nu ne-a mai vorbit niciunul din profesorii noştri din facultate,deoarece toţi s-au conformat ,,dispoziţiilor superioare” care făceau din genetică un tabu,o interdicţie care a fost ridicată abia după anii ’60.

Îmi amintesc cu plăcere şi de examenul de sfârşit de an la aceea disciplină ,ca despre unul dintre cele mai agreabile(evit folosirea termenului de examen uşor,pentru a nu subestima disciplina Biologiei şi a examinatorului meu) iar notele obţinute de majoritatea studenţilor au fost bune şi foarte bune. Cu siguranţă notele bune obţinute nu reprezentau fidel cunoştinţele noastre în aceea disciplină grea, ci mai de grabă ne erau acordate ca un stimulent la începutul unei studenţii care se întindea pe şase ani şi care începea cu materii cu adevărat grele,dar importante pentru viitoarea carieră de medic. Şi mă refer aici la anatomie descriptivă şi topografică,la embriologie,la histologie,dar şi la altele.

Rememorarea unor secvenţe din studiul Biologiei sunt emoţionante pentru mine,care le-am trăit, cum se spune ,,pe viu”, când am avut în faţă două modele de cadre didactice ,care au înţeles să predea Biologia în moduri diferite,după orientarea lor ştiinţifică,condiţionată de cea politică,către Estul sau către Vestul lumii. Relatarea mea ar trebui să fie instructivă şi pentru cei care n-au trăit acele timpuri şi care sunt dornici să afle ce şi cum se făcea ştiinţa în comunism,societate în care politicul dirija şi domina totul.

****

Moto:

,, Am îndrăgit dreptatea şi am urât

nedreptatea:de aceea mor în exil”

Papa Grigore al VII-lea

GREIERELE ŞI FURNICA ÎN VARIANTA FRAŢILOR PRIŞCU,AMBII REPUTAŢI MEDICI ŞI PROFESORI UNIVERSITARI

Greierele din clasica fabulă este,în reprezentarea mea profesorul doctor **Răzvan Prişcu**,un reputat medic pediatru, continuator, în unele privinţe,iar în altele, chiar creator de şcoală modernă de pediatrie,în perioada în care a deţinut, în afara calităţii de profesor

universitar şi importanta demnitate profesională de Director al Institutului de Ocrotire a Mamei şi Copilului, cu sediul în Bucureşti.

De ce l-am comparat cu un greier? Pentru că era un bărbat chipeş,chiar răpitor(recunoaşterea aparţine studentelor mediciniste din ultimii ani de facultate).Era spontan, jovial,întotdeauna cu zâmbetul pe buze şi cu o vorbă de duh (a se înţelege, cu un banc cu, sau despre sexul frumos,un banc cu iz politic sau cu o snoavă de-a sa,spuse cu un talent de mare actor de comedie sau de revistă).

Atunci când era cazul, era şi ironic,incisiv, curajos,cu un acut spirit critic şi etala o seriozitate de care nu puteau să nu ţină cont cei din prejma sa . Altfel ,era înţelegător,îngăduitor şi mai ales bine voitor.

De toate aceste calităţile ale sale aveam să-mi dau seama, începând din anul 1955,când am intrat în Clinica de Pediatrie de la Spitalul C F R nr 2 din Bucureşti(condusă de profesorul doctor Alfred Rusescu), în care,lucra din anul 1947, iar la aceea dată era şef de lucrări. Cei trei ani petrecuţi de mine în aceea clinică au fost anii de bază pentru formarea ca practician pediatru.

Seriozitatea şi valoarea clinicii erau date de prezenţa în fruntea ei a profesorului, şef de catedră, al cărui nume tocmai l-am evocat şi care era o mare personalitate a pediatriei româneşti. Buna dispoziţie şi ambianţa dintre studenţi şi cadrele didactice era creată şi întreţinută cu precădere tânărul, pe atunci,
dr. Răzvan Prişcu. O asemenea atmosferă plăcută de lucru nu întâlneam în alte clinici universitare.

O perioadă de timp mi-a fost chiar asistent de grupă şi nu uit că am învăţat atunci multe; şi pediatrie, dar şi deontologie şi etică medicală, pentru care-i păstrez o neştearsă amintire, acum, când a părăsit această lume.

Întorcându-mă în timp,trebuie să menţionez faptul că ascensiunea sa profesională a fost spectaculoasă,dar normală pentru calităţile umane şi profesionale pe care le dovedea; a absolvi facultatea în anul 1948 cu ,,magna cum laudae”. A fost promovat în funcţia de conferenţiar ,apoi de profesor şef de clinică şi, în final ,de director al Institutului de Ocrotire a Mamei şi Copilului din Bucureşti ,ca

cel mai înalt for de îndrumare şi control a activităţii asistenţei medicale a copiilor şi tineretului. În perioada 1965– 1974 a fost şi Decan al Facultăţii de Pediatrie.

În cadrul Institutului de Medicină şi Farmacie din Bucureşti a ocupat şi o funcţie importantă pe linie de partid (atunci PCR, ca partid unic). Nu cred însă că există cineva,care ar putea astăzi să se plângă de modul în care profesorul îşi îndeplinea răspunderile de partid ce-i reveneau . O făcea de aşa natură încât să pară că îndeplinea,,linia partidului", fără a aduce prejudicii studenţilor medicinişti sau corpului didactic universitar.

Ca o confirmare şi totodată, ca o dovadă a celor afirmate, relatez o situaţie devenită notorie printre medicii bucureşteni şi cu deosebire printre pediatri,al cărui,,erou" a fost profesorul Prişcu .

În iunie 1974,în calitate de Decan al Facultăţii de Pediatrie, de Director al I O M C şi membru în Comitetul de Partid al Institutului de Medicină şi Farmacie a fost invitat la o Plenară a Comitetului Femeilor din Bucureşti. Exasperat de frumuseţea raportului, în contrast flagrant cu dificultăţile în care se desfăşura activitatea de pediatrie din întreaga ţară, a luat cuvântul şi ,,a fluierat în biserică"(cer scuze pentru exprimare,dar la acel timp era o formă de caracterizare a dizidenţei verbale)acuzând –vezi doamne – nu direct politica socială,ci singura fabrică de lapte praf existentă în ţară, care furniza o cantitate total insuficientă de lapte praf pentru alimentaţia sugarilor . A criticat cu mare abilitate şi ajutoarele aşa-zis stimulative pentru naştere acordat femeilor şi riscul copiilor nou născuţi, nedoriţi.

Asistenţa,în mare a aplaudat cuvântul său. Nu însă şi o serie de personalităţi politice care ,,au tăcut,dar au reţinut tot" şi au informat ,, mai sus". A doua zi a fost chemat la conducerea superioară de partid şi judecat tovărăşeşte şi cu eficienţă, cum erau obişnuiţi să-o facă,fiind considerat denigrator la adresa realizărilor partidului,ba chiar contrarevoluţionar. Consecinţele asupra prof. dr. Prişcu au fost imediate. I s-a retras avizul de partid pentru funcţiile din partid şi pentru unele dintre cele ocupate în învăţământul universitar.

A fost destituit imediat din funcţia de Decan al Facultăţii de Pediatrie şi după mai mult timp şi din cea de Director al I O M C. Timp de 10 ani i s-a ridicat şi dreptul de a mai participa la Congresele medicale din străinătate şi i s-a interzis să plece din ţară şi să-şi viziteze fiul ,emigrat în Israel prin căsătorie.

Au trebuit să treacă ani de zile până când a fost realmente reabilitat şi şi-a reocupat locul în ierarhia pediatriei româneşti.

Cam în aceea perioadă am avut prilejul să mă conving de principiile corecte pe care le avea în ceeace privea angajarea şi promovarea cadrelor didactice universitare din clinica de Pediatrie pe care o conducea şi care era considerată atunci nava amiral a Pediatriei româneşti.

La un moment dat, s-au scos la concurs două posturi de asistenţi universitari. Şi pentru că eram tentat de un astfel de post,mi-am întocmit dosarul de concurs, cu toate actele necesare. Când m-am prezentat la secretariat să-l depun, l-am întâlnit, cu totul întâmplător, pe profesorul Prişcu. Îl salut respectuos,îmi răspunde şi mă întreabă pe un ton amical:

-Ce faci pe aici măi, Popescule?

-Domn’ profesor aş vrea să mă înscriu la concursul pentru unul din posturile de asistent universitar.

- Lucrezi tot la Spitalul Dr. Gh. Marinescu?

- Da! îi răspund eu.

Atunci mă trage mai de- o parte de la ghişeu şi mă întreabă:

- Ce vârstă ai, măi Popescule?

- 29 de ani ,domnule profesor,îi răspund prompt,cu convingerea că sunt încă tânăr.

- Dragă,pentru ceea ce –mi trebuie mie în clinică,,,eşti bătrân” .

Trebuie să vă spun că la început expresia nu m-a şocat, deoarece-i cunoşteam umorul permanent . Dar apoi continuă:

- Am nevoie de medici tineri, proaspăt absolvenţi,ca să-i formez ,să-i trimit la perfecţionare în străinătate şi cu ei să asigur viitorul colectivului catedrei mele. Dar dacă tu vrei să încerci, poţi să te înscrii.

La auzul acestei neaşteptate confidenţe(căci aşa am considerat-o şi atunci şi aşa o consider şi acum) am fost, bineînţeles, şocat. Parcă mi-a dat cineva cu ceva în cap,iar în gură am simţit un gust amar. Probabil era gustul amar al înfrângerii sau al nerealizării unei dorinţe arzătoare .

Pentru că a fost convingător în ceeace mi-a spus,l-am salutat respectuos,i-am mulţumit şi am plecat acasă. În zilele care au urmat m-am tot gândit mult la această neaşteptată întâlnire şi la consecinţele ei capabile să-mi modifice opţiunea de a concura pentru acele posturi universitare.

Când am văzut însă ce candidaţi au promovat acel concurs, am realizat corectitudinea şi principialitatea sa în selecţionarea şi formarea cadrelor didactice, dar şi faţă de mine a acelui om,pe care nu mai aveam nici un motiv să fiu supărat. Au ocupat locurile doi foarte tineri absolvenţi de facultate,şefi de promoţie şi care au evoluat ulterior spectaculos, ajungând în prezent, amândoi profesori în clinicile de pediatrie din capitală.

De alt fel,nu am exagerat când l-am considerat unul dintre puţinii profesori şefi de catedră din Bucureşti care au creat o şcoală de profesori universitari pentru specialitatea medicală respectivă.

Are meritul că,preluând dela predecesorul său la catedră,prof. dr. Alfred Rusescu o serie de tineri asistenţi şi şefi de lucrări - cu toţii foarte buni – ia trimis în străinătate la perfecţionare,i-a promovat la rangul de conferenţiar şi apoi la cel de profesor .Şi-mi face o deosebită plăcere să-i amintesc pe toţi profesorii la a căror formare şi consacrare a contribuit mentorul lor,prof. dr. Razvan Prişcu.

Este vorba de prof. dr. Valeriu Popescu, Mircea Geormăneanu, Mircea Maiorescu ,Florin Iordăchescu, Mircea Georgescu, Dimitrie Dragomir,Eugen Ciofu, Ion Gherghina. Dacă am omis pe cineva îmi cer scuze .

Constat acum, privind în urmă, că toţi profesorii de pediatrie care au condus clinicile din Bucureşti în ultimii 25 ani - cu o singură excepţie, prof. dr. Gh. Goldiş, format la şcoala clujeană de pediatrie -

au fost formaţi în clinica de pediatrie condusă de prof. dr. Răzvan Prişcu.

O plăcută amintire care scoate în evidenţă comportamentul său pozitiv,amuzant şi umorul rafinat de care era capabil mai tot timpul,se leagă de un examen cu medicii pediatri la încheierea stagiului în clinicile de Pediatrie din Bucureşti . Comisia de examen era condusă de Domnia sa şi între membrii ei eram şi eu. Şi era normal să doresc ca medicii care au încheiat stagiul în clinica în care lucram să se fi prezentat cât mai bine. Totuşi,l-am pus în temă pe profesor că printre aceştia v-a fi unul,,mai original", care probabil îl v-a amuza prin comportamentul său ciudat. Ciudăţenia venea de la nişte obiceiuri pe care le avea în clinică de a fredona uneori în spaţiul rezervat medicilor stagiari,cântări religioase.

De alt fel,se discuta printre colegii săi că ar fi absolvit în prealabil fie Seminarul Teologic,fie chiar Facultatea de Teologie,după care a intrat la Facultatea de medicină şi din acest motiv era cu câţiva ani mai mare ca vârstă decât colegii săi de serie.

Îi vine rândul la examen .Intră în cabinetul în care ne aflam noi, comisia de examen,ne salută şi de-o dată i se adresează prof. Prişcu, care prezida această comisie:

-Domnule profesor,vă rog să mă examinaţi repede şi să-mi spuneţi şi nota,deoarece am o treabă urgentă de rezolvat.

La auzul acestor vorbe toţi cei din comisie,mai puţin eu,au rămas uimiţi. Aşa ceva nu se întâmplase la vreun examen. Atunci profesorul s-a uitat cu semnificaţie la mine. Prin mimică l-am făcut să înţeleagă că el este cel ,,ciudat" ,pentru care l-am rugat să aibă mai multă înţelegere decât pentru alţii.

-Dar ce aveţi aşa de urgent de rezolvat Domnule doctor. Şi spunea aceasta, apăsând intenţionat pe termenul de adresabilitate – Domnule Doctor.

Şi trebuie să menţionez faptul că şi în timpul comunismului se folosea acest apelativ şi nu cel de tovarăşi, atât între medici cât şi în discuţiile dintre bolnavi şi medici.

- Am de făcut o consultaţie la o bătrână,ca să mai scot şi eu un ban,răspunde el cu nonşalanţă. Şi continuă:

-Am şi eu un grup de pacienţi în vârstă, pe care îi consult la domiciliu şi de la care ,,mai ciupesc" şi eu câte un ban,căci sunt căsătorit şi am şi copii.

-Păi aveţi studii de Geriatrie Dle doctor? Întrebă profesorul.

-N-am, Domn profesor– răspunse el – dar la bătrâni mă descurc cu ceea ce am învăţat până în prezent.La copii,mai puţin…….

-Şi n-ati avut nici un eşec cu ei?

-Nooo! Păi ştiu să mă –nvârtesc să iasă totul bine.

- Cum D-le doctor? Întreabă cu o falsă curiozitate profesorul. La această întrebare nu a primit însă nici un răspuns.

I s-a dat subiectul la care să răspundă. A răspuns ceva şi din el şi ,, de pe lângă el", apoi s-a ridicat în picioare, a salutat şi a dat să plece. Se întoarce din drum şi mi se adresează mie:

-Îmi aduceţi şi mie mâine la spital rezultatul ,D-le doctor. Şi dus a fost…..

Când am rămas între noi membrii comisiei profesorul râdea uşor şi mi-a dat dreptate în ceea ce-i spusesem înainte de examen despre acel candidat. Şi a mai spus:

-Păcat că nu se face un examen psihologic serios candidaţilor la Facultatea de Medicină.

Multă dreptate avea spuneam atunci,o spun şi astăzi căci nici în prezent nu s-a impus un astfel de examen la admiterea în facultate.

A promovat examenul, i-am transmis nota obţinută la examen iar în zilele următoare la comisie, ne-am mai amuzat în pauza dintre candidaţi cu povestirile profesorului referitoare la alţi,,ciudaţi" pe care i-a examinat de-a lungul timpului.

Cu câţiva ani în urmă l-am reîntâlnit pe distinsul profesor Răzvan Prişcu, marcat însă de vârstă, dar şi de o boală nemiloasă,pe care însă o suporta cu demnitate şi (un aparent)optimism,aproape ca cel din timpurile sale bune.

Am precizat - un aparent optimism - pentru că adevărul era probabil altul. Pe de o parte îl rodea boala sa nemiloasă. Pe de

alta,probabil că îl apăsau greutăţile vieţii,trăind singur şi cu o pensie de mizerie. Cred asta deoarece m-a întrebat :

-Te-ai pensionat măi, Popescule?

-Da, Domnule profesor.

-Cu ce pensie ,măi?

-Cu trei milioane,domnule Profesor(lei vechi).

-Bravo, măi! Eu fost profesor universitar,doctor docent ,membru al Academiei de Ştiinţe medicale,cu 50 ani vechime ,am doar 2.700.000 lei. Ce zici?

N-am răspuns nimic dar am dat din cap în semn de compătimire pentru o astfel de nedreptate pe care i-a făcea societatea după o viaţă de muncă bine făcută.

Abia atunci am aflat cu adevărat drama singurătăţii, a existenţei bolii şi a dezinteresului societăţii pentru valorile sale umane. Tot atunci mi-a spus că unicul său fiu Virgil,este realizat în medicină dar trăieşte în Israel,unde s-a stabilit prin căsătorie .Îmi spunea cu satisfacţie că acolo este Director al Departamentului de Chirurgie ambulatorie de la Spitalul Universitar din Rehovat.

La nici un an de la aceea întâlnire am citit în ziar un ferpar în care se aducea la cunoştinţa celor care l-au cunoscut şi apreciat, că a părăsit această lume.

Şi aşa s-a încheiat viaţa unui mare profesor universitar doctor,care, asemenea unui greier, a ştiut să-şi trăiască în mod plăcut viaţa,să cânte,să râdă,să se bucure şi să se distreze, nu singur,ci cu cei din jurul său. Iar atunci când trebuia ştia să fie medicul şi profesorul universitar serios, competent şi demn.

Aşa l-am cunoscut şi aşa-l păstrez în memoria mea!

*

* *

Dar cine este furnica din fabula a cărei similitudine o evoc în cazul de faţă?

Este fratele mai mic cu câţi ani al profesorului doctor Răzvan Prişcu, profesorul doctor **Alexandru Prişcu,** la rândul său un reputat medic practician .

L-am cunoscut în primul an de facultate,când era asistent universitar la catedra de Anatomie şi preda la o altă grupă de studii cu care împărţeam aceeaşi sală de disecţie. Încă de atunci mi-a făcut impresia unui bonom, modest, discret, foarte apropriat de studenţi; altfel spus, în jargonul studenţesc de atunci, îl consideram ,,un om de treabă" sau într-un jargon al vremurilor mai noi, ,, de comitet ".

După trei ani l-am reîntâlnit în clinica de Chirurgie din Spitalul ,,Caritas" unde urma să se ocupe chiar de anul nostru, în calitatea sa de şef de lucrări. La conducerea respective catedre era profesorul dr. Ion Juvara, cel despre care am relatat mai pe larg într-unul din momentele memorialistice precedente.

L-am regăsit acelaşi om delicat,prietenos,cu aceiaşi voce blândă şi vorbă molcomă,cu mare respect pentru studenţi (deşi uneori, poate unii dintre noi nu meritam acest respect). Profesional ,în clinică era considerat un foarte bun chirurg (după aprecierile specialiştilor şi nu după ale noastre, căci nu eram încă în măsură de a face o asemenea judecată de valori).Era considerat chiar,,mâna dreaptă „ a profesorului Juvara în bunul mers al clinicii.

Noi îl agream şi îl consideram cumsecade şi pentru faptul că ne mai trecea cu vederea absenţele (mai bine zis chiulul) dela stagiul în clinică.

După alţi aproape 20 de ani l-am reîntâlnit ca profesor, şef al clinici de Chirurgie din Spitalul ,,Colţea" din inima Bucureştiului. Şi nu l-am întâlnit întâmplător, ci interesat în a-l găsi,cu ocazia unei probleme medicale ivită în familia mea.

Un nepot de- al meu,adolescent,suferea de circa şase ani de o boală digestivă neprecizată,în ciuda numeroaselor consultaţii şi investigaţii paraclinice efectuate în diverse spitale nu numai din judeţul său de domiciliu,dar şi din capitală.

În această situaţie m-am gândit să apelez şi la serviciile fostului meu asistent despre care auzisem numai lucruri bune şi chiar faptul că

a ajuns ,pe merit, profesor universitar. Remarcaţi că adeseori folosesc precizarea,,pe merit”. Oare să însemne asta că alţii nu ajungeau la acest titlu ,,pe merit” ?

L-am căutat în clinică şi m-am prezentat, reamintindu-i :

-D-le. profesor sunt doctorul….şi v-am fost student, atât în anul I la anatomie, cât şi în anul IV, la chirurgie. Nu cred că vă mai amintiţi de mine,deoarece n-am excelat nici în studiul anatomiei şi nici al chirurgiei. N-am ieşit cu nimic în evidenţă nici în bine, dar nici în rău, în tot acel timp.

Şi cum intra în uzanţa unor astfel de reîntâlniri ale dascălilor cu foştii lor studenţi, m-a întrebat la ce facultate am fost şi în ce promoţie?

-Promoţia 1958, Facultatea de Pediatrie ,i-am răspuns cu oarecare mândrie.

-Da? În mare,îmi amintesc cu plăcere de studenţii de la Pediatrie,dar să-ţi spun sincer, nu-mi amintesc de D-ta!

-Cred, d-le profesor şi motivele sunt ,cu siguranţă,cele pe care vi le-am enumerat chiar eu.

Apoi,am intrat în miezul problemei pentru care-l abordam,cazul nepotului meu care suferea ,,ca un câine”(să-mi fie scuzată exprimarea neacademică ,dar este o expresie destul de frecvent folosită, atât între medici, cât şi între pacienţi pentru a exprima ,,un summum” de suferinţe pe care este obligat omul să le îndure).

M-a pus să-i prezint cazul din punct de vedre medical,aşa cum trebuia să facă un student în faţa asistentului său universitar,cu mare lux de amănunte. Apoi a examinat bolnavul cu o minuţiozitate,,nemţească” pentru ca,la sfârşit, să-mi spună:

- D-le coleg ,nu pot să mă pronunţ cu certitudine asupra diagnosticului,dar am o bănuială… Soluţia este internarea în clinică şi vom vedea apoi despre ce e vorba şi ce este de făcut.

Am internat copilul şi am trecut periodic să-l vizitez. După câteva zile s-a stabilit diagnosticul următor:ulcer duodenal cronic, acoperit de epipon şi apendicită cronică, cu apendice înalt situat.

Soluţia salutară în acest caz era una singură, operaţia . Şi, surprinzător, printr-o operaţie,, într-un singur timp", echipa chirurgicală condusă de distinsul profesor a rezecat zona ulceroasă din duoden şi a efectuat şi apendicectomia (rezecţia chirurgicală a apendicelui).

Totul a mers perfect. Din acel moment copilul,care de 5-6 ani nu mai cunoscuse o zi fără dureri abdominale şi vărsături, s-a simţit din ce în ce mai bine,ba chiar perfect.

Aşa cum se preceda uneori, mai ales în chirurgie,părinţii copilului au vrut să-i mulţumească profesorului printr-o metodă de sorginte feniciană,care,după inventarea banilor pe care ulterior , i-a folosit ca metodă de schimb între oameni. Dar plicul lor le-a fost,cu delicateţe,categoric refuzat.

De regulă în astfel de cazuri se apelează la intermediari. Ca atare, familia m-a rugat să intermediez eu acest serviciu,că de, suntem între noi ,medicii.

Iniţial le-am refuzat propunerea,dar la rugăminţile lor insistente ,,mi-am călcat pe inimă" şi m-am dus la profesor, rugându-l să accepte ,,mulţumirile" familiei bolnavului. M-a refuzat categoric şi mi-a spus:

- D-le doctor,legile nescrise ale medicinei nu ne permit nouă,medicilor, să primim bani de la confraţii noştri de breaslă şi nici chiar de la familiile lor. Aşa că……..

M-am simţit tare jenat în acele momente şi am regretat că am cedat rugăminţilor familiei. Dar am învăţat ceva dela un OM cu suflet mare şi mare chirurg,un ceva pe care l-am respectat cu sfinţenie în întreaga mea carieră.

După o săptămână ,reconsiderându-mi atitudinea şi încercând să repar gestul meu neavenit , am procurat – destul de greu pentru acele timpuri – două sticle de whisky,pe care le-am ambalat elegant şi i le-am oferit profesorului drept mulţumire pentru tot ceeace a făcut pentru nepotul meu, care este astăzi un om serios,la casa lui,cu o familie numeroasă şi cu o sănătate de invidiat.

Cu mare reticenţă a acceptat şi această formă de ,,atenţie ” ,reamintindu-mi faptul că ,,nici chiar aşa ceva nu s-ar face între colegi” .

Ulterior,la deschiderea Spitalului Clinic Universitar din Capitală, a fost numit profesor, şef la una din cele două clinici de Chirurgie nou înfiinţate. Şi nu l-am ocolit,atunci când membri familiei mele sau dintre amicii mei aveau nevoie de servicii medico –chirurgicale. L-am căutat,m-a primit întotdeauna cu amabilitate,aş spune chiar ,,cu prietenie” (deşi gradul nostru de relaţii nu era propriu zis de prietenie). A răspuns întotdeauna cu amabilitate rugăminţilor mele şi mi-a dovedit că cei doi fraţi Prişcu ,ambii profesori universitar la Facultatea de Medicină din Bucureşti au fost şi rămân în memoria mea două valori profesionale şi umane demne de recunoştinţa pacienţilor şi de respectul meu şi al colegilor de breaslă.

Închei plăcuta rememorare a întâlnirilor mele cu aceşti minunaţi fraţi, profesori reputaţi şi oameni cu suflet mare,dar atât de deosebiţi între ei ca fire,atitudine şi comportament, încât nu-ţi venea să crezi că sunt fraţi . Dar, trebuie însă să acceptăm că asta este natura; ea ne aseamănă ,dar ne şi deosebeşte, pe noi,oamenii ,unii de alţii.

Moto:

,,Fericit cel pe care-l fac prudent

primejdiile înfruntate de alţii.”

Publius **Vergiliu Maro**

UN EXAMEN PE CARE CREDEAM ESTE IMPOSIBIL SĂ NU-L TRECEM.
O EROARE A STUDENŢILOR ,SCUMP PLĂTITĂ!

Este general admisă părerea că primii doi ani ai Facultăţii de Medicină sunt cei mai grei. Şi aceasta deoarece sunt anii de maximă

acumulare a cunoştinţelor teoretice de bază necesare ulterior, în practica medicală. Este vorba de noţiunile de embriologie, anatomie, biochimie, biologie şi histologie. Dintre acestea,cea pe care am considerat-o cea mai grea, cea mai puţin plăcută şi chiar neinteresantă aşa cum gândeam atunci, a fost histologia. Legat de ea îmi revine în minte un episod care-mi confirmă faptul că zicala românească după care ,,ulciorul nu merge de multe ori la apă" este adevărată şi din ea se pot trage multe învăţăminte.

Eram în sesiunea de examene de iarnă din anul 1954 şi urma să susţinem,tocmai examenul de Histologie. Dar ,înainte de a continua tragi-comica aventură a acestui examen, trebuie să intervin cu o precizare necesară pentru situaţia pe care doresc s-o relatez.

Şeful catedrei de histologie din Facultatea de Medicină din Bucureşti era pe atunci o somitate a medicinei româneşti, şi nu numai a celei româneşti, profesorul dr**. I.T. Niculescu**.

După câteva cursuri ţinute de Domnia sa la început de an universitar cu toţi studenţii anului II din Institutul Medico –Farmaceutic, cursurile la care ne-a vorbit despre obiectul histologiei ca ştiinţă şi despre frumuseţea ei , următoarele cursuri pentru facultatea în care eram eu, cea de pediatrie, ne-au fost ţinute de conferenţiarul dr. **Ardeal Hagi Paraschiv** . La încheierea cursului de histologie , profesorul şef de catedră a stabilit, pe criterii necunoscute nouă,ca examenul de final de curs să fie susţinut la Facultatea de Medicină Generală cu domnia sa,iar la cea de Pediatrie, cu conf. dr. Ardeal Hagi Paraschiv.

La aflarea acestei decizii am intrat uşor în panică,nu atât de teama de severitate din partea conferenţiarului nostru – care de fapt era un om minunat,înţelegător şi tolerant cu studenţii săi – ci mai ales pentru faptul că această disciplină mi se părea că este ,,aproape imposibil" de învăţat. Şi dacă n-am învăţat-o în timpul anului, conştiincios şi continuu,era, desigur, greu de recuperat tot ceea ce ar fi trebuit să învăţ într-un an, în doar cele 4- 5 zile dinaintea examenului.

Locuiam în acel an în cameră cu un coleg de an,dela Facultatea de Medicină Generală şi cu un altul,coleg de grupă,de an şi de

facultate cu mine. Eu urma să susţin acel examen cu o săptămână înaintea colegului dela Medicina Generală şi de aceea mă văitam lui,arătându-mi frica pe care o aveam faţă de acel examen.

Am învăţat,,pe brânci” aşa cum se spune în jargon studenţesc, în toate cele cinci zile de pregătire şi l-am dat. N-a decurs el prea bine şi nici calificativul pe care l-am obişnuit nu-mi permitea să mă mândresc cu el ,dar eram bucuros că am mai scăpat de un examen greu.

Cu totul alta a fost situaţia colegilor de la Facultatea de Medicina Generală şi iată de ce.

De ani de zile studenţii considerau disciplina de histologie ca fiind una care nu le ridică vreo problemă deosebită,deoarece examenul era considerat,,floare la ureche”. Bunătatea profesorului I.T.Niculescu la examene devenise aproape proverbială. La disciplina sa, nici un student nu cădea la examen. Chiar circula printre studenţi butada,,La examenul de histologie cu prof. I.T.Niculescu trebuie să faci cerere dinainte,dacă vrei să pici”.

Îngăduinţa profesorului s-a dovedit reală câţiva ani la rând,până când au ajuns la examen colegii mei de promoţie de la Facultatea de Medicină Generală..

Brusc însă,,s-a schimbat calimera”. De când au început să susţină examenele primele grupe cu ,, profesorul care nu pica pe nimeni”,numărul restanţierilor a crescut considerabil; din fiecare grupă de studenţi, cădeau la câte doi,trei,patru. După încheierea examenului profesorul le reproşa studenţilor din fiecare grupă faptul că au tratat cu superficialitate o disciplină medicală fundamentală,că au profitat de bunătatea sa, etc.etc.

Bilanţul final a fost dezastruos pentru că timpul de pregătire a acestui examen era total insuficient, iar severitatea a profesorului i-a luat pe nepregătite, astfel încât,începând din acel an ,pentru alţii câţiva care au urmat,examenul de histologie cu prof. I.T. Niculescu a devenit spaima disciplinelor preclinice(din primii doi ani de facultate). Şi una dintre aşa zisele victime ale acestei răsturnări de situaţie a fost şi unul din colegii mei de cameră, care a trebuit să –şi sacrifice vacanţa pentru a-şi susţine restanţa.

Pentru a vă convinge că nu greşeam în aprecierea pe care o făceam,susţinând că histologia era una dintre cele mai anoste şi mai grele discipline din anii de început ai medicinei, vă relatez, ca anecdotă, ceea ce ,,am trăit pe viu" atunci, în legătură cu unul dintre colegii mei de cameră, cel care îmi era coleg de facultate ,de an şi de grupă şi cu care ne ,,gratulam" cu apelativele domn Ionescu, domn Popescu!

Eu am pregătit acel examen după notiţele proprii şi după un volum ,care deşi se intitula,,tratat"era destul de accesibil de citit, semănând cu un curs elaborat de catedra respectivă. Domnul Ionescu, mai ambiţios din fire dar şi pentru că nu avea la îndemână nici notiţele de la curs şi nici un curs litografiat,a împrumutat de la biblioteca existentă în căminul în care locuiam un tratat mare şi greu(şi la propriu şi la figurat),scris de marele histolog Drăgoi de la catedra de histologie a Facultăţii de Medicină din Cluj; acel tratat probabil că avea vreo 500 -600 de pagini şi cântărea în jur de două kilograme. Şi nu este inutilă această precizare,deoarece veţi vedea şi de ce.

Obiceiul nostru de a învăţa era unul neortodox;nu stăteam la masă, cu cartea în faţă,ci, comod, întinşi pe pat, ţinând cartea pe piept.

Dacă eu,mai speriat de dificultatea examenului m-am concentrat mult la acel examen ,am dormit mai puţin şi am citit mai mult,colegul meu, cum îl lua pe ,,Drăgoi" în braţe îl lua şi pe ,,moş Ene".Cum începea să citească, nu rezista mai mult de 10 minute şi aţipea. Apoi,fie că se trezea singur după 10 -15 minute,fie că-l trezeam eu(deoarece aşa mă rugase)pregătirea lui pentru acest examen a fost un chin. A recunoscut şi el că histologia e o materie aşa de grea şi de anostă,încât, fără să- şi dea seama, adoarme foarte repede, citind-o .

Cu chiu cu vai,zilele de pregătire au trecut şi am promovat amândoi examenul.

În următoarele zile eu am uitat de histologie. El însă nu! Ba a rămas chiar cu un obicei amuzant. De câte ori nu avea somn,lua cartea de Histologie în braţe, citea câteva rânduri din ea şi ,.....adormea imediat.

Acum la distanţă de cinci decenii de atunci,dacă el are prilejul să citească amintirile mele,sunt convins că se amuză copios singur,cu familia sau cu prietenii. Aşa cum o fac şi eu acum, când scriu aceste rânduri.

Peste doar un an,m-am întâlnit la o altă disciplină medicală – Anatomia patologică – cu un alt profesor dr. Ştefan Grigore Niculescu, care nu era altcineva decât fiul marelui prof. dr. I.T.Niculescu şi care a ajuns , la rândul său, să conducă o catedră cu un specific mult apropriat de cel al histologiei.

Astfel şi în acest caz se confirmă zicala după care ,,Aşchia nu sare departe de copac”.

Moto:

,,Viaţa e o luptă necurmată. Unii sunt fericiţi mai devreme,

alţii mai târziu,iar alţii niciodată”

Euripide

DOI COLEGI DE CAMERĂ DIN CĂMIN CARE AU AJUNS DEPARTE.
ŞI LA PROPRIU ŞI LA FIGURAT

În anul III de facultate am fost repartizat, aleatoriu, în căminul studenţesc,în cameră cu încă doi colegi:unul, **Victor Gordan** ,coleg de an cu mine, dar el urma Facultatea de Medicină Generală şi celălalt , **Cornel Stoica,** student în anul VI la aceiaşi facultate cu el .

Repartiţia era considerată de noi nepotrivită,deoarece era o regulă nescrisă ca studenţii din acelaşi an să ocupe aceiaşi cameră de cămin. Ori,aveam să ne dăm seama că nerespectarea acestei cutume ne crea o stare de nemulţumire,nouă,celor doi colegi mai mici.

Abia spre sfârşitul anului universitar am reuşit să înţelegem că a fost totuşi benefică pentru educaţia noastră generală şi medicală prezenţa, între noi, a unui student mai mare ca noi, care era ,,aproape medic".

În ceea ce mă priveşte pot să spun că am avut privilegiul de a avea nişte colegi de cameră excepţionali, atât ca oameni,cât şi ca viitori medici.

Sper sa vă conving de afirmaţiile mele caracterizându-i pe cei doi după experienţa de viaţă în comun în timp de un an şi cu relatări despre evoluţia lor ulterioară,strălucită.

Victor Gordan (colegul meu de an) era prototipul ardeleanului: uşor introvertit,vorbea rar şi apăsat; era întotdeauna serios şi aparent dur. Parolist şi extrem de studios ;el deschidea dimineaţa şi închidea seara biblioteca existentă la parterul căminului ,tipic ce se repeta zilnic.Era foarte sigur pe sine (avea şi de ce,pentru că avea o bună cultură şi informare)era ordonat, până la a fi tipicar (precum eroul din nuvela clasică ,, Cănuţă om sucit". Uneori era tare încăpăţânat şi întotdeauna dârz.

Era deci un,,om aproape perfect", care mă deranja prin ,,perfecţionismul său"; colegul nostru mai mare nu-l prea lua în seamă.

Probabil că prin toate aceste calităţi a reuşit să se situeze în poziţia de lider profesional al anului III, împărţind acelaşi podium cu colega sa Mariana Constantinescu, care, după doar câţiva ani dela absolvire,a fost prima din promoţia noastră care a plecat de pe această lume.... Păcat!

Revenind la colegul Victor Gordan despre care am omis să menţionez la momentul potrivit că era fiu de învăţător dintr-o comună din Ţara Moţilor şi despre care trebuie să mai menţionez şi faptul că, pentru mine, a fost cel mai conştiincios dintre studenţii medicinişti pe care i-am cunoscut. Spre deosebire de cei mai mulţi dintre colegi, el se pregătea şi studia în tot timpul anului şi nu numai în sesiunea de examene. Iar rezultatele obţinute la examene erau,fără excepţie,maxime.

Toate aprecierile mele despre el se bazează pe propriile mele observaţii şi pe un studiu psihologic pe care l-am făcut atât cât eram eu capabil la aceea dată,la început de carieră psiho-medicală deoarece de la el nu reuşeam ,,să scot decât cu cleştele câte o vorbă". Nu se confesa niciodată şi nu participa la discuţiile dintre noi, colegii de cameră. Timpul a trecut şi eu am încheiat cu bine acel an,iar în anii următori am avut,fiecare ,o altă companie în camerele de cămin.

Drama vieţii acestui coleg ,,model" a început însă în ultimele luni ale anului VI de facultate,când, din considerente politice,pentru o presupusă asociere la acţiuni îndreptate împotriva ordinii de Stat a fost arestat. Ulterior a fost judecat şi condamnat la ani grei de închisoare împreună cu un grup mai mare de studenţi, colegi de-ai noştri de an. Şi acest eveniment s-a petrecut cu puţin înaintea susţinerii examenelor de sfârşit de facultate (denumit atunci Examen de Stat, echivalent al Examenului de Licenţă din zilele de astăzi).

Deşi a primit o condamnare îndelungată,prin Decretul din Stat de 1964 a beneficiat după şase ani de detenţie de amnistia tuturor deţinuţilor politici şi a fost eliberat.

Fiind absolvent de medicină dar, fără Examen de Stat , a ocupat un post de asistent medical într-o localitate din provincie.

După un timp am aflat că a părăsit în mod ilegal ţara şi că a ajuns, după multe peripeţii, în Statele Unite ale Americii.

Recent,la o reîntâlnire colegială am aflat, dela un alt coleg revenit special în ţară pentru această întâlnire că în S U A colegul nostru Gordan a avut o ascensiune profesională fulminantă,care a culminat cu obţinerea celor mai înalte onoruri profesionale din aceea ţară pentru co-participarea sa la descrierea unei entităţi medicale noi denumită ,,Sindromul Golfului" (fiind vorba de o consecinţă clinică a primului război desfăşurat în Golful Arabic).

Din cât am înţeles de la alţi colegi,de la plecare sa (probabil din 1964 sau 1965) şi până în prezent, nu s-a mai întors în ţară.

Poate ştie el,de ce !

Cornel Stoica,zis Coţcarul pentru colegii săi de an,dar nu şi pentru noi cei mai mici,era opusul lui Victor Gordan,din toate punctele de vedere, cu excepţia ,,ştiinţei de carte" de care era superior, prin anii în plus de facultate, printr-o deosebită inteligenţă nativă, prin perspicacitate şi memorie ,,de elefant".

Avea un ascendent asupra noastră prin capacitatea sa intelectuală,prin atitudinea de persiflare permanentă a celor din jurul său (noi cei doi din cameră fiindu-i cel mai la îndemână pentru asta) dar şi printr-o serie de calităţi fizice deosebite, care-i permiteau să practice sportul de performanţă.

Era înalt şi robust (cântărea peste 80 de kg) cu o masă musculară impresionantă,dobândită şi întreţinută prin numeroase antrenamente pe care le făcea în vederea susţinerii meciurilor de rugby din Divizia Naţională A (a jucat în echipele Sănătatea şi apoi la Constructorul Bucureşti).

Pentru că viaţa de student şi atunci, ca şi acum, te obligă la o serie de privaţiuni alimentare ,părinţii noştri încercau,pe cât puteau, să ne mai îndulcească viaţa de cămin. Aşa se făcea că primeam din provincie, de regulă de sărbătorile de Paşti şi de Crăciun şi rareori şi între acestea,pachete cu mâncare şi chiar cu ceva băuturi alcoolice

naturale (în cazul meu, în special ţuică pentru că veneam din Vâlcea,recunoscută ca ,, patrie a ţuicii de prună”) .

Legea nescrisă a studenţiei ne obliga ca pachetele primite să le desfacem şi să le consumăm cu colegii de cameră şi chiar şi cu alţii,dintre cei care ne erau mai apropriaţi. Funcţiona deci între noi o solidaritate şi o prietenie demnă de admirat şi atunci şi pe care o admir şi acum, când cu nostalgie îmi amintesc de aceea perioadă .

Întotdeauna desfăceam pachetul şi puneam ,,la bătaie” tot ceeace era în el şi cu pofta de mâncare creată la vederea şi mirosul acelor bunătăţi, treceam la ,,devorarea” lor, precum nişte animale hămesite. Şi bineînţeles că la masă se respecta proporţionalitatea nevoilor de hrană. Eu mai mic şi mai slab,mâncam mai puţin şi mai încet. Colegul Victor uneori chiar îmi refuza invitaţia, cu scuze diverse, dar neconvingătoare,iar Cornel,cu nevoile nutritive crescute ale sportivului de performanţă, nu se juca; mânca mult şi cu poftă.

Mâncam pe săturate iar dacă mai aveam şi alţi invitaţi,întregul pachet se consuma la o masă. Dar,eram din când în când ,,boieri” ! Dacă cumva mai rămâneau din bunătăţile primite de acasă, le consumam împreună de cele mai multe ori,eu cu Cornel .

Fie din cauza ,,educaţiei spartane” a lui Victor, fie din cauza nevoilor materiale de acasă, el nu primea – din câte îmi amintesc – chiar niciodată pachete.

Cred că în aceeaşi situaţie se afla şi Cornel şi consecinţa era aceiaşi. De altfel,atât despre unul cât şi despre celălalt nu ştiam prea multe, pentru că nici unul,nici altul nu se destăinuiau. Nu ştiam mai nimic despre ei şi problemele lor familiale,în timp ce ei ştiau despre mine aproape totul.

În calitate de coleg de cameră trebuie să recunosc,fără jenă,că mai marele meu coleg Cornel, îmi era superior în absolut toate privinţele. În medicină este de înţeles de ce,dar şi în discuţiile despre muzică,literatură,în sport sau în unele jocuri de noroc pe care le încingeam câte odată. Pentru mine era absolut imbatabil în orice privinţă şi poate şi de aceea mă trata cu o superioritate şi o severitate

pe care mărturisesc,că le suportam cu greu, chiar dacă-i recunoşteam meritele .

Era în general un nonconformist şi un independent,,perfect". Un exemplu în acest sens este edificator.

În acea perioadă,cu ocazia sărbătorilor naţionale de 1 Mai ,23 August şi 30 Decembrie,toţi studenţii care locuiam în cămin eram obligaţi să ne trezim la orele 5. Luam repede micul dejun şi la orele 6 ^{30} ajungeam la Facultatea de Medicină din Cotroceni. De acolo plecam încolonaţi către zona în care se desfăşura defilarea (atunci denumită Piaţa Stalin,actuala Piaţă Charles de Gaulle).

De fiecare dată trezirea studenţilor de pe cele şase etaje ale căminului studenţesc o făcea paznicul nostru de noapte,un om cu un uşor handicap psihic cunoscut şi de cei în drept. Şi cum credeţi că o făcea? Avea un cilindru metalic(probabil un piston de motor de maşină) pe care, în liniştea orei 4^{30} – 5 dimineaţa, o spărgea brutal,trântindu-l şi rostogolindu-l pe culoarul lung cu mozaic pe jos.

Zgomotul produs dintr-o dată era de nedescris, aşa încât nu cred că exista vreun student care să nu se trezească speriat,să se îmbrace şi să coboare la masă. Şi acest lucru se repeta la intervale de câteva minute,de şase ori,atâtea câte etaje avea clădirea, pentru că el îşi îndeplinea această responsabilitate cu mare sârg.

Noi cei doi colegi mai tineri ne conformam imediat acestui original mod de deşteptare şi mobilizare,ne îmbrăcam şi plecam la defilare.

El, Cornel, a ridicat capul de pe pernă şi ne-a spus,răstit să-l lăsăm în pace şi să plecăm, dar să încuiem uşa pe dinafară pentru că el are o altă cheie. Şi să spunem celor care organizau plecare noastră că nu mai este nimeni în cameră. Ne-am conformat,dar cu oarecare teamă şi este uşor de înţeles de ce.

Şi astfel de situaţii prin care să ne dăm seama că el era mai altfel decât noi,au mai existat.

Avea însă în plus şi alte calităţi,colegul nostru mai mare.

Nu ştiu cum se făcea dar,era mai tot timpul la antrenamente,la meciuri ,la o plimbare sau la o bere cu colegii ,prietenii şi prietenele de ocazie (căci din câte ştiu nu avea o prietenă constantă) aşa încât, nu-l

prea vedeam studiind pentru facultate. O făcea doar în sesiunea de examene şi probabil că o făcea foarte bine pentru că examenele le promova numai cu note foarte bune. Reţineam din rarele sale destăinuiri că-i plăcea chirurgia şi că în timpul liber mai merge prin clinicile de chirurgie pentru ,, a-şi face mâna de chirurg", aşa cum procedau majoritatea studenţilor care doreau să se formeze în această nobilă şi grea specialitate medicală.

După ce a absolvit în acel an Facultatea de Medicină, a plecat în provincie dar nu ştiu nici acum unde şi pentru cât timp, ca să –şi efectueze stagiul obligatoriu în mediul rural.

De atunci şi până prin anii '80 nu am mai ştiut nimic despre el şi despre cariera sa. Cam atunci am aflat că a ajuns profesor dr. la clinica de urologie din Facultatea de Medicină de la Târgu Mureş. Cel care mi-a relatat acest lucru – medic fiind – vorbea în cei mai buni termeni despre calităţile profesionale ale celui care mi-a fost coleg de cameră şi care a ajuns o figură reprezentativă a Urologiei româneşti.

La auzul acestor aprecieri pozitive despre un coleg cu care am împărţit camera un an de zile m-am bucurat nespus de mult. Şi dacă la acestea mai adaug şi informaţiile primite ulterior despre ascensiunea profesională a celuilalt coleg de cameră Victor Gordan, cred că pot să spun că ,,am avut mână bună la colegi" şi că pot să-l parafrazez pe Împăratul Napoleon Bonaparte la a sa maximă adaptată la condiţiile vieţii de student:,, În fiecare student medicinist zace un viitor profesor universitar sau un medic practician de mare valoare".

Şi acest lucru l-am constatat şi în multe alte cazuri de colegi de cămin sau de facultate,despre care voi mai relata în cele ce urmează.

Moto:

,,Timpul este cel mai mare jude

cător; el te cunoaşte ,te
urmă reşte şi
apoi te răsplăteşte”.
Victor Duţă

UN,, MEDIC FĂRĂ DE ARGINŢI ,,PROFESORUL DOCTOR ALEXANDRU TRESTIOREANU

Pentru nimic în lume nu aşi fi putut redacta o lucrare elogiativă despre maeştrii care ne-au luminat calea şi ne-au format ca medici,adevăraţi slujitori ai lui Esculap,dacă nu aş fi rememorat şi cinstit memoria unuia dintre cei etichetaţi de mine ,,Medicii fără de arginţi”, prof. dr. **Alexandru Trestioreanu .**

Cer scuze cititorilor care, fiind mai religioşi,cunosc lucrarea sacră pentru care ei, pământeni fiind ,au ajuns să fie acceptaţi în sânul bisericii creştine şi declaraţi ,,Sfinţi Mucenici şi doctori fără de arginţi”. Mă adresez mai ales celor care cunosc mai puţin sau deloc scrierile religioase şi care, nu ştiu cum au ajuns cei doi mucenici – Cosma şi Damian – să constituie exemple pe pământ pentru cei care contribuie la însănătoşirea semenilor lor aflaţi în suferinţă.

Cosma şi Damian erau fraţi şi au trăit în antichitate, în marea cetate a Romei ,în zilele Împăratului Carin. Ei se ocupau cu meşteşugul vindecării oamenilor prin metode, considerate astăzi empirice. Erau ceea ce am denumi astăzi naturoterapeuţi,vraci sau sacerdoţi. Tratau şi boli ale trupului, dar mai ales ale sufletului şi,se spune că rezultatele obţinute erau bune în majoritatea cazurilor.

Pentru binele pe care-l făceau bolnavilor ei nu acceptau nici o formă de răsplată materială .Nu arginţi, nu cadouri,nu averi. Cereau de la foştii lor pacienţi doar credinţă în Dumnezeu şi mărturisirea lui Cristos. Altfel spus,creştinarea lor.

Faptul că ei obţineau vindecarea, nu numai a oamenilor, ci şi a animalelor (termenul consacrat în cărţile religioase fiind cel de dobitoace) prin ,,meşteşug fermecătoresc” şi credinţa în Hristos, a făcut ca ei să fie pârâţi Împăratului de cei care-i invidiau şi chiar au fost duşi în faţa lui pentru a fi judecaţi. Împăratul Carin, bolnav fiind,le-

a cerut să-i dovedească că au putere de vindecare şi asupra lui. Şi ei au reuşit să-i demonstreze acest lucru,vindecându-l .

Ca recunoştinţă, Împăratul i-a salvat de la moartea pe care le-o pregăteau lor necredincioşii romani ca de alt fel tuturor celor convertiţi la creştinism. Mai mult chiar,Împăratul i-a declarat oameni liberi.

Succesele obţinute de cei doi fraţi în tratarea bolnavilor i-a stârnit atât de mult mânia celui care i-a iniţiat în ,,meşteşugul doctoriei" (cu referire religioasă probabil la doctorii, care, la acel timp, erau obţinute din plante) încât i-a atras într-o cursă pe un munte şi i-a ucis mişeleşte.

Ulterior au fost declaraţi de Înalţii Ierarhi ai creştinătăţii, ,,Sfinţi Mucenici şi Doctori fără de arginţi".

Prin precizările făcute în literatura religioasă se înţelege că ei au existat şi considerentele pentru care au fost declaraţi ,, Sfinţi Mucenici fără de arginţi".

Prin cele ce le voi prezenta în continuare sper să conving cititorii că există printre medici, unii – este adevărat ,nu mulţi − care pot fi consideraţi ,,medici fără de arginţi",parafrazând Sfânta Scriptură".

Trebuie însă să explic dece-i compar pe acei medici cu ,,Sfinţii fără de arginţii"?

Sunt convins că miile de bolnavi cu nemiloasa boală a secolului şi apoi a mileniului- cancerul –dar şi numeroşii medici practicieni oncologi care au beneficiat de competenţa marelui Om,medic şi profesor universitar Alexandru Trestioreanu, a cărui bunătatea sufletească a devenit proverbială, atât printre pacienţi cât şi printre medici.

Profesorul dr. **Alexandru Trestioreanu** a fost continuatorul la catedră al primului profesor de oncologie din Bucureşti – prof. dr I. Chiricuţă şi ulterior şi la conducerea primei instituţii de profil din ţară – Institutul Oncologic Bucureşti (I.O.B.) .

Are meritul de a fi organizat acest institutul pe baze moderne şi de a-l fi pus pus la dispoziţia tuturor bolnavilor din ţară,afectaţi de această boală nemiloasă. Totodată, a creat şi format o şcoală de

medici specialişti oncologi, care au fost repartizaţi apoi în toate marile unităţi spitaliceşti din ţară.

Printre cei care i-au urmărit unele din cursurile de oncologie m-am numărat şi eu, dar pentru un curs redus şi nu unul complet, ca cei care urmau să devină specialişti oncologi.

Participând la aceste cursuri mi-am dat seama că toate cursurile sale erau adevărate lecţii de specialitate ,dar şi de etică şi deontologie medicală înaltă. Prin toată atitudinea sa se comporta ca un ,,sfânt", care dorea să fie, la rândul său, formator de alţi ,,sfinţi" şi care să încerce să facă minuni cu pacienţii lor. Şi aceasta ,chiar dacă se ştia că minunile nu erau posibile,la propriu,în cazul cancerului,boală atât de perfidă, de chinuitoare şi rebelă la terapeutica existentă la aceea vreme.

Satisfacţia de a-l cunoaşte pe acest minunat profesor a fost dublată de faptul că am avut prilejul să cunosc şi alţi membrii din familia sa(fratele şi cele două cumnate)cu toţii medici profesionişti de elită şi, la rândul lor, cu calităţi umane deosebite.

Specialitatea în care lucram mi-a permis s-o cunosc mai bine pe distinsa sa soţie ,tot medic pediatru,cu care lucram în aceeaşi instituţie sanitară din Bucureşti,dar în poziţii profesionale diferite. Am considerat-o în permanenţă un medic pediatru cu vocaţie de adevărată sfătuitoare a părinţilor în creşterea şi îngrijirea copiilor,iar pentru copii,o a doua mamă.

Din nefericire colaborarea noastră nu a durat mult,deoarece, după un scurt timp s-a îmbolnăvit de o boală nemiloasă, asemănătoare celor de care se ocupa distinsul său soţ. În ciuda numeroaselor tratamente, sfârşitul implacabil a survenit şi a fost răpită precoce dintre noi.

Din acel moment viaţa prof. dr. Al Trestioreanu s-a schimbat radical şi nu a cunoscut nici o altă variaţie ,decât activitatea în serviciul bolnavilor cu boală canceroasă şi vizitele zilnice, sau aproape zilnice, la mormântul celei pe care o divinizase şi o pierduse.

L-am considerat un,,Doctor fără de arginţi" şi sper că veţi înţelege şi dumneavoastră de ce,după ce voi preciza faptul că, nici înainte şi nici după pierderea soţiei ,nu a acceptat nici o formă de

recunoştinţă – cu excepţia mulţumirilor verbale – din partea celor cărora le-a acordat sprijinul medical.

După pierderea ireparabilă suferită,singura formă materială de recunoştinţă pe care,destul de greu o accepta dela pacienţi,era un buchet de flori. Şi nu pentru a-i încânta ochii săi,mult prea întristaţi şi plânşi, ci pentru a-i împodobi mormântul fostei sale mari iubiri, care şi-a găsit liniştea în Cimitirul Belu (dacă nu mă sandală memoria).

Pentru cei care aşteptau pentru prima dată la cabinetul profesorului,care era în acelaşi timp şi directorul I.O.B., era o imagine aproape de ne înţeles,ca aproape toţi bolnavii care-i păşeau pragul cabinetului, să intre cu un buchet de flori în mână. Poate unii se mirau de ce primea atât de multe flori ?

Cei care cunoşteau drama prin care trecuse,aflaseră că toate acele flori luau,după amiază sau spre seară, calea cimitirului şi făceau ca un mormânt să fie acoperit în întregime de cele mai alese şi frumoase flori de sezon. Zilnic, profesorul , după încheierea programului în spital (care nu se termina decât târziu după amiază) mergea, pentru reculegere, la mormântul fostei sale soţii,unde petrecea o bună bucată de timp. După aceea se reîntorcea în clinică pentru contravizită.

Şi aşa i se derulau toate zilele săptămânii.

În aceea perioadă ,fie în familia mea,fie în familiile prietenilor mei dacă se iveau cazuri de boală din domeniul oncologiei,îl rugam să-i consulte şi să stabilească conduita terapeutică. Şi o făcea cu o amabilitate rar întâlnită .

Acelaşi lucru se întâmpla şi cu pacienţii mei –copii – pe care-i îndrumam spre cabinetul domniei sale. Amabilitatea ,înţelegerea şi compasiunea erau trei dintre numeroasele sale calităţi umane şi profesionale care au fost sau ar fi fost absolut necesar să fie urmate şi de discipolii săi.

După câţiva ani am aflat cu durere că şi prof .dr Alexandru Testioreanu a părăsit această lume,trecând în rândul drepţilor,adică acolo unde-i era locul. Să-l odihnească Dumnezeu,că a făcut mult bine cât a trăit pe acest pământ.

În semn de recunoştinţă numele său i-a fost acordat Institutului Oncologic din Bucureşti,care astăzi nu mai funcţionează în cadrul Spitalului Filantropia, ca pe timpuri,ci într-o modernă clădire pe platforma medicală Fundeni.

Moto:

,,Murim din clipa naşterii; dela început pluteşte deasupra noastră sfârşitul”

Manilius

COMITETUL NAŢIONAL ROMÂN DE BIOETICĂ ŞI ELITA INTELECTUALĂ CARE-L COMPUNE

Cunoscându-mi preocupările extramedicale,dar totuşi paramedicale pe care le aveam de câţiva ani,dna. prof. universitar dr.Irina Moroianu Zlătescu,Director al Institutului Român pentru Drepturile Omului m-a invitat la Atelierul deschis al Comitetului Naţional Român de Bioetică – UNESCO .Atunci m-am considerat un intrus, interesat să afle ce este Bioetica şi care-i este obiectul de studiu,uşor surprins de faptul că reuniunea se desfăşura în cadrul ciclului de dezbateri cu tema: Revoluţia Educaţiei.

Erau prezenţi membrii Comitetului Naţional Român de Bioetică,dar şi numeroşi specialişti în probleme de educaţie,cultură,ştiinţă.

Din postura de ,,intrus" m-am văzut repede trecut în cea de ,,inclus",fiind cooptat în Comitetul Naţional Român de Bioetică.

Lucrările ,,Atelierului deschis" au fost interesante şi instructive pentru mine, într-un domeniu pe care nu-l stăpâneam la aceea dată. Aşa am reuşit să înţeleg importanţa Bioeticii ca ştiinţă de graniţă cu alte ştiinţe clasice şi să iau cunoştinţă de Planul Educaţional al Comitetului Naţional Român de Bioetică
(CNRB).

Cu acest prilej am aflat că pe lângă C.N.R.B. există şi un Comitet Interguvernamental de Bioetică (C.I.B.)în componenţa căruia intră Comisia de Bioetică a Ministerului Sănătăţii Publice,Comisia de Bioetică a Colegiului Medicilor din România ,Comisia de Bioetică a Patriarhiei Biserici Ortodoxe Române şi Institutul Român pentru Drepturile Omului (I.R.D.O.) .

În aceea primă (pentru mine) întâlnire din cadrul C.N.R.B. şi în alte câteva care au urmat, am avut prilejul să cunosc mari personalităţi medicale ,juridice, teologice, culturale,ştiinţifice şi filozofice care, laolaltă, caută să introducă problemele bioeticii în diversele forme de învăţământ universitar, la început şi chiar liceal,cu timpul. Am înţeles că bioetica este o punte de legătură între ştiinţă şi drepturile omului,

că este ştiinţa care proclamă primatul fiinţei umane asupra intereselor sociale şi colective sau mai tehnicist exprimat ,susţine principiul subsidiarităţii dreptului individual faţă de cele ale comunităţii umane.

Şi am mai înţeles un fapt esenţial şi anume că etica profesională,ca atitudine legată de activitatea curentă a omului,nu trebuie confundată cu bioetica,o ştiinţă nouă,un summum de concepţii legate de activitatea omului,în general.

Am constatat tot cu acele prilejuri faptul că activitatea de bioetică este susţinută în cel mai înalt grad în două mari centre universitare din ţară: Bucureştiul (cum era şi de aşteptat) şi, cu nimic mai prejos, Iaşul,capitala culturală şi ştiinţifică a Moldovei. Am auzit despre asemenea activităţi desfăşurate şi în alte centre universitare (Cluj- Napoca, Timişoara,Sibiu, Constanţa) dar puţinele mele informaţii directe pe care le am nu-mi permit să fac aprecieri cât de cât obiective.

Am avut prilejul să cunosc şi să întreţin varii discuţii cu mari personalităţi medicale ale capitalei,dintre care voi enumera câteva. Şi voi începe cu preşedintele Comitetului Naţional Român de Bioetică – UNESCO ,prof. universitar dr.as. Constantin Bogdan,apoi cu preşedintele Comisiei de Bioetică a Ministerului Sănătăţii Publice prof.dr. Radu Palade (despre care am relatat în prezenta carte,atunci când m-am referit la primul laureat Român al Premiului Nobel dr. George Palade, care-i este unchi din partea mamei),pe prof. dr. în genetică Lucian Gavrilă dela Facultatea de Biologie a Universităţii Bucureşti,pe prof. dr. Sebastian Nicolau (despre care voi mai avea prilejul să relatez în lucrare)pe Acad. Prof. dr. Constantin Bălăceanu Stolnici (despre care, de asemenea am relatat în paginile precedente ale cărţii).

Am cunoscut însă şi alte valori umane implicate în studiul şi în respectarea Bioeticii în societatea românească,precum preot prof. dr. Vasile Răducă (din partea (B.O.R.) prof. Ioan Oancea, cercetător în cadrul I.R.D.O. ,prof. dr. Gheorghe Teodorescu ,prof. dr. Irina Moroianu Zlătescu ,director I.R.D.O. ,prof. dr. Gh. Mencinicopschi şi conf. Dr.

Nicolae Livia Atudosiei de la Institutul de Cercetări Alimentare şi alţi.,ing. dr. Şerban Ursu secretar CNRB – UNESCO şi alţii.

M-au impresionat cunoştinţele lor profunde într-un domeniu mai puţin cunoscut mie,precum şi noua terminologie care defineşte bioetica,acest concept relativ nou.

La fel de plăcut m-a impresionat şi ţinuta şi atitudinea academică a acestor parteneri de discuţie şi de activităţi socio –ştiinţifice la care am avut prilejul să particip.

După doi ani,sau mai exact în perioada 16- 19 noiembrie 2005, a avut loc în staţiunea montană Cheia din Judeţul Prahova, Simpozionul Naţional cu participare internaţională intitulat ,,Educaţia în Bioetică şi Drepturile Omului". Simpozionul a fost organizat în cooperare de Comisia Naţională a României pentru UNESCO ,Comitetul Naţional Român de Bioetică, Institutul Român pentru Drepturile Omului şi Colegiul Medicilor din România.

Am avut prilejul să fiu invitat la această selectă întâlnire a specialiştilor în Bioetică cu cei angrenaţi în studierea şi respectarea Drepturilor Omului şi chiar să prezint un coraport la unul din atelierele de lucru.

Am întâlnit şi aici aceiaşi concentrare de valori umane naţionale şi chiar internaţionale care au contribuit activ, prin lucrările prezentate şi prin cuvântul lor au contribuit la lămurirea problemelor pe care le ridică activitatea de punere în concordanţă a concepţiilor şi normelor naţionale de Bioetică cu cele ale altor state europene care au aderat la U.E.

Despre nucleul bucureştean de personalităţi care conduc sau care participă la acţiunile Comitetului Naţional Român de Bioetică – UNESCO –am relatat în paginile precedente.

Mă voi referi în cele ce urmează la puternicul şi activul nucleu de bioetică existent în centrul universitar Iaşi pe ai cărui mentorii am avut prilejul şi plăcerea să-i cunosc.

Prima mea impresie din postura de participant la acea reuniune a fost că mă aflam în faţa unei mari personalităţi medicale – prof.dr.

Vasile Astărăstoaie, aflat postul de ,,cloşcă ”, care- şi protejează şi-şi ajută în permanenţă puii săi,care-i sunt discipoli în bioetică.

Despre maestrul lor mărturisesc sincer că am fost plăcut impresionat. Atât de Omul,cât şi de prof. dr. dela Catedra de medicină legală a U.M.F. Iaşi şi care ca promotor actual al Bioeticii a fost,la rândul său,discipol al unui alt mare prof.dr. ieşean,Gheorghe Scripcaru.

La simpozionul intitulat ,,Educaţia în Bioetică şi Drepturile Omului” ţinut în staţiunea montană Cheia (Prahova)despre care am mai relatat ,prof.dr. Vasile Astărăstoaie a condus grupul bioeticienilor ieşeni,ai căror componenţi îmi face o deosebită plăcere să-i nominalizez: dr. Cristina Gavrilovici, dr. Beatrice Ioan ,dr. Antoaneta Smău, dr. Liviu Oprea, dr. Liviu Drugus, dr. Silviu Morar şi dr. Tiberiu Viorel Popescu.

Prof. dr. V. Astărăstoaie a prezentat două interesante referate,a moderat lucrările unei secţiuni de lucru şi ceea ce mi-a plăcut în mod deosebit (vorbeam de spiritul de ,,cloşcă” pe lângă puii săi) a fost faptul că stătea în permanenţă în preajma colaboratorilor săi şi intervenea ,ori de câte ori era cazul,în sprijinul sau în completarea lucrărilor pe care aceştia le prezentau în plen sau în secţiunile de lucru. Şi nu era nevoie să fii un psiholog prea fin ca să constaţi încrederea şi siguranţa pe care o dovedeau acei tineri colaboratori ,când simţeau grija şi încurajarea maestrului lor.

Omul Vasile Astăvăstoaie este o persoană şarmantă, prietenoasă, comunicativă; (vorbeşte într-o frumoasă limbă literară română, dar cu accent moldovenesc. Impresia pe care o face celor din jur este a unui erudit om de ştiinţă care cunoaşte şi foloseşte cu succes magia cuvântului scris şi vorbit.

Împreună cu prof.dr. Gh.Scriparu, prof.dr. V.Astărăstoaie conduc singura Revistă Română de Bioetică din ţară ,revistă bilingvă (româno-engleză) de înaltă ţinută ştiinţifică, care apare sub egida Comisiei de Bioetică a Colegiului Medicilor din România.

Sub redacţia aceloraşi personalităţi medicale, a apărut tot la Iaşi,primul volum consacrat biodreptului, intitulat ,,Introducere în

Biodrept. Dela Bioetică la Biodrept” la care a contribuit şi un grup de colaboratori,universitari ieşeni.

În calitatea sa de vicepreşedinte al Colegiului Medicilor din România,constat că prof. dr. V.Astărăstoaie desfăşoară o activitate intensă elaborând lucrări pe care le publică în revistă proprie a C.M.R. , în gazeta Viaţa Medicală sau în cotidiene cu tiraj mare şi de larg interes public.

Ca participant la activităţile Comitetului Naţional de Bioetică – UNESCO şi la altele similare organizate de unele Instituţii de Stat sau Non- Guvernamentale, nu pot să fiu decât încântat de faptul că destinele bioeticii în România sunt în mâini bune. Personalităţile care o conduc vor duce cu siguranţă la implementarea noţiunilor de bioetică într-o primă etapă în învăţământul superior, apoi şi în cel liceal, iar în a doua etapă,în conştiinţa tuturor cetăţenilor României.

Moto:

,, La fapte mari,cuvinte puţine”

Sextil Puşcariu

UN OM DIN ELITA MEDICALĂ, DE O DEOSEBITĂ MODESTIE

Viaţa ne aduce în faţa unor situaţii şi a unor oameni atât de diferiţi încât este greu să vorbim numai despre întâmplări plăcute sau neplăcute,despre oameni buni sau răi. Important în acest sens este raportul existent între cele bune şi cele rele,între oamenii bunii şi cei mai puţin buni.

Sub acest aspect pot să spun că soarta fost bună cu mine,oferindu-mi în majoritate momente de viaţă bune, plăcute şi

oameni buni,demni. Nu m-au ocolit însă nici faptele şi situaţiile neplăcute, nici oamenii mai puţin buni sau care mi-au devenit ostili.

Unul dintre oamenii elitei medicale pe care am avut plăcerea să-l cunosc este un mare Om şi pe măsură, un respectabil profesor universitar doctor,

Sebastian Nicolau . Domniei sale îi dedic acest moment memorialistic cu ocazia împliniri celor şapte decenii de viaţă şi celor aproape cinci decenii de activitate medicală dedicate vocaţiei sale de îngrijire a omului sănătos şi bolnav.

În calitate de coleg de profesie,oarecum apropriaţi ca vârstă,ne cunoşteam doar din vedere. Ştiam însă că,,dacă vrei să cunoşti bine un om,dă-i o funcţie de conducere". Iar în legătură cu acest distins coleg prilejul s-a ivit cu mulţi ani în urmă,când am intrat în cabinetul unui director general din Ministerul Sănătăţii, nimeni altul decât dr. Sebastian Nicolau.

Mergeam la domnia sa pentru rezolvarea unor probleme manageriale spinoase existente în spitalul pe care-l conduceam la aceea dată ;cred că era în anul 1987.

Am avut satisfacţia să cunosc un ,, Şef " de o amabilitate,politeţe şi colegialitate de-a dreptul impresionante . M-a primit cu căldură şi chiar (parcă)cu o prietenie de când lumea. Şi-a părăsit fotoliul de la birou- ceeace pentru mine a spus mult acest gest – şi m-a invitat la o măsuţă cu două scaune. La o ceaşcă de cafea am discutat pentru început problemele pentru care-i solicitasem audienţa, pentru ca apoi să discutăm multe alte probleme de profesie şi de viaţă,aşi spune chiar ,ca între doi vechi amici,deşi nu era vorba chiar de prietenie, în acel moment. Mai târziu cred că, s-a înfiripat între noi chiar o adevărată prietenie.

Ceeace m-a impresionat plăcut a fost faptul că şi-a consumat din timpul său de lucru cam o oră în discuţiile cu mine,lucru rar întâlnit în aceea perioadă la înalţii demnitari din Ministerul Sănătăţii ,ca de alt fel şi din alte instituţii . La despărţire m-a asigurat că ori de câte ori voi considera necesar sprijinul său,uşa cabinetului îmi stă în permanenţă deschisă. Ce frumoasă şi elegantă invitaţie!

Probabil că nu este greu de intuit satisfacţia pe care mi-a oferit-o această vizită încheiată aproape cordial,precum şi posibilitatea de a cunoaşte un OM şi un Şef atât de deosebit.

Ulterior l-am mai vizitat de câteva ori în minister sau l-am întâlnit în clinica de pediatrie din Spitalul Fundeni,unde lucra, pentru a nu-şi întrerupe legătura cu profesia medicală de bază – pediatria.

În aceea perioadă a obţinut şi titlul de Doctor în Ştiinţe Medicale .

Odată cu mutarea Institutului de Oncologie din vechiul sediu în noua şi moderna construcţie de pe ,,platforma medicală Fundeni" din Bucureşti, a ocupat postul de medic şef al secţiei de oncopediatrie ,secţie în care se tratau toate formele de cancer la copii,proveniţi nu numai din capitală,ci şi din întreaga ţară. Am apreciat la acel moment că ,,s-a numit omul potrivit la locul potrivit" ,atât pentru calităţile sale umane, cât şi profesionale. Şi continuu să gândesc la fel şi astăzi,după mulţi ani de atunci.

În toată aceea perioadă i-am urmărit cu interes traseul medical pe plan naţional şi internaţional pe care l-a urmat. A participat şi prezentat numeroase lucrări ştiinţifice din domeniul oncologiei pediatrice la o serie de manifestării ştiinţifice naţionale şi internaţionale ,ceea ce confirma consacrarea sa în lumea medicilor oncopediatri.

O serie de medalii,ordine sau titluri de membru al unor Academii de Ştiinţă stau chezăşie a aprecierilor bune de care se bucură.

Maestrul său a fost prof. dr. Gheorghe Goldiş, personalitate medicală de frunte a pediatrie româneşti,mult timp şef al clinicii de prifil din spitalul Fundeni ,pe atunci clinică suprauniversitară,loc de perfecţionare post universitară pentru toţi medicii pediatri din ţară.

Împreună au întemeiat ,de câţiva ani, o revistă de specialitate intitulată ,,Revista de oncopediatrie" pe care o şi susţin cu lucrări ştiinţifice de valoare.

Spiritul umanitar care-l caracterizează a constituit probabil motivul pentru care ,pe lângă profesia medicală bine practicată, s-a apropriat din ce în ce mai mult o nouă specialitate,bioetica medicală. Această preocupare a sa, mai mult socială decât medicală, care

datează din anul 1995, este o continuare a activităţii de pionierat în domeniul bioeticii a Acad. Prof. dr. Constantin Maximilian – un alt maestru preţuit al dr. Sebastian Nicolau, a dus la cooptarea sa în Comitetul Naţional Român de Bioetică – UNESCO ,la lucrările căruia am avut prilejul să ne reîntâlnim. Cu această ocazie mi-am dat seama că stăpâneşte bine principiile şi noţiunile bioeticii şi nu m-am mirat când am văzut că la scurt timp după aceea a publicat în literatura de specialitate primul volum în domeniu,intitulat ,,Bioetica medicală". Era în anul 2003. Lucrarea a fost deosebit de apreciată ,impunându-se reeditarea ei. În prezent s- a ajuns la cea de a III-a ediţie.

Valoarea publicaţiei este sugestiv subliniată în prefaţa ei,semnată de Acad. Prof. dr. Constantin Bălăceanu Stolnici, din care citez:,, Nevoia de bioetică ne tulbură ceas de ceas pe fiecare dintre noi, indiferent de vârstă şi de domeniul de activitate. Numai aşa putem înţelege, pe deplin, ritmul actual şi viitor al progresului în ştiinţele biologice şi umaniste".

Între timp am aflat cu satisfacţie că acest om,,şi-a găsit din nou locul potrivit şi binemeritat ",ocupând postul de profesor dr. la Universitatea Ecologică din Bucureşti,unde predă chiar cursul de bioetică.

În anul 2005 ne-am reîntâlnit la Simpozionul Naţional cu participare internaţională intitulat,,Educaţia în Bioetică şi Drepturile Omului" ţinut în staţiunea montană Cheia din Judeţul Prahova:acolo unde ambii am fost raportori; domnia sa în special în probleme de bioetică,eu în special pentru respectarea drepturilor omului în acest domeniu. În cele câteva zile petrecute împreună la aceea reuniune selectă,am avut prilejul să-mi întăresc convingerile – dacă mai era nevoie – legate de calitatea sa umană şi profesională, dar şi activitatea susţinută, dusă la început ca discipol,apoi ca maestru ,formator de specialişti într-un domeniu nou şi delicat, aşa cum este bioetica, o ştiinţă a moralei.

De alt fel a publicat în cea mai citită publicaţie medicală,,Viaţa medicală" numeroase articole de educaţie moral-cetăţenească,în cadrul rubricii care-i aparţine,intitulată,,Minima moralia".

Dar în afara faptului că dr. Nicolau este un mare om,mare medic şi un bun coleg, este şi un om de mare cultură. Are o bună cultură muzicală. Această convingere mi-am făcut-o de-a lungul câtorva ani de când ne întâlnim la concertele simfonice săptămânale de la Ateneul Român. Dacă eu mai lipsesc din când în când la aceste întâlniri muzicale,domnia sa nu şi nu pot să nu-l admir pentru această plăcută şi consecventă latură a vieţii sale spirituale.

Nici preocupările sale literare nu pot fi trecute cu vederea,deoarece a publicat numeroase eseuri în revista ,,Contemporanul”,dar şi cinci volume de eseuri,ultimul intitulat ,,Dialog cu vremurile” apărut de dată foarte recentă(în luna mai anul curent).

Pentru bogata şi valoroasă sa publicistică,a fost primit ca membru în Societatea Medicilor Scriitori şi Publicişti din România şi inclus în Dicţionarul bibliografic editat de respectiva societate.

Aşa l-am cunoscut ,aşa –l apreciez şi-l stimez pe colegul dr. Sebastian Nicolau şi pentru că de curând a depăşit graniţa a şapte decenii de viaţă,îi doresc ,,Viaţa lungă, sănătate şi condiţii optime de cultivare ,în continuare ,a inimii şi minţii”.

Moto:

,,Viaţa e scurtă,arta e lungă;ocazia e o clipă, experienţa înşelătoare,judecata anevoioasă.”

Hipocrat

OMAGIU UNUI CREATOR DE ŞCOALĂ FARMACOLOGICĂ BUCUREŞTEANĂ

Deoarece despre şcoala medicală românească şi despre unii dintre maeştrii care au format-o se poate vorbi la modul superlativ ,mă simt dator să precizez faptul că ea n-ar fi existat şi n-ar fi ajuns la cotele actuale dacă marilor medici ai timpului nu i s-ar fi asociat şi mari farmacişti

Aşa cum, de-a lungul timpului, au existat numeroşi mari profesori doctori în medicină,tot aşa au existat şi o serie de mari profesori doctori farmacişti care au creat, la rândul lor, o şcoală de farmacologie ,cu mai multe discipline de studiu: farmacoterapie, farmacocinetică, farmacodinamie, farmacotoxicologie, farmacoepidemiologie şi farmacografie. Toate acestea contribuie atât la formarea medicilor cât şi a farmacişti lor.

În trecut instituţia mamă formatoare de farmacişti se numea Şcoala Superioară de Medicină şi Farmacie;ulterior s-a numit Institut Medico- Farmaceutic,iar în prezent, Universitate de Medicină şi Farmacie.

Pentru aceste considerente trebuie să aduc în prim planul lucrării de faţă şi figurile unor personalităţi ale farmacologiei, cu care m-am intersectat în cariera profesională sau universitară ,care m-au impresionat profund şi de a căror prietenie mă bucur şi în prezent.

Una dintre aceste figuri marcante este Acad. Profesor doctor în farmacie :**Dumitru Dobrescu.**

De prietenia cu domnia sa mă bucur de aproape cinci decenii. Mai exact, din anul IV de studii universitare când am întâlnit în sălile de cursuri un nou coleg, mai în vârstă decât noi ceilalţi . Despre el am auzit – ştiţi că la români telefonul fără fir funcţionează perfect – că ar fi asistent universitar la catedra de farmacologie şi doctor în farmacie. Curioşi ne întrebam de ce participa la cursurile de medicină cu noi?

Repede am aflat şi răspunsul. Era vorba de o iniţiativă a Ministerelor Învăţământului şi al Sănătăţii prin care se cerea şefilor de lucrări şi asistenţilor universitari de la catedra de Farmacologie ai Facultăţilor de Medicină Generală, Pediatrie şi Stomatologie să fie absolvenţi şi ai acestor facultăţi,considerându-se că nu pot fi predate cunoştinţe de farmacologie, ca ştiinţă care studiază medicamentele, fără a avea şi cunoştinţe de farmacoterapie (de prescriere a lor în clinică).

În puţinele cazuri în care am stat şi eu în primele rânduri ale amfiteatrelor (de regulă stăteam în ultimele rânduri) s-a întâmplat să stau alături de noul nostru coleg, care a fost atât de deschis şi de prietenos încât,în ciuda diferenţei de vârstă,ne-am împrietenit repede.

În semestrul doi al acelui an am început să studiem şi Farmacologia. Şi astfel,lucrările practice din laborator,erau conduse de cei cinci, şase şefi de lucrări şi asistenţi universitari, printre care era şi colegul Dobrescu. Pot să spun că am avut o tresărire la această nouă întâlnire, dar i-am acordat tot respectul cuvenit noi sale posturi,ca şi cum nu ne-am fi cunoscut. Din partea lui,în schimb nu am observat nici

o modificare de atitudine. Era acelaşi om modest,liniştit ,excesiv de respectuos şi nu în ultimul rând, doct în domeniul pe care-l aborda în faţa noastră.

În aceea perioadă şef de catedră era profesorul dr. Alfred Taitel, un om cu o statură impozantă,severă,aducând la fizionomie cu Bismark. Pe lângă faptul că era un mare om de ştiinţă ,era şi un mare îndrăgostit de litere,ducându-i-se vestea că este o enciclopedie de poezie clasică,în special shakespeariană. Se spunea chiar că-i poate recita toate sonetele pentru că le ştia în integritatea lor.

Dintre asistenţii de la catedră,trei dintre ei – şi-mi face plăcere să-i amintesc – Valentin Stroescu, Emanoil Manolescu şi Dumitru Dobrescu au ajuns destul de repede, prin meritele lor,profesori ,şefi de catedră, fie la Facultatea de Farmacie,fie la cea de Medicină din Bucureşti. Din păcate, dintre aceştia trei,singurul despre care se poate vorbi la timpul prezent este prof. dr. D.Dobrescu,ceilalţi doi stingâdu-se prematur din viaţă.

Au trecut anii,m-am văzut absolvent de facultate şi am plecat să –mi efectuez stagiul medical în mediul rural, care atunci era obligatoriu. În schimb Dr. Dobrescu şi-a continuat ,,cu brio”activitatea la catedră.

După trecerea celor trei ani de stagiu m-am întors, prin concurs, în Bucureşti şi am lucrat la o Circumscripţie Sanitară Urbană din Raionul ,,16 Februarie”, (actualele sectoare ale capitalei care atunci se numeau raioane).

L-am reîntâlnit întâmplător pe colegul dr. Dobrescu, care la aceea dată ajunsese şef de lucrări (echivalentul postului de lector de la alte universităţi). Şi atunci , s-a ivit un nou prilej prin care să mă conving de calitatea sa umană şi de spiritul de colegialitate, pe care timpul nu le –a atenuat.

La una din întâlniri,din vorbă în vorbă i-am spus că am avut noroc şi am reuşit să-mi cumpăr un ,,celebru” frigider Fram (luat ,,pe sub mână”, aşa cum se procurau atunci cam orice produse electrotehnice) şi că nu am unde să-l depozitez, până când voi primi locuinţă de la Sfatul Popular (Primăria de astăzi) care –mi era

repartiză ,dar a cărei finisare şi predare se tot amâna, dela o lună la alta.

La auzul spuselor mele,m-a întrerupt şi mi-a spus:

-Puteţi să-l aduceţi la mine acasă,dacă nu aveţi unde-l duce. Deşi nu am spaţiu mult, cred că pot să-l păstrez la mine o perioadă de timp..

Am uitat să precizez că, deşi diferenţa de vârstă dintre noi era de 6 -7 ani, era atât de respectuos încât îmi vorbea (şi nu numai mie) numai cu dumneavoastră(nici măcar cu dumneata)! Şi este dela sine înţeles că şi eu mă adresam cu acelaşi prenume de reverenţă.

Dar, să merg mai departe cu relatarea mea.

Mi-a dat adresa,numărul de telefon şi am stabilit când să duc frigiderul. A doua zi am luat o furgonetă şi am ajuns la domiciliul său. Îmi închipuiam că are un spaţiu mare sau dacă nu ,măcar suficient, ca să-i găsească un loc, din care să nu-i deranjeze pe ai casei.

M-am înşelat. Într-un apartament de bloc cu două camere locuiau părinţii şi trei copii. Singurul loc unde ar fi fost posibil de depozitat ar fi fost un mic hol cam de 2/2 m,dar şi acolo ar fi incomodat, circulaţia prin apartament.

Foarte jenat de situaţie i-am cerut scuze că l-am deranjat, explicându-i că am îndrăznit s-o fac crezând că are la dispoziţie un loc unde frigiderul să nu deranjeze pe nimeni .Ori în situaţia dată,cu siguranţă îi stânjenea.

Văzându-mă că ezit,mi-a spus prietenește:

-Domnule doctor,eu m-am oferit să vă ajut,aşa că vom vedea noi, cei ai casei cum ne vom descurca. Lăsaţi-l aici .

-Nu pot domnule doctor. Vă mulţumesc nespus pentru amabilitate, dar nu-l voi lăsa aici să vă stingherească. Am să-l cobor la furgonetă şi am să-l duc, deşi nu prea e permis,la dispensarul în care lucrez .

Nici n-a vrut să audă aşa ceva. Şi aşa s-a ajuns în situaţia ridicolă de alt fel,de a mă ruga şi insista să-l las acolo,iar eu o ţineam una şi bună, că-l iau imediat de acolo. La insistenţele sale i s-a asociat şi soţia,astfel încât ,destul de jenat am plecat,cu speranţa că voi primi

cât mai curând casa promisă de la Stat şi voi putea elibera spaţiul ocupat de frigider.

Speranţele mele nu s-au împlinit rapid,conform dorinţei mele. Cam după patru luni de aşteptare am primit cheile locuinţei şi primul lucru pe care l-am făcut a fost să aduc frigiderul care,sunt singur că a creat probleme familiei Dobrescu.

Acest episod al relaţiei noastre m-a făcut să-l stimez şi mai mult. Mărturisesc sincer că dacă rolurile erau inversate ,eu n-aş fi fost capabil de un astfel de gest.

După doi ani am ocupat şi eu un post de asistent, cu jumătate de normă didactică la catedra de farmacologie la care lucra şi domnia sa, carepromovase deja în postul de conferenţiar.

Atât cât am lucrat acolo îmi era superior ierarhic,dar trebuie să spun că nu-l simţeam ca şef,ci tot ca un bun şi apropriat coleg .Ba chiar m-a ajutat să mă pregătesc pentru a face faţă onorabil postului pe care-l ocupam.

Prin pregătirea profesională desăvârşită şi prin seriozitatea cu care–şi desfăşura activitatea didactică universitară s-a impus în faţa celor din jur şi a mers din succes în succes,până acolo unde poate să ajungă un vârf profesional autentic.

A fost numit profesor şef de catedră şi ulterior şi Decan al Facultăţii de Farmacie din Bucureşti.

După alţi câţiva ani a fost numit,director al celei mai importante instituţii naţionale care se ocupă cu cercetarea în farmacologie, anume,Institutul de Control al Medicamentului. Poate că nu toţi cititorii ştiu că acest institut a fost creat tocmai pentru a verifica şi garanta calitatea şi siguranţa oferită de medicamentele folosite în întreaga ţară,fie că proveneau din import,fie din producţia indigenă. Sub conducerea sa,acest aşa zis,,control de calitate a medicamentelor” s-a dovedit întotdeauna corect,aşa încât ani de zile nu s-au înregistrat în unităţile sanitare din ţară accidente medicamentoase care să ţină de calitatea şi starea propriuzisă a medicamentelor. Dacă au apărut totuşi unele accidente, ele ţineau de fondul alergic al bolnavului, de particularităţile de boală ale pacientului sau de nerespectarea dozelor

folosite,bolnavi neînţelegând întotdeauna că : ,,dela uz, la abuz ,nu-i decât un pas”(conform unei vechi maxime latine).

Ocupând aceea importantă şi plină de responsabilitate poziţie, era considerat cea mai competentă şi autorizată voce din farmacologia românească , şi nu numai ,deoarece timp de 25 ani a fost şi expert al Organizaţiei Mondiale a Sănătăţii în domeniul medicamentului.

Aşa cum se întâmplă în viaţă,pentru că a ajuns prea sus,mulţi au încercat să-i zdruncine soclul. Dar n-au reuşit, astfel încât,doar la vârsta pensionării s-a retras din funcţiile universitare şi din conducerea Institutului de Control al Medicamentului (transformat între timp în Agenţie Naţională a Medicamentului). Chiar şi după pensionare, îşi continuă activitatea medico – farmaceutică în domeniul privat.

Meritele sale i-au fost recunoscute pe deplin,astfel că este în prezent Membru corespondent al Academiei Române şi Membru titular al Academiei de Ştiinţe Mediale din România .Este laureat al Premiului Academiei Române,Doctor Honoris Causa al Universităţilor de Medicină şi Farmacie din Iaşi şi Cluj Napoca, iar mai recent, a primit din partea Preşedinţiei Republicii,Ordinul Steaua României,în grad de Cavaler.

Recent şi-a serbat cei 80 ani de viaţă şi aproape 60 de activitate medicală în cabinetul său de lucru,unde continuă să profeseze o specialitate medicală mai puţin cunoscută – homeopatia- pe care a îmbrăţişat- o cu dragoste şi pasiune de aproape 30 ani şi în care continuă să obţină succese remarcabile. Concomitent îşi continuă activitatea de preparare în laborator a remediilor homeopatice pe care le recomandă bolnavilor. De alt fel trebuie să remarc faptul că de-a lungul timpului a realizat 20 medicamente originale, atât alopate cât şi homeopate şi a obţinut 12 brevete de inventator în domeniu.

Lista tratatelor sau a monografiilor elaborate, singur sau în colaborare cu alţi autori, este impresionantă, cifrată la 17 volume iar a articolelor publicate în ţară şi străinătate, de peste 300.

Vizitele pe care i le fac din când în când,fie numai de curiozitate ,fie pentru a-i cere părerea în domeniul practicii medicale sau al elaborării unor lucrări de medicină alopată sau de terapii

naturale(în special de fitoterapie)sunt deosebit de rodnice pentru mine. Mă sprijină,ca în tinereţea mea,cu aceiaşi bunăvoinţă şi competenţă, încât îi sunt foarte recunoscător.

Îi mai sunt recunoscător şi pentru faptul că ne-a făcut onoarea şi ne-a prefaţat nouă, colegului şi prietenului domniei sale prof. dr. asociat Ovidiu Bojor (despre care am relatat cu plăcere şi recunoştinţă în volumul de faţă) şi subsemnatului ,două din lucrările de ,,Fitoterapie tradiţională şi modernă" pe care le-am publicat.

Acum,când rememorez momentele din viaţă care m-au adus în preajma unui Magistru al farmacologiei româneşti,nu pot decât să-i mulţumesc pentru tot ceea ce a făcut pentru mine,dar şi pentru medicina românească, în cei 60 ani de activitate,iar pentru cei 80 ani de vârstă, recent împliniţi,să-i urez ,,La mulţi ani şi forţă de muncă" pentru a-şi duce la îndeplinire proiectele pentru viitor, pe care, cu siguranţă le are.

Moto:

,,E mai bine să te înşeli la prieteni
decât să-ţi înşeli prietenii.”

J.W.Goethe

CU ,,BASTONUL DE MAREŞAL” ÎN SUFLET,NU ÎN RANIŢĂ

Cu nespusă plăcere evoc momente din viaţa mea de student şi apoi de medic legate de unul dintre foştii mei colegi şi prieten,, de o viaţă” şi ,,pentru o viaţă” .

Gândindu-mă la ce mă leagă de acest pitoresc personaj din viaţa mea,îmi întăresc convingerea că am trăit o parte a vieţii în preajma unor colegi de facultate care aveau să evolueze spectaculos şi să devină piloni de susţinere ai stării de sănătate ai întregii societăţii româneşti.

Personajul se numeşte **Octavian Luchian**, care între apropriaţii este apelat Luchi, un diminutiv al numelui şi nu aşa cum este obişnuit,al prenumelui.

Ne cunoaştem de exact 55 ani,din momentul în care am susţinut examenul de admitere la facultate şi tot de atunci consider că s- a închegat şi prietenia noastră care se menţine şi astăzi. Mai bine zis s-a consolidat şi mai mult, pe măsură ce am înaintat în vârstă şi când amintirile ne sunt mai importante decât trăirile actuale.

Impresia pe care mi-a făcut-o nu numai mie,ci şi colegilor mei de an a fost dela început bună. Şi ea ne-a fost confirmată în timp,de atunci şi până astăzi.

Avea şi are o prezenţa fizică agreabilă ,era ceea ce denumeam noi şi mai ales colegele noastre atunci ,,un bărbat bine făcut”. Deşi era doar cu un an mai mare decât mine,părea însă mult mai matur.

Şi dacă fizic era frumos dezvoltat şi modern îmbrăcat pentru acele timpuri,calităţile umane,caracteriale şi sufleteşti le depăşeau chiar pe cele fizice.

Viaţa noastră de studenţi se întrepătrundea permanent :la cursuri şi lucrări practice(deşi nu am fost şi colegi de grupă),în micuţa lui cameră de la mansarda vilei din str. Transilvaniei 54 (dacă memoria nu-mi joacă feste)care aducea, din toate punctele de vedere, cu cea din opera Boema de Giacomo Puccini (pentru că şi viaţa sa aducea destul de mult cu cea a unui boem).Aşa se făcea că noi, colegii şi prieteni lui ne întâlneam des în aceea cămăruţă şi nu consumam băuturi alcoolice(ca astăzi), ci stăteam la ,,taclale” şi,ceeace era mai important, ascultam muzică bună,deoarece,pentru acele timpuri,el era înzestrat cu mijloace muzicale demne de un studio muzical .Şi în plus,era la curent cu toate genurile de muzică gustate atunci de tineri (era moda Jazului, a muzicii Sud –americane, italiene, franţuzeşti şi nu în ultimul rând, al muzicii uşoare româneşti). Uneori,rămâneam şi peste noapte,chiar dacă eram nevoiţi să denumim,,claie peste grămadă”.

Adeseori el ne întorcea vizita celor care locuiam în cămin şi de multe ori rămânea şi peste noapte cu noi. Când venea pe la noi,mergeam împreună la cantina care era la parterul căminului şi mâncaşi el,nu cu cartelă ci ,,pe blat” (termen consacrat pentru cei care nu aveau cartele de masă ,dar care totuşi mâncau, prin bunăvoinţa noastră dar şi prin înţelegerea tacită a celor care administrau cantina).

Astfel reuşeam să ducem o viaţă studenţească deosebit de plăcută,mai ales că pe atunci pretenţiile noastre dela traiul zilnic erau modeste. Nu semănau de loc cu cele ale studenţilor de astăzi.

Nu pot trece mai departe în relatarea momentelor plăcute care mă leagă de acest vechi prieten fără a-i evidenţia calităţile umane deosebite.

Era şi a rămas un tip blând. Cu mândrie pot să afirm ,iar el, dacă citeşte aceste rânduri poate confirma faptul că în cei 55 ani de prietenie care ne leagă,nu –mi amintesc să fi survenit între noi vre-o stare conflictuală, cât de mică. Chiar dacă eu aveam uneori câte o izbucnire de moment,el cu mult tact aplana din faşe orice asperitate a prieteniei dintre noi. Ba chiar şi dintre mine şi alţii. Era şi a rămas un om echilibrat,modest,săritor în sprijinul altuia la nevoie; un altruist desăvârşit. Şi susţin cele spuse printr-un exemplu,poate mărunt,dar definitoriu calităţile lui umane.

Mulţi dintre noi,colegii,eram îmbrăcaţi modest şi oarecum uniform pentru că ne îmbrăcam ,,pe cartelă" sau altfel spus ,,pe puncte" (cei de-o vârstă cu noi,ştiu de ce).

El în schimb era îmbrăcat întotdeauna frumos,decent şi în ton cu moda capitalei,chiar dacă nu cu lucruri de cea mai bună calitate . Din acest motiv,unii dintre noi îl rugam să ne împrumute ,,ceva ţoale", mai ales pentru ocazionalele noastre întâlniri cu fetele pe care vroiam să le cucerim sau când participam la o ,,reuniune tovărăşească" sau la un spectacol. Îmi amintesc aşa dar de o haină maro, în carouri care-i aparţinea şi pe care a împrumutat-o mai multor colegi; poate nici unuia de mai multe ori decât mie. Şi la aceea haină, bine înţels trebuia să se asorteze cu o cămaşă şi o cravată, pe care tot de la el le împrumutam. Cred că nici odată şi nimeni dintre ai noştri nu a fost refuzat de el.

Ceeace nu am relevat până acum despre acest minunat om şi coleg este faptul că avea mult,chiar permanent, umor.

Dacă în general se comporta ca cei mai mulţi dintre noi şi învăţa cu seriozitate în special în sesiunile de examen, astfel încât să nu aibă de a face cu restanţele,în viaţa cotidiană era vesel,pus pe şotii,tonic şi doar uneori uşor ironic. Educaţia din familie l-a ajutat să se comporte în viaţă cu eleganţă şi stil,pentru că ,,avea ştaif"şi din aceste considerente prietenia sa era mult căutată de colegii,dar mai ales de colege sau de alte fete care doreau să-i devină prietene sau, chiar mai mult decât atât.....

Îmi revine în minte o întâmplare petrecută în timpul efectuării serviciului militar al nostru,al studenţilor,timp de o lună de zile,vara, în

timpul vacanţei studenţeşti. Întâmplare care confirmă, încă odată, calităţile umane şi spiritul de solidaritate pozitivă de care era capabil; şi sper că ar fi şi în continuare,dacă s-ar mai ivi astfel de ocazii.

Oradea – Oşorhei, iulie 1953. De ce Oradea? Pentru că acolo am făcut armata. Oşorhei (o comună la circa 7 km de Oradea) pentru că acolo mergeam pentru efectuarea tragerilor în poligon.

Din oraş,unde era cazarma noastră şi până la poligon treceam peste nişte câmpuri întinse,bine îngrijite şi cultivate cu napi (denumiţi popular cartofi porceşti)o legumă pe care nu o gustasem până atunci nici eu şi nici ,,camarazii mei de arme" din plutonul din care făceam parte. Când i-am gustat ,ne-au plăcut şi tocmai de aici se trage povestea. Plăcându-ne gustul lor,am luat şi noi la întoarcerea dela tragere câte 2-3 napi,câţi puteam să ascundem în buzunare astfel încât să nu se observe, căci cu disciplina militară nu era de glumit.

La următoarea tragere, Luchi are o idee haioasă. Să lăsăm la cazarmă unele articole militare din dotare, care ar fi fost obligatoriu să le luăm cu noi şi locul lor să fie umplut cu napi. Zis şi făcut

Unii din grupa noastră de 8 militari au golit săculeţul în care se ţinea masca de gaze; eu am golit cutia în care ar fi trebuit să port spre poligon un aparat de ochire denumit goniometru, iar Luchi, autorul ideii, să introducă mai mulţi napi în husa puştii mitraliere pe care o purta el, deoarece era cel mai bine dezvoltat fizic, motiv pentru care era cap de rand şi purta cel mai greu armament.

La întoarcerea din teren ne-am aprovizionat din plin cu napi şi am pornit către cazarmă. Şi totul s-ar fi terminat cu bine dacă la dezechipare, comandantul nostru de pluton(un locotenet major) n-ar fi zărit momentul în care noi scoteam napii,fiecare de pe unde ne burduşiserăm cu ei. Reacţia pe moment a comandantului a fost aprigă şi credeam că se va termina cu una din sancţiunile prevăzute de regulamentele militare.

Acest coleg şi-a asumat în faţa ofiţerului responsabilitatea iniţiativei. Şi-a descărcat în faţa lui ,,provizia” de napi,distrăgându-i astfel atenţia dela noi, ceilalţi, care am avut astfel posibilitatea să ascundem napii şi să rearanjăm inventarul militar la locul lui.

Noi ceilalţi am scăpat,el a suportat şi pentru noi o sancţiune deşi nu prea grea,dar oricum neplăcut. A trebuit să efectuez un schimb de planton suplimentar, de noapte, la pavilionul nostru. Această întâmplare ne-a dovedit altruismul de care a dat dovadă atunci. Şi de atunci s-au mai ivit alte situaţii în care atitudinea lui pozitivă a ieşit în evidenţă.

DE calităţile umane şi profesionale ale acestui coleg am avut prilejul să ne convingem după absolvirea facultăţii.

Pentru că era un tip pragmatic,un bun psiholog şi un bun manager (cum l-am denumi astăzi) după un scurt stagiu de medic de circumscripţie sanitară rurală,obligatoriu pentru toţi medicii absolvenţi, a fost numit Medic şef de Raion la Adjud (Regiunea Bacău atunci astăzi Jud. Vrancea).

Ascensiunea sa profesională a început atunci şi a continuat, după câţiva ani, în Ministerul Sănătăţii ca Inspector sanitar. Pentru cei care nu cunosc bine organizarea sistemului de sănătate dintr-un stat, le sunt necesare unele precizări.

După absolvirea Facultăţii de Medicină, cei mai mulţi urmează calea asistenţei medicale a populaţiei(medici de familie,de ambulatoriu sau de spital).

Puţini, sau chiar foarte puţini intră în cercetare medicală, în diverse institute de profil. Cei mai puţini dintre ei urmează calea ,,Sănătăţii publice” ; sunt cei care nu sunt prea cunoscuţi marelui public, dar, care veghează şi acţionează din umbră la menţinerea sănătăţii întregii populaţii a ţării. Ei sunt cei care, dacă acţionează prompt şi eficient, pot preveni sau înlătura posibilele dezastre medicale pe lângă care poate trece o comunitate o naţiune sau chiar întreaga omenire.

Medicii din sănătatea publică apar,,la vedere” doar în situaţii excepţionale aşa cum a fost: explozia de infecţii SIDA de la sfârşitul secolului trecut, diversele alte epidemii sau pandemii,calamităţii naturale (inundaţii,cutremure) etc.

Acestor medici,denumiţi în trecut ,,Organizatori de sănătate, sanepidişti sau medici de medicină preventivă” le datorăm enorm de mult,deşi numai rareori ne amintim de ei; ca şi de Dumnezeu de altfel,de care ne aducem aminte numai la mari necazuri şi încercări ale vieţii la care suntem supuşi.

Am făcut această digresiune pentru a înţelege dece-i port atâta stimă şi preţuire unuia dintre aceşti medici,dr. Octavian Luchian. El a fost o lungă perioadă de timp la ,,butoanele roşii” ale sănătăţii publice;poate nu cel mai important dintre aceştia ,dar oricum esenţial. Enunţarea poziţiilor pe care le-a deţinut în sănătatea publică sper să fie convingătoare pentru toţi cei care parcurg aceste rânduri.

Între anii 1970 – 1990 a fost Inspector General în Direcţia de Asistenţă Medicală din Ministerul Sănătăţii ,iar între 1990 – 1994 ,Inspector General Sanitar, în acelaşi minister.

Din anul 1994 şi până în anul 2005 (până la pensionare) a fost Director al Institutului de Sănătate Publică din Bucureşti, instituţie care asigură activitatea de medicină preventivă de pe întreg teritoriul ţării. Concomitent cu această funcţie a îndeplinit, timp de 4 ani şi funcţia de Consilier al Ministrului Sănătăţii în problemele medicinei preventive.

În paralel cu activitatea de medic în domeniul Sănătăţii publice a îmbinat şi activitatea de cercetare în domeniul medicinei preventive evoluând de la funcţia de cercetător gradul III până ultima,şi cea mai înaltă activitate de cercetare din România, cea de gradul I.

Şi pentru că am început prezentarea de faţă cu o metafora – Bastonul de mareşal –ca simbol al reuşitei într-un domeniu de activitate,precizez că acest amic al meu a parcurs şi etapele activităţii didactice universitare, ajungând profesor dr. asociat la Universitatea de medicină şi Farmacie din Bucureşti,până la pensionare.

Poziţiile sociale şi profesionale înalte pe care le-a ocupat de-a lungul timpului i-au determinat pe mulţi din prietenii sau colegii săi,dar şi pe prietenii prietenilor săi,să apeleze la serviciile lui, legate de sistemul de sănătate publică. Aşa se face că ori de câte ori unii din aceştia aveau nevoie de un sfat,de un ajutor în rezolvarea, în limitele legalităţii, a unor probleme personale sau instituţionale de sănătate sau de boală,răspundea prompt şi eficient. Nu cred să fi existat cineva care a apelat la serviciile lui şi să fi fost refuzat,dacă cererile adresate erau îndreptăţite şi rezolvarea lor nu contravenea dispoziţiilor legale, existente la momentul dat.

După recenta pensionare, pentru că starea de sănătatea îi permite ,nu a făcut greşeala să se retragă în propria –i casă şi să petreacă tot timpul în faţa televizorului ci continuă să desfăşoare diverse activităţi medicale în domeniul privat. Şi bine face!

Poate că nu mulţi dintre slujitorii lui Esculap au avut şi au posibilitatea să-l cunoască sau să-i recunoască meritele acestui coleg,prieten,medic şi profesor universitar,aşa cum am avut-o eu. Se zice că în viaţă,pentru unii oameni există întâlniri decisive;un bărbat cu cea cere-i v-a deveni soţie sau vice– versa sau un om cu un altul, care-i influenţează în bine sau din păcate în rău, viaţa.

Eu trebuie să susţin,, sus şi tare” că întâlnirea mea cu acest om ,la început doar coleg şi după scurt timp şi prieten este una dintre cele mai fericite .De aceea, regret faptul că de –a lungul vieţii mele n-am avut parte de mulţi astfel de oameni de suflet şi cu o asemenea statură morală.

Dacă prezentarea mea este străbătută de un oarecare subiectivism,sper să fiu scuzat de cititori. Constat cu satisfacţie că toate consideraţiile pe care le-am făcut în legătură cu acest adevărat prieten sunt împărtăşite de majoritatea colegilor mei de promoţie cu care mă întâlnesc ocazional. Sunt însă împărtăşite în aceeaşi măsură şi de salariaţii care i-au fost colaboratori(deşi mai corect ar fi să-i denumesc subordonaţi) în locurile de muncă şi funcţiile de mare răspundere pe care le-a deţinut şi care nu au decât vorbe bune despre Domnia sa .

Moto:

,,Scepticismul este primul

pas spre adevăr.”

Denis Diderot

ISIDOR IANCU ,UN PSIHIATRU ŞI PSIHOLOG PREA REPEDE UITAT

Până prin anul V al Facultăţii,credeam că ştiu câte ceva despre Psihiatrie,specialitate medicală care afectează o mai mică parte a populaţiei infantile dar o mare parte din adulţi.

Credeam asta,dar, odată ce am intrat în clinică şi ne-am apropriat de bolnavii psihici am văzut că aveam o concepţie cât se poate de greşită despre această disciplină medicală.

Psihiatria este o specialitate medicală grea şi riscantă. Grea,pentru că psihicul uman este extrem de complex, şi de dificil de investigat,iar parametrii de normalitate sau de anormalitate sunt greu de obiectivizat. Este în acelaşi timp riscantă atât faţă de propria –i persoană a bolnavului (cazul sinuciderilor sau al automutilărilor), cât şi pentru personalul de îngrijire medicală dintr-un spital de specialitate,dela medic,până la partarul instituţiei.

Din aceste considerente,medicii care îmbrăţişează această specialitate medicală trebuie să fie nişte profesionişti desăvârşiţi(ca ştiinţă medicală psihiatrică),dar şi foarte buni psihologi şi psihoterapeuţi,capabili să prevină riscurile posibile ale acestei practici medicale, iar dacă s-au săvârşit să le accepte şi să nu se răzbune în nici un fel pe bolnav,deoarece,bolnavul psihic este iresponsabil de acţiunile sale agresive.

Dintre specialiştii psihiatri pe care i-am cunoscut,mi s-a părut că cel care răspundea cel mai bine nevoilor psihiatriei a fost conferenţiarul dr . **Iancu Isidor,** care, cu competenţă desăvârşită ne-a predat cursul teoretic şi mai mult,mi-a fost chiar şi îndrumător de grupă, ceeace mi-a permis să-l cunosc destul de bine.

Cursurile sale erau deosebit de interesante,spre deosebire de cele pe care ni le- a predat şefa catedrei , Dn-a. prof. dr. Constanţa Ştefănescu Parhon, care erau terne,anoste şi dezlânate.

Ceeace m-a fascinat mai mult la dr. Isidor Iancu a fost tactul psihologic extraordinar în relaţia cu bolnavii săi. Din primele zile în care am intrat în clinică şi am venit în contact cu bolnavii psihici,ne-a instruit asupra comportamentului nostru general faţă de această categorie de bolnavi. Ne- a recomandat ce şi cum să procedăm, ce să facem dar mai ales ce să nu facem pentru a declanşa o stare de iritaţie în rândul bolnavilor,care se poate termina uşor cu o criză de violenţă necontrolată.

Ne vorbea nouă studenţilor,dar şi pacienţilor, cu un calm desăvârşit,pe un ton coborât,monoton şi liniştitor astfel încât bolnavii să nu se simtă vizaţi direct.

Toate discuţiile erau parcă impersonale şi nu se adresau direct unui anumit bolnav .

Parcă-l văd şi aud cum, în timpul anamnezei(studiul istoricului bolii) luată unui bolnav ţintea profund introspectiv, deşi bolnavul nu sesiza că era vorba despre el. În anumite momente când prin discuţia purtată bolnavul devenea mai neliniştit sau chiar violent,ne atrăgea atenţia să fim prudenţi, dar liniştiţi şi să nu intervenim în discuţie. În acel moment parcă dintr-un resort interior, slobozea cu uşurinţă fraze liniştitoare atât pentru bolnavi, cât şi pentru noi studenţii. Şi de cele mai multe ori aveau efectul scontat . Când însă constata că discuţia trebuie încheiată,deoarece este ineficientă,chema discret sora şi infirmierul şi împreună duceau bolnavul la patul său şi-l sedau cu ajutorul puţinelor medicamente eficiente existente la acel moment în terapia psihiatrică .

La părăsirea salonului mergeam într-un cabinet unde ne prezenta observaţiile sale asupra bolnavului studiat. Ne uimea cu bogăţia de observaţii psiho-patologice,pe care încerca să ni le facă uşor accesibile nouă studenţilor,destul de puţini familiarizaţi cu această patologie umană. Şi nu uita să ne reamintească faptul că bolnavul psihic (în special cu anumite psihopatii severe)este sau poate deveni spontan violent, astfel încât să fim întotdeauna precauţii când suntem în faţa sau în preajma lor.

Ne relata că,că în ciuda calităţilor sale de practician şi de vechi psiholog,nu a fost scutit de câteva manifestări de violenţă ale bolnavilor,a căror victimă a devenit. Din fericire,ne relata că toate aceste ,,accidente profesionale” nu au avut consecinţe severe.

Pentru a ilustra imprevizibilul care poate interveni în relaţia medic psihiatru – pacient voi relata un astfel de caz,care nu se leagă de activitatea profesorului nostru ci de a unui coleg de promoţie care a devenit medic primar psihiatru în acelaşi spital în care lucra şi dr. Iancu Isidor (denumit atunci Spitalul Clinic ,,Dr. Gheorghe Marinescu”, cunoscut astăzi sub denumirea de Spital Clinic ,,Dr. Al.Obregia”) .

Colegul nostru N.D. ,devenit un foarte bun medic psihiatru,fiind numit şef al unei secţii de Psihiatrie din spital şi efectua vizita de dimineaţă într-unul din saloane.

Într-un din zile efectua vizita de dimineaţă într-un mic salon.

Ajuns în faţa unui bolnav care sta liniştit,întins pe pat,au discutat mult împreună şi în final medicul i –a spus:

- Domnule Xulescu,văd că ne simţim bine(sesizaţi exprimarea),tratamentul efectuat a avut efect bun,aşa că putem pleca acasă. Şi pentru asta,aşteptaţi că va veni fiica D-tră să vă ia acasă. Aşa că, în jurul orelor 13 ^{00} vă voi înmâna biletul de ieşire din spital şi veţi putea pleca.

-Nu, d-le doctor! Eu nu plec acasă,mai stau. Spunând aceasta bolnavul s-a ridicat din pat şi s-a apropriat de medic.

-Ba,este bine să plecăm acasă,pentru că acolo ne aşteaptă familia şi ştiţi că nicăieri nu este mai bine decât acasă.

-Înţelegeţi d-le doctor că nu plec,mai stau o săptămână,i se adresă bolnavul pe un ton ritos.

-Ba da,o să plecăm că aşa-i mai bine, îi răspunse medicul. Iar până vă fac eu formele de externare să vă faceţi bagajul.

Bolnavul nu mai zise nimic şi a început chiar în acel moment să-şi strângă într-o sacoşe cele câteva obiecte personale pe care le lua din sertarul de jos al noptierei sale şi le arunca înăuntru,de-a valma.

Medicul sta pe pat şi scria ceva în foaia de observaţie a bolnavului .

În acel moment bolnavul se mai apleacă încă odată şi scoase din noptieră o sticlă de Pepsi Cola pe jumătate plină,cu care aplică brusc ,cu toată forţa de care era capabil,o lovitură în capul medicului. A fost atât de puternică încât medicul a intrat instantaneu în stare de comă profundă. Au intervenit imediat infirmierii şi alţi bolnavi din salon şi l-au imobilizat pe bolnav (pentru că exista o astfel de solidaritate a bolnavilor,,liniştiţi” cu personalul medical sau sanitar,în astfel de cazuri).

L-au luat pe medic imediat şi l-au transportat pe braţe până în clădirea vecină în care era clinica de Neurochirurgie şi l-au dus direct în serviciul de reanimare şi terapie intensivă.

Ce a urmat a fost de-a dreptul dramatic. Doctorul,colegul nostru a stat în comă câteva zile,ţinut în viaţă numai cu aparatele medicale existente la acea dată. Din fericire,încet,încet a fost scos din comă şi în câteva săptămâni şi –a revenit la normal. După câteva luni şi-a reluat serviciul şi în prezent este un pensionar care –şi trăieşte liniştit viaţa şi care-şi mai aminteşte din când în când de această întâmplare edificatoare pentru comportamentul imprevizibil al bolnavului psihic. Şi poate se întreabă şi astăzi dacă putea el să prevadă un asemenea acces de furie a bolnavului? Cu siguranţă,nu!

Asta face parte din riscul meseriei.

Este interesant ce a declarat ulterior bolnavul,amintindu-şi vag despre cele întâmplate:

-N-am vrut să plec acasă atunci când a zis el(medicul)pentru că –mi făcusem în spital printre bolnavi un prieten, cu care ieşeam seara pe furiş din spital pe o spărtură din gard şi mergeam vis-a – vis la cârcimă şi beam şi noi ceva tărie. Stupefiant răspuns,nu!

Poate că acum veţi înţelege de ce am ţinut să aduc prin persoana conferenţiarului dr. Isidor Iancu un elogiu medicilor psihiatri a căror activitate benefică în slujba omului bolnav nu este lipsită de riscuri .Este lipsită în schimb de preţuirea şi consideraţia pe care ar trebui să le-o acorde societate în care trăiesc şi lucrează.

Moto:

,,Nu mă gândesc
niciodată la viitor.
El vine destul de repede.”
Albert Einstein

ELOGIU UNUI PROFESOR DOCTOR DE ,,MODĂ NOUĂ”

Poate la încheierea lecturii acestui volum de literatură memorialistică,unii cititori ar putea să acuze autorul de conservatorism şi partizanat pentru medicii de ,,modă veche”.Ca să infirm această părere,am să alternez prezentarea personalităţilor medicale de aşa zisă,,mode veche” (contemporane cu subsemnatul) cu cei de ,,modă nouă” şi care duc,cu onoare şi cu competenţă,mai departe,destinele medicinei româneşti.

Unul dintre aceştia din urmă este profesorul dr. **Mircea Diculescu** şeful clinicii de gastroenterologie din Spitalul Clinic Fundeni şi totodată şi al celei similare din Spitalul Clinic de Urgenţă ,,Elias” din Bucureşti.

De fapt cine este şi în ce împrejurări l-am cunoscut pe prof. dr. Mircea Diculescu,pentru a-l alătura în cartea de faţă unor mari personalităţi medicale bucureştene?

Este fiul unui alt reputat profesor universitar de la Universitatea de Medicină şi Farmacie din Bucureşti Ilie Diculescu care a predat histologia,o disciplină preclinică. Spre deosebire de tată, fiul său, s-a orientat către o disciplină clinică, gastroenterologie.

Ne-am cunoscut cu ocazia unei nefericite internări a mea în clinica de Gastroenterologie din Spitalul ,,Elias” ,într-o sâmbătă seara. Nu este inutilă precizarea zilei în care m-am internat,pentru că ea scoate în evidenţă calitatea de adevărat medic a aceluia pentru care nu există duminică,nu există sărbătoare .

A doua zi de dimineaţă,precizez,la orele 6^{00} soseşte în salonul în care eram internat îngrijitoarea,care mă trezeşte din somn şi mă roagă să mă pregătesc pentru că ,la ora 6^{30} vine la vizită domnul profesor.

Atunci am aflat şi eu că zilnic, inclusiv duminica, soseşte în clinică la acea oră matinală, domnul profesor ,face vizita însoţit de medicul de salon,apoi efectuează personal investigaţiile endoscopice, tuturor bolnavilor internaţi în ziua precedentă.

M-am conformat,mi-am făcut toaleta şi aşteptam să sosească profesorul pe care-l credeam un ,,zbir". Dar n-a fost de loc aşa.

La ora 6^{30} apare un relativ tânăr şi prezentabil medic şi pe deasupra şi profesor universitar, căruia îi dădeam între 40 -45 ani. Era urmat de medicul de gardă,de asistenta şefă,de asistenta de salon şi de o infirmieră.

Impresia pe care mi-a făcut-o a fost dela început bună. Era un bărbat frumos,cu voce plăcută şi cu o mustăcioară elegantă, care-i sporea şarmul. Era deosebit de respectuos. M-a salutat şi s-a prezentat,luându-mi –o chiar înainte. Mi-a spus că ştie că suntem colegi,motiv pentru care m-a rugat să-mi prezint eu cazul şi nu medicul de gardă. Ceeace am şi făcut.

Cu mult tact ,la încheierea discuţiei mi-a spus că părerea sa, deocamdată, este bună şi că nu am motiv de îngrijorare. Dar că,în câteva minute mă aşteaptă la serviciul de endoscopii digestive, pentru un examen complet.

Am fost condus în acel laborator de o infirmieră. Acolo mă aştepta chiar profesorul,echipat cu halat şi mănuşi sterile. Înainte de trece la efectuarea endoscopiei (era o premieră pentru mine această investigaţie) mi-a explicat toţi timpii intervenţiei, senzaţiile pe care le voi percepe,ce trebuie să fac şi mai ales ce nu, în timpul acestui examen.

Ca unul care cunoşteam bine recenta Lege a drepturilor pacienţilor,am rămas uimit de corectitudinea cu care o aplica în practică, în clinica pe care o conducea. A fost un moment incredibil pentru mine,deoarece până atunci nu mi s-a mai întâmplat ca medicii care mă îngrijeau şi care trebuiau să mă investigheze paraclinic, să stea de vorbă în prealabil cu mine şi să-mi explice tehnica investigaţiilor ce urmau a-mi fi efectuate.

Astfel, avizat asupra celor ce urmează, am suportat relativ bine endoscopia, al cărui rezultat a fost negativ. Ca atare,la sfârşit mi-a explicat rezultatul obţinut, mi-a stabilit diagnosticul şi tratamentul pentru următoarele trei luni, stabilindu-mi o dată la care să revin la control, chiar la cabinetul său din clinică.

Mi-a întins mâna cu eleganţă şi m-a salutat respectuos. De alt fel am constatat că era extrem de elegant şi de respectuos în comportament,nu numai cu mine ci şi cu alţi bolnavi sau cu personalul medico- sanitar sau auxiliar din subordinea sa. Pe bună dreptate cred cel puţin din acest punct de vedere este o ,,rara avis" în medicina actuală.

Întors la control după trei luni,complet însănătoşit,m-am prezentat ,tot la ora 6^{30}, la cabinetul său. M-a primit cu zâmbetul pe buze şi cu obişnuita întrebare:

-Cum vă simţiţi domnule doctor?

-Bine domnule profesor şi pentru asta trebuie să vă mulţumesc.

M-a consultat clinic şi paraclinic(din nou endoscopic) şi m-a asigurat că totul este ,,aproape bine". Dar că va trebui să continuu tratamentul, după care,peste alte trei luni să revin la control.

Au trecut şi următoarele trei luni,m-am întors la control şi totul a decurs la fel de civilizat şi de simplu, ca şi la precedentul control. La plecare am dorit să-i mulţumesc într-un mod colegial,pentru că este bine ştiut că şi medicii beau câte un păhărel dintr-o băutură mai bună. Dar n-am nimerit-o. M-a refuzat elegant, dar categoric,astfel încât mi-a tăiat elanul de a mai insista.

Ne-am salutat respectuos şi m-a asigurat că ori de câte ori voi avea nevoie de concursul său şi de competenţa sa profesională, s-o fac fără ezitare,căci oricând îmi va sta la dispoziţie.

Am plecat,iar peste câteva zile m-am întors,tot la ora obişnuită,6^{30} ,oferindu-i câteva volume din modestele mele publicaţiile. De această dată nu m-a refuzat,ba chiar mi-a mulţumit călduros.

Am rămas însă dator cititorilor cu o observaţie ,pe care doresc s-o menţionez. Vizita profesorului în clinic din Spitalul ,,Elias” începea întotdeauna la ora $6^{30,}$ pentru că, după vizită,în jurul orei 8^{30} pleca rapid la Spitalul Fundeni, în clinica similară pe care o conducea. Acolo urma să săvârşească ,,acelaşi ceremonial” al vizitei de dimineaţă, după care urmau cursurile cu studenţii medicinişti sau cu medicii rezidenţi.

Revelaţia pe care am avut-o cunoscând un asemenea tânăr profesor universitar doctor,competent,modest şi cu un comportament ultra civilizat faţă de pacienţi şi faţă de colegi m-a convins că,chiar dacă nu în majoritate,există încă destui medici sau profesori doctor care ne fac cinste şi care duc mai departe stindardul marilor maeştri ai medicinei .

Ca o confirmare a bunei impresii,desigur subiectivă pe care mi-am făcut-o despre distinsul prof. dr. Mircea Diculescu, a venit recenta veste că în Topul celor 10 medici ,cei mai apreciaţi din România anului 2006, se află nominalizat şi domnia sa. Şi astfel,din subiective,aprecierile mele la adresa sa devin obictive.

Moto:
,,Pe valurile lumii,ca şi pe valurile mării nu
plutesc decât cei care ştiu să înoate.”
A.C.Cuza

UN MARE MEDIC PEDIATRU ALE CĂRUI ARIPI AU FOST PRECOCE FRÂNTE

Un om plin de calităţi, dar pe care,din păcate, i le-am descoperit destul de târziu şi poate nici atunci în totalitate şi la adevărata lor valoare, este medicul primar pediatru **Emil Căpraru.**

L-am cunoscut în primul an de studiu al disciplinei de pediatrie,în anul 1956 în clinica de la Spitalul C F R Nr. 2 din Bucureşti,condusă de profesor dr.Alfred Rusescu. Şi l-am cunoscut într-o dublă ipostază. Cea de şef de lucrări în clinică şi de Decan de an(ceva asemănător dirigintelui clasă de liceu).

Era un om de o seriozitate rară,de o delicateţe şi amabilitate impresionante, fermitate şi discreţie, moralitate şi profesionalism. Aproape că atingea perfecţiunea umană şi prin asta probabil că –i deranja pe câte unii din preajma sa.

Cu toate acestea,numai după ce au trecut foarte mulţi ani de atunci am reuşit să-l cunosc mai bine pe acest mare Om şi desăvârşit medic pediatru. Şi numai după ce ne-am intersectat, în viaţă în momente plăcute sau mai puţin plăcute,pe care încerc să le sintetizez.

N-am ştiut de la început că este oltean get-beget;mai de grabă credeam că este ardelean după temperamentu-i echilibrat,după vorba molcomă şi înţeleaptă şi după verticalitatea în viaţă care i-a adus mari neplăceri.

După aşa zisa contrarevoluţie din Ungaria, din anul 1956, a avut de suferit o condamnare politică nedreaptă şi dură,pentru care a pierdut din viaţă câţiva ani buni pe care i-a petrecut în închisorile şi lagărele de muncă comuniste.

Am aflat că după eliberarea din spaţiile concentraţionare a fost reîncadrat în activitatea medicală, dar nu şi în cea universitară(didactică) deşi pregătirea profesională şi comportamentul deontologic îl recomandau chiar pentru un post de profesor universitar.

Chiar şi aşa a făcut o carieră profesională excepţională şi îndelungată,astfel încât şi în prezent, aflat la vârsta senectuţii ,continuă să fie de folos părinţilor ai căror copii necesită o atentă supraveghere pediatrică.

Împreună cu fosta sa soţie – eminenta pediatră dr. Herta Căpraru ,şefă de promoţie a seriei 1959 a Facultăţii de Pediatrie din Bucureşti – au elaborat cel mai complet şi util tratat consacrat părinţilor care doresc să-şi crească corect şi sănătos copii.

Nu exagerez dacă susţin că volumul la care mă refer,intitulat ,,Mama şi copilul” este de departe cel mai bun şi mai actual dintre toate cele care s-au scris în ţară acest domeniu. Dacă nu mă înşel,cred că a ajuns la a şasea ediţie,ceeace spune foarte mult, atât despre calitatea,cât şi despre utilitatea lui.

Legat de acest volum,îmi vine în minte un moment,la început neplăcut în relaţiile noastre, dare care s-a lămurit destul de repede,astfel încât relaţiile şi respectul reciproc să nu sufere.

Având şi eu preocupări scriitoriceşti,am elaborat un volum, mult mai redus cantitativ,iar calitativ de mai mică profunzime decât cel despre care tocmai am relatat cel scris de dr. Emil Căpraru. Şi acest lucru l-am precizat chiar în prefaţa volumului.

Nu la mult timp după apariţia lucrării mele,l-am întâlnit întâmplător pe domnul dr. Căpraru,cu care m-am salutat şi care ,cu eleganţă care-l caracterizează, a ţinut să-mi facă un fin reproş,pentru faptul că n-am menţionat în lucrarea mea că printre medicii şi lucrările care mi-au servit ca model în redactarea ei,nu figura şi numele domniei sale şi nici al distinsei sale soţii, de mult răposată. Şi ca să-mi arate că avea dreptate în ceeace susţinea mi-a precizat că a citit întreaga mea lucrare,pe care de altfel o considera bună şi credea că-şi va atinge scopul.

Luându-mă prin surprindere cu cele afirmate,nu i-am putut spune atunci decât:

-Domnule doctor,nu cred că am putut să vă omit;undeva în lucrare,cred,că

am elogiat lucrarea dumneavoastră şi autorii ei.

-Nu, vă spun sigur că nu,mi-a răspuns prompt.

-Am să verific lucrarea şi am să vă comunic telefonic rezultatul. Dacă cumva am fost capabil de un asemenea gest de nerecunoştinţă,vă cer scuze încă de pe acum.

Şi aşa ne-am despărţit. Am ajuns acasă şi am luat la răsfoit întreaga carte şi în primele momente,este adevărat că nu am găsit menţiunea pe care o căutam.

Am reluat-o căutarea iar şi am găsit ceeace nu găsisem la început nici eu şi nici domnia sa .Precizarea era făcută în prefaţa lucrării,pe care amândoi o trecuserăm cu vederea când am răsfoit cartea.

Seara i-am telefonat ,satisfăcut că n-am comis eu o asemenea impietate, citindu-i la telefon rândurile din prefaţă care-i erau adresate.

Mi-a mulţumit şi ne-am urat sănătate şi spor în activitatea cotidiană.

După doi ani de la această discuţie,cu ocazia întâlnirii colegiale prin care sărbătorim din un număr mare de ani scurşi dela absolvirea facultăţii,la-m avut în mijlocul nostru pe domnul dr. Emil Căpraru,unul dintre puţinele noastre cadre didactice care mai trăiau şi mai ales ,dintre cele valide,care puteau să revină în mijlocul nostru,al discipolilor lor.

Cu acea ocazie am cunoscut şi faţa nevăzută a vieţii acestui deosebit om,posesor al unor informaţii uimitoare despre învăţământul medical universitar,despre unii dintre dascălii noştri,despre implicarea politicului în viaţa studenţească şi despre multe altele.

Ne-am despărţit plini de admiraţie pentru persoana şi personalitatea sa,dându-ne întâlnire peste alţi cinci ani.

Din păcate,din motive independente de voinţa sa, nu a putut să onoreze invitaţia noastră. Absenţa sa ne-a afectat mult pe toţi colegii.

Recent,am aflat dela unul din actualii săi pacienţi că îşi continuă activitatea de consiliere medicală în rândul copiilor,prin părinţii lor,iar dela un angajat al Editurii Medicale am aflat că lucrează intens la revizuirea şi actualizarea celei de a VII-a reeditări a deja devenitului clasic volum ,,Mama şi copilul”.

Nu pot să închei rândurile în care am rememorat unele momente plăcute relaţia maestru şi discipol,decât prin a-i mulţumi pentru tot ceeace a reprezentat pentru mine şi pentru colegii mei, iar pentru ce va fi ,să-i urez ,,Ani mulţi, sănătoşi, pentru a-şi duce la bun sfârşit tot ceeace-şi propune”.

Moto:
,,Daţi-mi cât mai multe mame
şi voi face o
lume mai bună”

A Huxley

PRIMA FEMEIE DECAN DE FACULTATE DIN ISTORIA MEDICINEI BUCUREŞTENE

Trebuie să îmi încep relatarea cu o mărturisire. Este vorba de şocul pe care l-am resimţit când ,proaspăt student fiind la Facultatea de Pediatrie din Bucureşti am aflat că Decanul acestei facultăţi nu era ,aşa cum mă aşteptam eu,un bărbat,ci o distinsă doamnă conferenţiar universitar dr. **Cornelia Păunescu .**

Surprinderea mea era mare deoarece,din auzite ,credeam că la români aceste posturi de conducere erau în mod tradiţional deţinute exclusiv de bărbaţi. În acea perioadă a anilor ’50 ,curentul feminist nu apăruse încă Iată că am fost martor la crearea unei breşe în zidul tradiţionalismului masculin.

Nu înţelegeam atunci cum poate îndeplini o femeie calităţile pe care ar trebui să le aibă pentru a conduce o atât de importantă instituţie de învăţământ medical. Şi poate, plecând dela această idee preconceptă,nu i-am acordat atenţia cuvenită,până când nu am avut prilejul de a o cunoaşte personal.

Pentru verificarea dosarului de înscriere în anul I a fost nevoie să mă prezint la Dna. Decan. Şi pentru că atunci noţiunea de,,dosar” avea de regulă o conotaţie acuzatoare şi nu una inofensivă de ,,mapă care conţine mai multe acte” m-am cam speriat. A avea dosar atunci însemna de regulă, a fi într-un fel un ostracizat, un ,,paria ”al societăţii.

Toate temerile mele au căzut în momentul în care am intrat ,cu timiditate în cabinetul doamnei Decan şi unde ,pentru prima dată mă aflam în faţa unui conducător de rang înalt al unei facultăţi.

M –a primit cu zâmbetul pe buze şi cu o atitudinea de bonom, care m-a dezarmat. Ajutându-mă astfel să ies din starea de inhibiţie cu care venisem.

Pe un ton cald , m-a întrebat care este scopul vizitei mele?I-am explicat că nu am venit din proprie iniţiativă şi că am fost înştiinţat de la secretariat să mă prezint la Domnia sa.

Atunci i-a cerut unei secretare dosarul meu. L-a primit,l-a răsfoit şi cu o faţă zâmbitoare şi cu o atitudine aparent protectoare – n- aş putea spune de mamă, ci mai degrabă de soră mai mare – mi-a spus că este necesar să mai aduc un act dela Sfatul Popular al raionului în care locuiam ,pentru a se stabili dacă am sau nu dreptul la bursa de Stat.

Abia în acel moment m-am liniştit complet şi am văzut că în cazul meu noţiunea de,, dosar” nu avea aceiaşi conotaţie cu cea din cazul altor colegi care, din păcate pentru ei,probabil că aveau probleme de cu totul altă natură.

Fiind mai liniştit,am putut să fiu eu, tânărul de 18 ani căruia sigur că nu-i erau străine cele lumeşti, aşa că, abia atunci am privit-o mai atent ca pe o reprezentantă a sexului frumos. Şi am constata că era o femeie tânără (cred că până în 40 de ani) prezentabilă, cu remarcabile trăsături de feminitate,dar şi de bonomie.

Şi atunci şi ulterior ,cu alte prilejuri mi-am dat seama că este un om minunat, plin de umanitate, generozitate, sinceritate şi umor. Mi-a dovedit că mă înşelam total când,din cauza ideilor mele preconcepute despre femeia – conducător şi din relatările altora, credeam că este obligatoriu să fie o persoană dură şi autoritară,aşa cum îmi închipuiam că-i impunea funcţia de conducere pe care o avea. La acea dată nu ştiam mai nimic despre calităţile profesionale ale celei care avea să ne devină în anul IV , conferenţiar la clinica O.R.L. .

Este ştiut că o femeie pentru a deveni medic adevărat şi mai ales dacă viaţa o aduce în fericita ipostază de a se ocupa şi de pregătirea unor generaţii de tineri medici,trebuie să aibă un anumit har şi iubire de oameni, dar şi să fie capabilă să dăruiască tuturor din propria fiinţă şi propria învăţătură, celor care aşteaptă atât de mult de la ea. Trebuie să fie convinsă că unele renunţări care i se impun, ca medic şi om, nu-i iau din plăcerile vieţii,ci îi dau putere şi satisfacţii numeroase. ,,O femeie intelectuală care trece prin viaţă se spune că nu trebuie să lase în urma ei numai o mireasmă de parfum, ci şi o operă ştiinţifică şi cât mai mult fapte umane” .

Aşa îşi va înscrie numele drept şi nepieritor pe cerul înstelat al sufletelor şi va fi iubită,căci numai iubirea este păstrătoare şi ne este măsură în toate”, susţine o altă distinsă femeie medic şi prof. universitar dr.Voichiţa Mogoş.

Numai astfel reuşeşte o femeie să se elibereze de autoritarismul tradiţional,dominator al bărbaţilor şi să se impună în profesia medicală şi chiar mai mult, să conducă destinele unei comunităţi umane.

Tuturor acestor vicisitudini a trebuit să le facă şi doamna dr. Cornelia Păunescu atunci când a devenit Decan al Facultăţii de Pediatrie din Bucureşti şi totodată conferenţiar la catedra de otorinolaringologie a Facultăţii de Medicină şi Farmacie din Capitală condusă în acea vreme de prof. dr. Ion Ţeţu. Nu a fost greu să-mi dau seama de calităţile minunate de om şi de conducător pe care le avea,iar părerile mele au fost în fericită concordanţă cu cele ale multor colegi de-ai mei. De alt fel,uşa cabinetului său era în permanenţă deschisă studenţilor care veneam la Decanat pentru rezolvarea diverselor probleme care li se iveau: motivări de absenţe, probleme sociale de cămin sau cantină,dar şi pentru problemele lor pur personale.

În anul IV intrăm în clinica ORL din Spitalul Colţea,unde doamna Decan era încadrată cu norma de bază de profesor dr.(de curând fusese promovată de la cea de conferenţiar).

Cursurile de otorino- laringologie pe care ni le preda în anul IV doamna conferenţiar erau o plăcere pentru noi; erau simple şi inteligibile. În nici un moment nu simţeam rigoarea şi preţiozitatea academică pe care le lăsau să se întrevadă alţi profesori de-ai noştri.

La lucrările practice şi la cazurile clinice era atât de apropriată de noi încât,văzută din afară ar fi putut fi asimilată cu studenţii,din toate punctele de vedere. Ne trata colegial şi multora dintre noi ne spunea pe nume,unora dintre noi ne ştia chiar şi prenumele. Aş putea să spun că,cel puţin din acest punct de vedere era,,rara avis ”printre universitarii bucureşteni. Din acest punct de vedere se apropria mai mult de universitari clujeni, despre care am relatat într-unul din capitolele lucrării.

Examenul de sfârşit de stagiu a fost o plăcere pentru toţi studenţii. Şi nu se poate spune că noi studenţii am profitat de bunătatea conferenţiarei noastre.

O R L- ul, atât cât ne-a trebuit în practica medicală ,am învăţat în acel an dela domnia sa. Desigur,postuniversitar ne-am completat, cunoştinţele cu ultimele noutăţi clinice şi terapeutice în această specialitate.

Anul 1954,a fost anul cu ce mai grea iarnă cunoscută în ultimele şapte decenii, când zăpezile abundente şi înzăpezirile îndelungate din unele zone din ţară au făcut ca la reluarea cursurilor după vacanţa de iarnă(luna februarie) să fie amânată cu una sau cu două săptămâni. Toţi colegii mei s-au prezentat la reluarea cursurilor,venind fiecare din colţul său de ţară. Eu am sosit de abia peste alte trei săptămâni, din cauza că pe calea ferată de pe Valea Oltului,unde locuiam ,zăpada a blocat timp îndelungat circulaţia feroviară. Eu am căutat să speculez acest capriciu al naturii în favoarea mea şi mi-am prelungit exagerat de mult vacanţa.

Când m-am întors în Bucureşti,colegii mei aveau deja trei săptămâni de cursuri. Pentru această întârziere am fost chemat la Decanat.

M-am prezentat cu jenă, dar şi cu o minciună pregătită prin care susţineam că în toată acea perioadă circulaţia feroviară a fost total întreruptă. Minciuna mea era doar pe jumătate,pentru că exageram o realitate existentă.

De unde mă aşteptam ca doamna Decan să mă certe aspru şi să mă sancţioneze în vreun fel,m-a întrebat ce s-a întâmplat cu mine.

Dintr-o dată ,de unde mă pregăteam să-mi susţin minciuna ticluită în prealabil,parcă mi s-a luminat mintea şi i-am recunoscut adevărul. Şi atunci m-a întrebat:

-Păi ,ce facem acum ? Cum să-ţi motivăm noi atâtea , absenţele de la cursuri şi stagii. Nu poţi să-mi aduci o adeverinţă de la gara de domiciliu prin care să se confirme versiunea ta?

-Să încerc , doamnă Decan i-am răspuns eu, dar fără a fi convins că voi putea obţine un asemenea document oficial.

Am încercat să-l obţin dar,cei cărora le-am adresat această rugăminte nu au dat curs cererii mele. În această situaţie m-am întors la doamna Decan şi i-am relatat motivul pentru care nu am putut aduce acea adeverinţă. De unde mă aşteptam la o răbufnire şi la o serie de reproşuri pe care ,pe bună dreptate meritam să mi le facă, m-a tratat cu multă înţelegere şi doar cu o uşoară dojană. Mi-a recomandat însă să nu mai fac astfel de greşeli în viaţă, că altele ar putea să nu scape nesancţionate.

Timpul a trecut şi soluţia pe care eu n-am găsit-o a găsit-o tot domnia sa, astfel încât acele numeroase absenţe au fost motivate şi nu mi-au afectat dreptul la bursa socială.

La examenul O R L de sfârşit de an am obţinut un calificativ foarte bun, pe care sincer să fiu nu speram să-l obţin, mai ales după necazul aproape pueril pe care i l-am produs.

Timpul a trecut,dar nu am uitat niciodată câtă veneraţie merita acea mare doamnă care ne-a învăţat O R L –ul şi care a condus destinele facultăţii care ne-a format.

Ca pediatru am apelat de nenumărate ori la calitatea sa de specialist O R L şi întotdeauna am fost primit şi ajutat cu competenţă în rezolvarea multor cazuri din pediatrie .

La întâlnirile noastre ,,cincinale” după absolvirea facultăţii, a fost întotdeauna prezentă printre noi şi ne trata atât de prieteneşte încât cineva din afară ar fi putut crede că suntem chiar colegi şi nu mentor şi discipoli.

După câteva astfel de întâlniri ,la una a lipsit deoarece o boală nemiloasă a răpit-o dintre noi. De atunci,foştii săi discipoli,astăzi ,la rândul lor ajunşi la vârsta senectuţii, îi păstrează o frumoasă şi veşnică amintire.

Moto:

,,Nu se poate avea încredere într-o femeie care îşi spune vârsta reală. Dacă nu poate păstra acest secret ,nu le va putea păstra nici pe altele .”

Oscar Wilde

NU NUMAI BĂRBAŢII SUNT BUNI PSIHIATRI!

Pentru a dovedi că nu sunt un misogin,după ce am relatat atât de elogios despre unul dintre dascălii mei în domeniul psihiatriei – şi-mi face plăcere să-i reamintesc numele, Iancu Isidor, deoarece, se pare că a intervenit prea repede uitarea – voi relata câte ceva despre prima femeie,profesor doctor de Neuropsihiatrie infantilă din România ,dna **Sanda Măgureanu**.

A absolvit aceiaşi facultate ca şi mine,dar cu mai mulţi ani în urma mea. A fost o studentă de excepţie şi a continuat pe aceiaşi linie,ajungând un medic şi un profesor universitar de mare şi recunoscută valoare.

Timp de 7- 8 ani am avut plăcerea să colaborăm profesional,lucrând în acelaşi spital(,,Dr. Gh.Marinescu” din Bucureşti)dar în clinici diferite;eu în pediatrie, domnia sa în neuropsihiatrie infantilă.

În tot acel timp am avut posibilitatea să cunosc omul şi specialistul de înaltă competenţă şi cu un dezvoltat spirit de colaborare interdisciplinară.

Şi-a început cariera universitară ,pornind de jos (de la funcţia de asistent universitar) şi urcând treptat către vârf,până la titlul de profesor universitar, cred eu,numai şi numai prin merite şi calităţi personale deosebite. Deşi nu părea că acordă o importanţă deosebită aspectului său fizic nu ştiu cum se făcea că era întotdeauna foarte elegantă; o eleganţă sobră. Soţul domniei sale a fost tot profesor universitar şi tot la Institutul de Medicină şi Farmacie din Bucureşti,dar la catedra de epidemiologie. Din patriotism local, îmi place să precizez că eram amândoi din Râmnicul Vâlcea,acel oraş frumos,patriarhal,după cum l-a denumit Nicolae Iorga. Din nefericire a avut un sfârşit tragic,decedând în perioada tulbure a evenimentelor din 1989.

Dar să mă întorc la dna prof. dr Măgureanu şi să-i subliniez calităţile pentru care o situez ,fără dubiu,în rândul marilor noştri neuropsihiatri pentru copii şi o consider întemeietoarea şcolii româneşti de astfel de specialişti, care au împânzit, cu timpul, toate centrele medicale din ţară.

Când am cunoscut-o era o distinsă doamnă, tânără, frumoasă, mereu cu zâmbetul pe buze şi cu amabilitatea în suflet. Era deopotrivă respectuoasă şi respectată în spital şi în mediile medicale din capitală şi din ţară.

Întotdeauna când îi solicitam o colaborare interdisciplinară la vreun copil care ridica şi oarecari probleme neuropsihiatrice,răspundea cu amabilitate şi promptitudine. Era atât de doctă în medicină şi pragmatică în acţiune, încât contribuia direct la rezolvarea unor cazuri dificile, care pot apare oricând într-o clinică de pediatrie.

Am avut prilejul s-o ascult la câteva cursuri predate medicilor rezidenţi şi la unele şedinţe ale societăţii medicale şi i-am admirat întotdeauna ţinuta academică, dar şi conţinutul elevat al comunicărilor sau cursurilor ţinute cu aceste prilejuri.

Pe lângă faptul că este o distinsă profesoară care ţine atât cursuri universitare cât şi post universitare de o înaltă ţinută ştiinţifică,este un cercetător asiduu, care s-a axat în special pe studiul bolilor comvulsivante la copii. Rezultatele cercetărilor sale s-au făcut cunoscute atât în ţară cât şi în străinătate prin publicaţiile de specialitate şi prin referatele prezentate la diverse Conferinţe şi Congrese medicale.

Am avut deci plăcerea s-o cunosc la începutul carierei sale prodigioase şi s-o reîntâlnesc în perioada de glorie a carierei sale şi am constata că evoluţia profesională strălucită, nu a modificat nimic din comportamentul Omului – Sanda Măgureanu.

Moto:
,,Medicul tratează,
natura vindecă.”
Hipocrat

COMPLEMENTARITATEA MEDIC – FARMACIST ÎN ASISTENŢA MEDICALĂ

La îngrijirea sănătăţii populaţiei nu concură numai medicii şi personalul mediu sanitar. Participă,cu un rol important şi farmaciştii şi tehnicienii din farmacii. Dacă primii consultă şi eliberează reţete bolnavilor,ceilalţi le onorează prescrierile,fie preparând unele reţete magistrale(reţete complexe prescrise de medic) fie furnizându-le medicamente tipizate,produse de industria de medicamente.

Toate cele sus amintite sunt valabile pentru practica medicinei alopate (medicina care foloseşte doze active de medicamente în scopul combaterii cauzelor şi simptomelor bolilor). Există însă şi o altă terapie şi ea justificată medical şi utilizată din ce în ce mai mult astăzi în lume,terapia naturală,care foloseşte pentru vindecarea sau pentru stimularea şi urgentarea procesului de vindecare ,mijloacele pe care natura i le pune la îndemâna terapeutului şi bineînţeles, a bolnavului .

Este vorba de o serie de terapii,fie ele alternative,fie complementare şi care ,spre deosebire de terapiile alopate,nu au efecte secundare nedorite,iar aplicare lor nu necesită o pregătire medicală superioară.

Aceste constatări am început să le fac şi eu din momentul în care viaţa m-a adus în faţa unui doctor în farmacie,considerat pe bună dreptate ,,Patriarhul terapiilor complementare din medicina românească”,profesorul dr. farmacist **Ovidiu Bojor.**

Prin anii’70 am devenit coleg de spital cu doamna doctor Mioara Bojor medic de laborator,care m-a prezentat soţului său,despre care auzisem multe lucruri bune,dar nu avusesem prilejul să-l cunosc personal.

Ne-am cunoscut şi din discuţie în discuţie după mai mult timp am devenit chiar prieteni,ceeace şi atunci şi acum m-ă onorează.

mi-a prezentat atât de convingător necesitatea asocierii terapiilor alopate cu cele naturale încât,încet ,încet, am devenit şi eu un naturist convins.

Dar cine este acest personaj aproape mitic,care a cucerit atenţia tuturor celor care promovează sănătatea prin factorii naturali din mediu?

Este absolvent al Facultăţii de Farmacie din Bucureşti în deceniul al IV-lea al secolului trecut şi care n-a profesat precum cei mai mulţi colegi ai săi,într-o farmacie publică sau de spital,ci s-a apropriat şi chiar a fost cucerit de frumuseţea activităţii de cercetare în domeniu. Aşa se face că-l găsim încadrat la un moment dat în Institutul de Control al Medicamentului condus de o mare personalitate ştiinţifică,prof.dr. Petre Ionescu Stoian şi ulterior de prof. dr. Dumitru Dobrescu (despre care am relatat pe larg în lucrare).

Mai târziu îl găsim încadrat ca cercetător la catedra de Farmacologie din Institutul Medico – Farmaceutic din Bucureşti.

Despre Omul Ovidiu Bojor se pot spune multe şi numai bune. Colegii săi de promoţie de la facultate susţin că a fost un eminent student. Ca om,a fost şi a rămas un om modest, extrem de civilizat,de vesel şi de prietenos.

Este uimitor faptul că ştie şi poate să fie la fel de plăcut şi interesant atât între cei de vârsta sa respectabilă(este trecut de 80 ani) cât şi între tineri,fie ei studenţi,medicii,farmacişti sau alţi tineri admiratori. Gândeşte profund atunci când trebuie,dar ştie să se şi amuze aproape din orice sau să-i amuze şi pe alţii. Discursul său oficial sau discuţia cu prietenii sau doar cu simpli cunoscuţi abundă în elemente anecdotice,spirituale,savuroase. Dar,atunci când trebuie ,ştie să se comporte cu decenţă, sobrietate,generozitate şi cordialitate. Reuşeşte cu mare uşurinţă să capteze interesul publicului auditor, fie că e format din specialişti în domeniul sănătăţii,fie că este un public eterogen,interesat de propria-i sănătate şi care este dornic să afle cât mai multe din tainele naturii şi din virtuţile terapeutice ale plantelor medicinale.

Mă bucur că providenţa m-a apropriat de un asemenea om dela care ai multe de învăţat. Dacă stai şi-l asculţi cu atenţie îţi poţi îmbogăţi mult cunoştinţele .

Ca profesionist ,activitatea domniei sale este un roman viu,dinamic şi pilduitor pentru cei din preajma sa.

Începând din anul 1948 a iniţiat, condus şi realizat o operă fundamentală pentru România, ,, Cartarea economică a florei medicinale spontane”. Aceasta a presupus, în mare, identificarea principalelor specii de plante din natură care au anumite virtuţi terapeutice,catalogarea,descrierea lor,precizarea denumirilor ştiinţifice şi populare şi potenţialul lor de a fi utilizate în medicina tradiţională.

Deoarece în acest măreţ program a inclus şi unele măsuri ecologice de anticipaţie pentru aceea perioadă,încă de atunci a postulat: ,,De unde se recoltează o plantă medicinală,un arbust sau un arbore,suntem datori să plantăm sau să însămânţăm cel puţin o cantitate dublă ,pentru ca şi generaţiile viitoare să poată beneficia de aceste daruri ale naturii”.

Măreaţa operă de cartare a florei spontane medicinale din România ,al cărui merit personal îi aparţine,a fost adoptată şi de către Organizaţia Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială (ONUDI) şi recomandată tuturor ţărilor în curs de dezvoltare,aşa cum era atunci considerată şi România.

Într-o etapă următoare s-a ocupat de valorificarea bogăţiei de informaţii rezultate prin această acţiune în scopul valorificării economice a acestei bogăţii vegetale naturale şi totodată, de protecţie a celor mai valoroase specii de plante medicinale .

Calităţile sale de cercetător au determinat ONUDI (acest organism mondial)să-l numească între experţii săi în domeniu şi să-i încredinţeze pe o perioadă de şapte ani extinderea cercetării sale din ţară ,în numeroase alte ţări de pe continentul african şi cel asiatic. Dintre acestea,cea mai spectaculoasă activitatea sa a fost cea desfăşurată în Nepal,în zona Munţilor Himalaia. Cu acest prilej a condus şi finanţat prima expediţie alpină româno-nepaleză în Himalaia cucerind vârful Gurja Himal,de 7193 m. Pentru activitatea sa pe linia O N U D I,acest organism mondial recunoştea la timpul respectiv că cercetătorul Ovidiu Bojor a fost un ambasador al ştiinţei şi tehnologiei în domeniul valorificării plantelor medicinale din Africa şi Asia.

În paralel cu activitatea profesională şi ştiinţifică ,cercetătorul Ovidiu Bojor a fost şi continuă să fie şi un publicist extrem de prolific . A publicat un număr impresionant de articole, monografii ,tratate de botanică şi de Fitoterapie,atât în ţară cât şi în străinătate.

De aproape 10 ani este nelipsit din mass media în care desfăşoară o activitate de informare corectă a populaţiei şi de răspândire a unor noi cunoştinţe ştiinţifice, folosind întotdeauna un limbaj direct,uşor accesibil tuturor.

Cam de 50 de ani promovează asiduu ideile medicinei holistice,integrative,pledând în special pentru fitoterapie, aromoterapie,dietoterapie şi homeopatie.

Mă întorc însă la întâlnirea mea providenţială cu acest excepţional om şi mare cercetător,care mi-a deschis un nou orizont de abordare şi de practicare a altui tip de medicină în afară de cea pe care o studiasem,cea alopată. Domnia sa m-a determinat să întorc faţa şi spre medicina naturală. Şi pot să declar cu mâna pe inimă, că-i datorez totul în această privinţă şi pentru asta trebuie să-i mulţumesc. Dar mai trebuie să-i mulţumesc neapărat şi pentru faptul că mi-a acordat toată prietenia sinceră şi dezinteresată, de care numai anumiţi oameni dintre cei mai valoroşi sunt capabili s-o facă,în special în relaţia lor cu oamenii obişnuiţi.

M –a convins şi m-a atras spre o colaborare medic-cercetător farmacolog în ceea ce priveşte promovarea fitoterapiei ştiinţifice în ţara noastră. Rodul colaborării noastre s-a concretizat prin publicarea unui amplu volum de ,,Fitoterapie tradiţională şi modernă” primul publicat în România,care a ajuns în prezent la a IV ediţie. De alt fel, am mai publicat împreună şi alte volume legate de terapiile naturale.

Cu ocazia aniversării vârstei de 80 ani,organizată de Patronatul ,,Planta Romanica” al cărui Preşedinte Onorific este, prof. asociat,dr. în farmacie Ovidiu Bojor,devenit între timp membru al Academiei de Ştiinţe Medicale ,a fost onorat de Academia Română ,care prin Preşedintele ei ,Acad. Eugen Simion, i-a conferit titlul de Membru de Onoare al Academiei Române.

Acele momente înălţătoare de confirmare a prestigiului obţinut printr-o muncă şi o activitate fructuoasă pe altarul ştiinţei, l-au bucurat nespus pe prietenul meu Ovidiu Bojor, dar l-au şi impulsionat pentru realizarea unor noi şi dificile proiecte de viitor. Constat cu satisfacţie că publică cel puţin două volume pe an cu lucrări de medicină complementară,iar pe biroul său de lucru am avut recent prilejul să constat că îşi aşteaptă rândul la finisare şi apoi publicare alte câteva asemenea lucrări.

Puterea de muncă şi persuasiunea cu care duce la bun sfârşit,rând pe rând, proiectele sale, îmi stârnesc admiraţia pentru domnia sa, dar totodată şi regretul că eu,ajuns la o vârstă respectabilă,dar cu diferenţă de aproximativ un deceniu de viaţă între noi,nu-l pot copia. Pentru el că este unic şi irepetabil.

Să-i dea Dumnezeu ani mulţi şi sănătate măcar atât cât îi trebuie pentru realizarea proiectelor actuale. Dacă vor mai veni şi altele,vom vedea.....

Moto:
,,Nu biruinţa e frumoasă,
ci drumul până la ea.”
Vasile Pârvan

CONSTANTIN MAXIMILIAN – CTITORUL ŞCOLII ROMÂNEŞTI DE GENETICĂ MEDICALĂ

Întâlnirea cu un om de mare cultură medicală,dar care s-a dovedit şi un om de mare cultură generală ,m-a marcat întotdeauna şi mi-a demonstrat odată în plus – dacă mai era nevoie - că dela asemenea oameni ai multe de învăţat,indiferent de vârsta la care ai ajuns.

O astfel de întâlnire fericită consider că a fost cea cu Acad. Prof. dr. **Constantin Maximilian,** cam prin anii ’70.

l-am cunoscut cu ocazia unor cursuri de iniţiere în Genetica medicală. Domnia sa în calitate de mare retor,iar eu,de docil cursant.

Acordându-i preţiosul termen de retor pentru a-i sublinia calitatea desăvârşită de orator într-un domeniu medical,dar nu numai ,am simţit nevoia să mă verific,consultând un dicţionar al limbi române care spre satisfacţia mea,m-a convins că nu am greşit în exprimarea mea. Nu greşisem deoarece, conform definiţiei din DEX, retorul este un maestru al artei vorbirii,un orator desăvârşit şi convingător, al oricărui auditoriu,folosind înfrumuseţarea stilului verbal,dându-i mai multă plasticitate şi vigoare”.

Toate aceste calităţi retorice erau pe deplin îndepli9nite de cel care ne vorbea la acel curs,pe care l-am apreciat la modul superlativ din primul moment şi timpul avea să-mi dovedească faptul că nu m-am înşelat.

Am fost interesat să particip la un asemenea curs,deoarece în acea perioadă se dezvolta şi se studia şi în România o disciplină medicală care până atunci fusese neglijată sau ignorată cu bună ştiinţă, în special în perioada ,,sovietizării”ştiinţei universale. Atunci când, conjunctural, s-a ivit momentul prielnic s-a introdus şi dezvoltat şi la noi în ţară această disciplină medicală fundamentală −genetica− încercându-se să recuperăm şi anii pierduţi din ignoranţă,timp în care ţările vestice evoluaseră mult în acest domeniu.

Dar cine era profesorul de la catedră,capabil să susţină un asemenea curs?

Genetica medicală este o ştiinţă grea,pe care nu o înţelege uşor oricine. Iar ca să fie înţeleasă de oricine,este nevoie de oameni competenţi care s-o predea unui auditoriu destul de eterogen şi la început puţin iniţiat în acest domeniu.

Şi unul dintre aceştia ,de fapt primul în domeniul medical care a obţinut prin specializare îndelungată în marile centre de cercetare medicală din lume,titlul de profesor universitar de genetică medicală, a fost prof. dr. Constantin Maximilian, anul 1990, la nou înfiinţata catedră universitară de genetică şi bioetică din Universitatea de Medicină şi Farmacie din Bucureşti.

Până atunci a lucrat tot de cercetarea medicală,dar în alte domenii,precum antropologia (în cadrul Centrului de Cercetări Antropologice al Academiei Române condus la acea dată de Acad. Ştefan Milcu) şi ulterior endocrinologia(în cadrul Institutului C.I. Parhon,unde a condus compartimentul de genetică umană,în calitate de medic primar endocrinolog şi Doctor în Ştiinţa Medicale). Cercetările sale pragmatice în domeniul geneticii medicale l-au determinat să înfiinţeze şi să conducă primul Centru de Sfaturi Genetice din România.

Din aceste considerente istoria medicinei româneşti îl consideră promotorul geneticii în medicina românească. Şi pentru aceasta,atât contemporanii,cât posteritatea îi datorează mult. În parte, aceste datorii au fost achitate prin conferirea titlului de Membru corespondent al Academiei Române,în anul 1992.

A publicat lucrări (volume) importante de antropologie:,,Sensul evoluţiei umane", ,,Paleoantropologia zonei Sărata Monteoru " distinse cu premiul Academiei Române. În domeniul geneticii s-a afirmat prin publicare unor interesante volume,intitulate: ,, Responsabilitatea Geneticii Medicale" şi ,, Un genetician priveşte lumea". O altă serie de volume sunt consacrate unor probleme filozofice şi bioetice : ,,Omul şi civilizaţia " , ,, Sensul evoluţiei umane" , ,, Timp şi destin biologic", ,, Geneza individualităţii" , ,, Fascinaţia imposibilului", ,, Bioetica".

În afara fascinantelor volume publicate a desfăşurat şi o activitate fructuoasă de informare, nu numai a specialiştilor, dar şi a publicului larg de cititori, prin extrem de numeroase articole publicate în cele mai citite gazete ale vremii.

A mai desfăşurat o activitate prodigioasă care cred că i-a impresionat plăcut pe români,anume, a ţinut numeroase conferinţele de aşa zisă,,popularizare a ştiinţei" şi mai ales o serie de emisiuni radiodifuzate.

Acestea din urmă m-au impresionat în mod special şi din acest motiv mă voi opri asupra lor tocmai pentru a scoate în evidenţă calităţile retoricii sale despre care relatam în prima parte a acestei plăcute (pentru mine)misiuni asumate.

Prin anii ’80,am fost solicitat şi eu pentru o colaborare cu Radiodifuziunea Română în cadrul emisiunilor intitulate ,,Sfatul medicului ” şi ,, Actualităţi ştiinţifice ” .

Am început colaborarea prin ,,apariţia pe post”, la 2-3 zile,pentru timp de 5- 10 minute.

Ca la orice început, mi-a fost greu .Greu cu emoţiile ,greu cu dicţia ,greu cu coordonarea ideilor expuse,greu cu cenzura presei, care atunci se exercita din plin şi ceea ce mi se părea cel mai greu era să-mi încadrez expunerea în timpul strict afectat.

Mărturisesc sincer că pentru cele cinci minute cât dura emisiunea ,,Sfatul medicului” mă pregăteam o zi,două. Scriam o primă formă,o tăiam, o refăceam,o reduceam şi numai rareori chiar o extindeam.

În câteva rândului,conform programărilor prealabile şi care se respectau cu stricteţe ,am urmat la cabina radio în care se înregistrau astfel de emisiuni ,după prof. dr. Constantin Maximilian. Gazda noastră comună, m-a prezentat domniei sale,cu care mă întreţineam în discuţii diverse, în spaţiul dintre două emisiuni.

Am fost fericit să-l cunosc şi am fost pur şi simplu copleşit de personalitatea de erudiţia şi de retorica sa,unică pentru mine la aceea dată.

Figura sa de ,,om rasat” (căci aşa l-am considerat din primul moment când l-am cunoscut),şi comportamentul său general de mare nobleţe, m-a impresionat atât de mult, încât am considerat şi continuu să cred şi astăzi că a fost una din şansele vieţii mele de a întâlni un erudit al şcolii medicale româneşti.

Rămânând odată cu mine în cabina de înregistrare şi sesizându-mi emoţiile la intrarea pe post şi accentuate mai ales de prezenţa sa în timpul expunerii mele,în pauză mi-a dat nişte sfaturi chiar prieteneşti aş putea spune,în vederea eliminării sau diminuării tracului la apariţia în public sau în momentele în care te adresezi publicului prin intermediul radioului.

Şi pot să spun că sfaturile sale şi în forma în care mi le-a dat, au fost binevenite şi cred,sincer,că m-au influenţat în bine.

Într-una din zilele în care m-am prezentat la cabină,conform programării prealabile,coordonatoarea emisiunii m-a rugat să renunţ pentru moment la subiectul pe care-l pregătisem şi să folosesc timpul acordat pentru expunerea unei alte teme referitoare la o problemă de mare actualitate medicală ivită ,într-un fel,pe neaşteptate. Era vorba ,dacă –mi amintesc bine, de ,,alimentaţia raţională la copii", generată de o ,,aşa zisă" lucrare ştiinţifică nou apărută, privind consumul alimentar al populaţiei din România. Era o formă de înfometare a populaţiei învăluită în mantia raţiei alimentare aşa zis,,ştiinţifice,raţionale".

Şi m-a rugat să stau şi să concep pe loc un asemenea sfat prin care să confirm necesitatea acelui tip de alimentaţie raţională şi la copii; despre binefacerile unui asemenea regim la adulţi se mai vorbise în emisiunile radiodifuzate.

La auzul acestei propuneri am fost luat prin surprindere de două ori. Odată pentru că trebuia să pledez pentru o idee care era împotriva convingerilor mele şi ale medicilor în general şi a doua pentru că trebuia să vorbesc liber,dar să spun tot ceea ce consideram că este necesar într-un timp de emisie strict,limitat. Nici prima,nici cea de-a doua condiţie nu-mi erau pe plac.

Atunci,uşor ezitant,i-am explicat redactoarei că nu pot ,,ad hoc" pregăti o expunere pe care s-o prezint liber pe post. Prin acest răspuns am urmărit să evit înregistrarea mea în rândul celor care susţin propaganda neadevărului în medicină,dar şi să evit un posibil trac datorat exprimării libere,fără un fond scris.

Redactoarea a regretat refuzul meu dar a ţinut să-mi spună că,unul din colaboratorii radio al acelei emisiuni,Prof. dr. Constantin Maximilian ,căruia chiar domnia sa m-a prezentat,este prototipul oratorului desăvârşit. Îşi pregăteşte pe loc emisiunea,alegându-şi cu mare uşurinţă cuvintele cu care construieşte fraze curgătoare,pline de conţinut şi în formă lingvistică desăvârşită.

Şi, ceeace o frapa era şi faptul că mintal îşi pregătea aşa de repede – aproape spontan – conţinutul expunerii, pe care-l încadra perfect în minutele acordate emisiunii.

Ceeace –mi spunea stimata noastră redactor îmi întărea convingerea pe care mi-o făcusem despre acest orator desăvârşit şi veritabil om de ştiinţă,care ştie în orice moment să-şi adapteze cuvântul la categoria auditoriului căruia i se adresează.

Ulterior,ne-am mai întâlnit de vreo două,trei ori în Casa Radio,după care domnia sa, dintr-un motiv necunoscut mie,s-a retras. Ceeace de fapt am făcut şi eu,dar după vreo doi, trei ani.

O bună perioadă de timp nu am mai ştiut nimic despre acest om minunat ,până în anul 1997, când o veste tristă transmisă la radiojurnal anunţa stingerea din viaţă a marelui Om,Medic şi Savant.

Păcat că timpul s-a grăbit cu un asemenea om care mai avea încă multe de spus compatrioţilor săi. Dar dacă fizic a trecut în rândul umbrelor el continuă să trăiască metafizic prin opera sa ştiinţifică transmisă posterităţii.

Moto:
,,Pentru a fi desăvârşită,arta şi
meşteşugul medicinei trebuie
să izvorască din dragoste.”
Paracelsus

UNICITATEA PROFESORULUI DOCTOR ALEXANDRU PESAMOSCA ÎN CHIRURGIA INFANTILĂ ROMÂNEASCĂ

Cu o nespusă bucurie doresc să împărtăşesc cititorilor acestei cărţi impresiile excelente pe care mi le-a creat întâlnirea cu un mare chirurg din trecutul şi prezentul chirurgiei infantile bucureştene şi poate chiar româneşti,prof.dr. **Alexandru Pesamosca.**

Când,student fiind, am intrat pentru prima dată în clinica de chirurgie şi ortopedie infantilă din cadrul Spitalului Clinic de Copii Grigore Alexandrescu din Bucureşti
(în anul 1956) condusă la acel timp de conferenţiarul dr. Filip Gottlieb am remarcat, printre puţinele cadre didactice dela catedra universitară,un tânăr medic frumos (aici reproduc părerea colegelor mele de an),cu o figură jovială, deschis, binevoitor cu toată lumea. Ce mai, aproape de perfecţiunea umană.

Nu aveam eu de unde să ştiu atunci că în acel tânăr fermecător se ascundea un mare talent chirurgical şi că la un moment dat el v-a ajunge să conducă destinele chirurgiei infantile româneşti şi că v-a câştiga şi o binemeritată valoare internaţională.

Dela data intrării sale în clinica de chirurgie şi până la data la care redactez volumul de amintiri s-au scurs cu puţin peste 50 ani,atâţia cât şi-a consacrat viaţa ,priceperea şi puterea de muncă copiilor bolnavi cu afecţiuni chirurgicale din întreaga ţară. In toţi aceşti ani a operat circa 45.000 copii.

La plecarea din stagiul de chirurgie infantilă,am rămas cu amintirea figurii şterse a şefului de clinică,dar şi cu figura pregnantă,atrăgătoare şi chiar şarmantă a tânărului asistent universitar Alexandru Pesamosca.

După absolvirea facultăţii şi efectuarea stagiului obligatoriu în mediul rural m-am întors în Bucureşti, prin concurs şi am practicat pediatria .Trebuie să le precizez celor mai puţin iniţiaţi în ale medicinei că a practica pediatria,fără colaborarea cu chirurgia infantilă este un ,,non sens”. Sau mai bine zis,este o eroare gravă pe care o poate comite pediatrul,cu consecinţe severe asupra pacienţilor săi de diverse vârste.

Aşa se face că,atunci când în practica medicală îmi apăreau cazuri chirurgicale pe unii îi însoţeam sau pe alţii îi îndrumam doar ,către chirurgul tânăr,amabil şi competent,în care aveam deplină încredere,care era pe atunci asistentul universitar dr. Al. Peamosca.

Niciodată nu m-a refuzat şi nu de puţine ori m-a scos din încurcături în stabilirea unui diagnostic real,corect,al pacienţilor mei.

Şi nu omit faptul – care –i face cinste – că pentru serviciile pe care le făcea pacienţilor,nu accepta nici o formă de recompensă materială.

Când după mulţi ani am ajuns să conduc unul din spitalele de copii din Bucureşti,am intensificat legăturile cu acest minunat chirurg, care între timp urcase treptei ierarhiei universitare şi ajunsese conferenţiar dr. la vechiul spital central de copii din Bucureşti. După anul 1979 a fost numit profesor dr. şef de catedră la clinica de chirurgie şi ortopedie infantilă din Spitalul ,,Maria Sklodowska Curie” din capitală. În toată această perioadă am îndrumat, cu mare încredere toate cazurile chirurgicale care se iveau în spital către spitalul în care lucra, cu mult succes, marele chirurg.

Mi s-a părut un medic atât de devotat chirurgiei copilului încât era în stare să-şi neglijeze viaţa proprie şi chiar a celor din familie,a căror responsabilitate directă o purta. La orice oră din zi şi din noapte, dr. Pesamosca, cărora copii i se adresau cu apelativul ,,Tata Pesi",era de găsit în spital. Sacrificiul pentru profesie mergea atât de departe încât viaţa de familie trecea într-un plan secund.

Şi pentru că îşi petrecea majoritatea timpului în spital,în fiecare dintre cele două spitale în care a lucrat i s-a rezervat câte o mică încăpere – un spaţiu meschin,prea mic pentru un chirurg atât de mare- într-unul din ele locuind şi în prezent,după pensionarea impusă de legislaţia actuală.

Îmi amintesc de o vizită pe care i-am făcut-o în cămăruţa sa din primul spital în care a lucrat. Însoţeam atunci un bolnav, în privinţa căruia doream să mă consult cu cel care era atunci, tânărul doctor Pesamosca.

Când am intrat în spaţiul său privat,m-a frapat spirtul boem a vieţii acelui om. O cameră mică,plină cu cărţi împrăştiate peste tot ,haine agăţate şi atârnate pe oriunde, o măsuţă şi un scaun în mijloc şi lateral, un pat în care cred că de abia încăpea.

I-am relatat despre ce e vorba cu copilul în cauză. L-a consultat atent şi apoi mi-a spus punctul său de vedere. M-am bucurat că a coincis cu al meu,dar dacă nu realizam acest consult,cred că n-aşi fi avut linişte.

La sfârşit,părintele copilului a dorit să-i mulţumească într-un mod pragmatic,destul de uzual în practica medicală. L-a refuzat categoric,ceeace pentru mine nu era o noutate. Şi pentru că părintele a insistat,i –a spus:

- Vă mulţumesc,dar eu –din principiu–nu accept aşa ceva dela bolnavi. Dacă insistaţi atât de mult, vă rog să mergeţi la o biserică şi să donaţi aceşti bani (căci despre aşa ceva era vorba)pentru diverse acte de binefacere a bisericii. Sau dacă nu,oferiţi-i unui om sărac de pe stradă,căruia i-ar fi binevenit un ajutor material.

S-a ridicat în picioare,ne-a salutat şi am ieşit cu toţii din cameră.

Această întâmplare m-a convins că a rămas acelaşi ,,incoruptibil" şi că merită să fie considerat un ,,Doctor fără de arginţi" alături de alţi câţiva pe care i-am cunoscut şi despre care am relatat în lucrare.

Ştiam atunci şi mi s-a confirmat mai târziu faptul că dacă acceptă ceva de la părinţii bolnavilor şi numai de la cei care-şi permiteau un asemenea gest,primea o sticlă de whisky bun.

Mai târziu,când a ajuns şef de catedră la clinica de chirurgie infantilă din spitalul ,,Maria Sklodowska Curie”a ocupat şi acolo o cămăruţă în care ,,să-şi facă veacul”. Nu l-am vizitat în acel nou spaţiu privat,dar am fost impresionat de o descriere făcută de un confrate în ale scrisului ,prof. dr.Sebastian Nicolau într-un eseu dintr-o carte a sa recentă:,,Locuieşte şi acum ca odinioară într-o cămăruţă, de probabil, nici şase metri pătraţi,situată în aproprierea sălii de operaţie în care a intrat de mii de ori în viaţa, sa, ziua sau noaptea. Deşi păşeşte greu din cauza vârstei şi a artrozelor care-l chinuie, având mintea încă perfect limpede şi chemarea tainică pentru profesie continuă să-i ajute pe medicii tineri care au nevoie de sfaturile sale. Dar, un zvon tulburător ne-a ajuns la urechi. Se pare că suflete meschine vor să-l evacueze din singurătatea încăperii modeste în care-şi trăieşte zilele. Mă înfioară gândul că acest mucenic pe altarul Medicinii ar putea deveni un Iov al timpurilor noastre. Dar,ca şi acestuia,mântuirea şi înălţarea îi vor călăuzii paşii.”

Când am citit aceste dureroase lucruri despre un mare Om şi mare chirurg,care şi-a consacrat întreaga viaţă micilor săi pacienţi, fără să aştepte niciodată o altă formă de recunoştinţă, decât cea prin vorbe de mulţumire,m-am gândit cât de ingrată poate fi viaţa cu unii oameni,dar şi cât de ingraţi pot fii unii dintre colegii de breaslă,care-l atacă pe cel mai bun dintre ei, cu armele laşităţii. Se confirmă ,dacă mai era nevoie dictonul latin,,Homo homini lupus”.

Şi toate aceste mârşăvii împotriva cui credeţi că sunt îndreptate? Împotriva celui pe care ,într-o discuţie pe care am avut-o cu unul dintre cel mai mari chirurgi din istoria chirurgiei româneşti, prof. dr. Ion Juvara, îl considera pe prof. dr Alexandru Pesamosca ,,Cel mai talentat chirurg pe care la cunoscut chirurgia infantilă din România”. Şi această afirmaţia sper că spune totul despre un astfel de om.

Şi dacă Universitatea de Medicină şi Farmacie din Bucureşti,oraşul în care şi-a desfăşurat lunga carieră profesională la nivel de excelenţă, nu i-a acordat titluri onorifice deosebite, Universităţile similare din Craiova, Constanţa şi Chişinău i-au conferit titlul de Doctor Honoris Causa.

Moto:
,,Ignoranţii să înveţe,iar celor ştiutori
să le facă plăcere reamintindu-şi.”
Al Pope

UN VIZIONAR PRINTRE MEDICI

Poate încep relatarea de faţă cu o mărturisire care nu prea face cinste breslei medicale şi anume că, printre medicii români vizionarii,cei de avangardă,sunt puţini; cei mai mulţi sunt conservatori şi se mulţumesc cu ceea ce ştiu,fără a dori să fie în pas cu noile domenii ale unor ştiinţe şi tehnologii.

Din rândul medicilor care mi s-au părut nişte vizionari am relatat deja despre Acad. Vlad Voiculescu, Acad. Constantin Bălăceanu Stolnici,Acad. Constantin Maximilian. Este momentul să includ şi un altul,care de astă dată îmi este prieten şi nu mi-a fost maestru, ca ceilalţi. Este vorba de prof.dr **Adrian Restian,** fost până de curând şeful catedrei de Medicină de Familie din U.M.F. Bucureşti.

Ambii aparţinem aceleiaşi generaţii ,ascendentul meu asupra lui constând în doar cei câţiva ani în plus pe care-i am;al lui asupra mea este determinat de diferenţa de viziune faţă de nou şi de interpretare a doctrinelor filozofice –religioase care, ne cam despart.

Nu-l cunosc din tinereţe,dar de când am aflat,din diverse publicaţii,despre existenţa sa şi mai ales de concepţiile sale de viaţă. Mi-am dat seama că este un medic ancorat în timpurile actuale,dar a cărui gândire o ia mult înaintea vremii şi vremurilor.

Citisem din revistele medicale nişte articole semnate de un anumit dr. Adrian Restian care lucra în municipiul Braşov. Ceeace-mi atrăgea atenţia erau subiectele abordate,care, pentru atunci, nu mi se păreau a fi cele strigente pentru medicină, iar tratarea lor mi se părea că nu este cea ,,ortodoxă”. Vorbea încă de pe atunci de cibernetică, de numeralogie,de calcul matematic etc., noţiuni cu care nu eram familiarizat, astfel încât nu eram în măsură să apreciez valoarea publicaţiilor sale.

Timpul a trecut şi astfel am constatat că ceeace era atunci,,rara avis” printre temele publicate în revistele medicale începeau să fie frecvente şi semnate de unele somităţi medicale. Se scria din ce în ce mai mult despre părintele psiho-ciberneticii, medicul militar român Ştefan Odobleja şi despre lucrarea sa intitulată ,,Psihologia consonantistă şi cibernetica”, scrisă prin anul 1936, dar publicată postum (după 1978) ca şi despre diagnosticul medical asistat de calculator.

Chiar dacă atunci nu am înţeles de la început aceste greoaie noţiuni,mă sensibilizasem totuşi că există şi altceva care poate nu acum,dar în viitor ne vor fi lămurite şi le vom accepta fără rezerve. Timpul a demonstrat că această invenţie crucială bazată pe mintea umană – calculatorul – a pătruns în activitatea medicală curentă,în activitatea de laborator,în cercetarea ştiinţifică fundamentală,iar computerul tomograf şi alte aparate sofisticate au devenit instrumente de lucru,,aproape indispensabile" în activitatea medicală.

Las de –o parte pentru moment acele nedumeriri ştiinţifice ale mele şi cu siguranţă a multor altora ca mine,pentru a relata modul în care am reuşit să-mi formez o impresie despre dr. Adrian Restian.

Am elaborat o lucrare ştiinţifică medicală,pe care am înaintat-o spre publicare în revista Viaţa Medicală din Bucureşti,ca fiind cea mai citită revistă din cele numeroase care se publicau atunci. Aş spune chiar,mai numeroase, mai utile şi mai bune decât puţinele din prezent. Toate acestea consideraţii se referă la anii 1969- 1970.

Aşa cum era şi este uzuanţa în materie de publicaţii medicale,lucrarea era trimisă unor (1-2)personalităţi medicale în domeniu,care aveau competenţa şi probitatea profesională prin care să susţină sau să infirme publicarea unui articol într-o revistă medicală de prestigiu.

După 3- 4 luni sunt invitat la redacţia revistei,unde Secretarul general al redacţiei mi-a arătat referatele primite din partea referenţilor.

În timp ce primul, semnat de o personalitatea consacrată în specialitatea mea – pediatria – era nici bun,nici rău,dar în faza de final preciza că materialul este totuşi publicabil în forma actuală.

Cel de –al doilea referat,semnat de dr. Adrian Restian din Braşov,cel despre care mi- am amintit ,că citisem câteva articole.

Îl rog să mă scuze acum ,că atunci îl consideram un medic oarecare ,dar cu altă viziune decât cei mai mulţi dintre noi. Şi chiar mă miram cum de i-a fost trimis pentru referat ,articolul meu, deoarece nu lucra chiar în specialitatea mea. Dar dacă am avut pe moment o nemulţumire încet,încet,am început să-mi schimb părerea despre acea întâmplare şi veţi vedea dece şi în ce fel.

I-am citit referatul şi argumentaţia pentru care,în final, preciza că ,,articolul nu este publicabil în forma actuală”. Şi acest lucru nu l-a hotărât fără o argumentaţie obiectivă şi clară,pe care cu jenă atunci,a trebuit s-o accept.

Toate obiecţiile sale erau îndreptăţite şi la fiecare îmi sugera şi modificările de fond şi de formă pe care ar trebui să-l operez pentru ca, în final, lucrarea să poată vedea lumina tiparului.

M -am convins atunci că avea absolută dreptate şi pentru că modificarea articolului trebuia să fie radicală,am renunţat la a-l modifica şi publica.

Curios, din redacţie n –am plecat supărat nici pe situaţia creată şi nici pe cel care a declanşat-o .Ba aş putea spune că am plecat cu admiraţie pentru el,pentru spiritul pragmatic în gândire,pentru cunoştinţele profesionale vaste demonstrate prin susţinerile sale în referat. Toate acestea, care îmi veneau în minte şi primele mele aprecieri referitoare la spiritul său de avangardă în medicină,m-au făcut să trag concluzia că aveam de a face cu un om şi un medic mai,,special”,cum nu întâlnisem mulţi alţii.

După foarte mulţi ani,timp în care mai citisem sub semnătura sa alte articole în revistele medicale,am avut prilejul să-l cunosc şi personal,cu ocazia unei vizite de serviciu în Institutul de Sănătate Publică Bucureşti. Directorul acestui institut prof. dr. Octavian Luchian, despre care am avut plăcerea să relatez în lucrare a făcut prezentările.

Ne-am dat mâna şi stând de vorbă la o cafea,l-am întrebat dacă lucrează sau dacă a lucrat în Braşov,dacă a publicat articole de cibernetică medicală şi …. dacă -şi mai amintea că a respins dela publicare un articol. Şi i-am amintit despre ce era vorba .

La întrebările mele mi-a răspuns:

-Da,am lucrat în Braşov, dar de câţiva ani am venit în Bucureşti şi sunt medic primar şi cercetător ştiinţific în acest Institut. Ulterior am intrat şi în învăţământul superior medical şi sunt profesor la nou înfiinţata catedră de Medicină Familiei din U. M. F. Bucureşti. Cât despre acel articol, nu- mi mai amintesc cu exactitate despre ce a fost vorba. Dar dacă este aşa cum susţii ,trebuie să ştii că educaţia primită în familie m-a format de o manieră în care să nu ocolesc adevărul. Să spun întotdeauna clar şi răspicat ceeace cred,chiar dacă spusele mele îi nemulţumesc pe alţii sau chiar dacă consecinţele purului adevăr îmi pot crea neplăceri.

Atunci şi de atunci încoace l-am putut cunoaşte mai bine pe omul şi medicul Adrian Restian.

I-am spus chiar că m-am supărat atunci când mi-a respins articolul dela publicare dar că apoi am înţeles că avea dreptate şi că-i mulţumesc pentru această lecţie de viaţă,care şi dacă vine destul de târziu,tot este binevenită.

În numeroase împrejurări în care ne-am văzut de atunci şi până în prezent cred că am reuşit să-i cunosc bine profilul moral şi profesional,care l-au impus în lumea universitarilor nu numai din Bucureşti ci şi din întreaga ţară.

Ca temperament,pare,aşa cum de fapt şi este. Un ardelean liniştit şi cu o judecată profundă. Este educat, extrem de civilizat în relaţiile sociale,elegant,raţional şi convingător în dialogul cu interlocutorii săi. Ca proces de ideaţie şi spontaneitate se apropie mai mult de olteni, decât de ardeleni.

Dacă afirmaţia din titlul eseului meu încearcă să-l consacreze ca vizionar, lucrările sale o confirmă; mă confirmă şi pe mine când susţin că trăieşte într-un secol şi gândeşte ca pentru secolul viitor .

Titlurile celor zece volume pe care le-a publicat,vin în sprijinul afirmaţiei mele. Ele sunt: Elemente de patologie informaţională:Homo ciberneticus;Medicina cibernetică; Diagnosticul medical; Intergronica; Tratat de patologie informaţională; Diagnosticul revizuit; Ghid practic de medicina familiei şi Bazele medicinei de familie (vol. I şi II). Pentru două din aceste lucrări a primit premiul Academiei Române.

Acestor volume, li se adaugă şi cele peste 150 lucrări ştiinţifice publicate sau susţinute în ţară şi 60, în străinătate.

A devenit membru al Academiei de Ştiinţe Medicale din România,dar şi al unor Academii ,Asociaţii sau Colegii Internaţionale.

Şi pentru că am constatat eu că ,,mintea îi merge poate mai repede decât gura” ,îmi face plăcere să-i enumerăm o serie de priorităţi recunoscute de lumea medicală din ţară şi din străinătate:Descrierea, pentru prima dată în lume, a stresului informaţional şi a rolului patogen al informaţiei ;stabilirea diagnosticului medical cu ajutorul calculatorului electronic; descrierea fenomenului de feed- before; crearea unei noi ramuri a ştiinţei informaticii,denumită de autorul ei integranica.

În ultimul timp,după pensionare sa din învăţământul universitar,îşi continuă preocupările intelectuale înalte,conducând un interesant seminar de viitorologie din cadrul Comitetului UNESCO pentru România,care reuneşte unele dintre cele mai luminate minţi ale unor intelectuali recrutaţi din cele mai variate medii ştiinţifice,filosofice,religioase.

Şi nu pot încheia prezentarea elogioasă pe care sunt convins că o merită,fără a menţiona şi faptul că este un intelectual cu adevărat religios(practicant chiar) dar care reuşeşte să armonizeze doctrinele ştiinţei,cu religia şi cu filozofia.

Moto:
,,Prin unire cresc lucrurile mici,
prin vrajbă pier şi cele mai mari”
Sallustiu

UN MARE OM ŞI MEDIC CU INIMĂ PENTRU INIMA MEA

Tot ceeace voi relata despre omul şi profesorul doctor **Ion Socoteanu,** căci despre domnia sa va fi vorba,se constituie într-un elogiu binemeritat adus celui care a contribuit esenţial la recâştigarea sănătăţii pe care era s-o pierd definitiv. Cu acest prilej l-am cunoscut pe eminentul chirurg cardiovascular,dar şi pe omul minunat care-l dublează, pe desăvârşitul profesionist.

Ceeace voi rememora în aceste rânduri le scriu nu doar pentru a-mi sublinia recunoştinţa pentru un om care,consider eu, mi-a redat o nouă viaţă; altfel spus, mi-a asigurat renaşterea. Scriu ceeace doresc să citească şi cei care, ca şi mine au suportat o intervenţie chirurgicală pe ,,cord deschis” pentru by-pass coronarian,

(precum în cazul meu) sau în cazul altora pentru valvulopatii cu transplant de valvule, cu alte defecte cardiace sau vasculare,dar mai ales pentru cei care urmează să suporte asemenea intervenţii chirurgicale şi cărora teama le învinge raţiunea.

Cu peste 30 ani în urmă am început să prezint primele semne clinice ale unei cardiopatii ischemice. Cu tratament medicamentos şi cu controale clinice şi electrocardiografice periodice,m-am considerat mult timp un om normal şi sănătos.

Nu însă pentru zeci de ani de zile.

În urmă cu 12 ani suferinţa cardiovasculară a reînceput să-mi perturbe sănătatea. Tratamentul medicamentos nu îmi mai era eficient, astfel încât am apelat din ce în ce mai des, la din ce în ce mai mulţi medici cardiologi care, în final, au ajuns la concluzia că starea cordului meu nu mai poate fi ameliorată decât printr-o operaţie, destul de riscantă, dar la care nu există alternativă. Şi au decretat că ,,dacă doresc să supravieţuiesc,trebuie să suport operaţia denumită ,,by-pass coronarian”,care se efectua atunci în România doar la clinicile de chirurgie cardiovasculară din Târgul Mureş şi Bucureşti.

Pentru etapa vieţii mele de până la operaţia pe cord deschis ţin să mulţumesc medicilor cardiologi care mi-au stabilit conduita terapeutică,iar atunci când posibilitatea continuării tratamentului medicamentos nu a mai fost posibilă,m-au investigat şi m-au orientat,în timp util către chirurgia cardiovasculară. Între aceştia, nu pot să-i uit pe domnii prof. dr. Costin Carp, prof.dr. Vasile Cândea, Ion Guţiu şi medicilor primari cardiologi Tatu Chiţoiu, Andrei Carp şi Dan Deleanu.

Ultimul dintre cei nominalizaţi a fost cel care mi-a efectuat examenul cel mai important dintre explorările cardio-vasculare neinvazive care decid necesitatea intervenţiei chirurgicale. Doctorul în Ştiinţe Medicale Dan Deleanu,căci despre el este vorba, conduce în prezent serviciul de explorări cardiovasculare din Spitalul Fundeni din Bucureşti şi – îmi face plăcere să amintesc – faptul că este fiul unui reputat medic pediatru braşovean, ceeace confirmă din nou zicala românească după care ,,aşchia nu sare departe de trunchi” .

Mi-a explicat pe larg şi pe înţelesul meu (ştiind că eu sunt medic dar în alta specialitate cu a sa)care este starea arterelor mele coronare – care de fapt era catastrofală,datorită numeroaselor obstrucţii endovasculare- şi că singura soluţie este o operaţie de by-pass,care nu suferă nici o amânare. Şi pentru că în acea perioadă asemenea intervenţii se făceau şi în ţară,dar pe baza unei planificări riguroase a bolnavilor,datorită lipsei, nu a operatorilor, ci a materialelor sanitare extrem de costisitoare, care se consumau în timpul operaţiei.

În această situaţie m-a întrebat,cu menajament şi delicateţe, simţindu-mă într-o stare de nelinişte:

- Domnule doctor,operaţia este imediat necesară,dar din cauza dificultăţilor de aprovizionare cu trusele speciale pentru astfel de intervenţii,este posibil ca să fiţi programat peste multe luni de zile la operaţie.

- Dacă aveţi posibilitatea să plecaţi în străinătate să vă operaţi şi să suportaţi cheltuielile medicale,căci Ministerul Sănătăţii nu o poate face,ar fi bine să o faceţi cât de curând. Şi mi-a precizat şi suma aproximativă – în valută – care mă v-a costa.

- Domnule doctor,toată casa şi valorile mobile sau imobile de care dispun, dacă le-aşi transforma în bani,tot n-ar ajunge să-mi acopăr cheltuielile cu operaţia,i-am zis eu cu regretul în suflet.

- Atunci nu rămâne decât soluţia internării urgente în clinica noastră de chirurgie cardiacă (din Spitalul Fundeni) şi o comisie medicală vă va stabili ordinea de prioritate la operaţie şi poziţia pe care o veţi ocupa în planificarea clinici.

Şi a continuat:

- Din păcate,eu nu vă mai pot ajuta cu nimic în situaţia creată. Voi înainta însă comisiei înregistrarea coronarografiei şi comisia v-a decide.

A urmat internarea în spital,numeroase consulturi clinice,investigaţii de laborator şi în final examinarea în comisia de specialitate a Institutului de Cardiologie şi Chirurgie Cardio- Vasculară din Spitalul Fundeni.

Rezultatul mi-a fost favorabil şi s-a decis rămânerea mea în clinică,,în aşteptare” . Cât timp,greu de spus. În orice caz s- a susţinut că tergiversarea operaţiei este riscantă.

Şi aşa am procedat .Am stat săptămâni de zile,timp în care se făceau alte asemenea operaţii, dar anterior planificate.

Aşteptam şi zilele treceau într-o incertitudine aproape absolută. După patru săptămâni au apărut speranţe şi pentru mine,datorită unui import substanţial de truse de operaţie,astfel încât să urmez ,în câteva zile la operaţie.

Şeful secţiei în care eram internat m-a tratat cu mare atenţie şi colegialitate. Din acest moment al relatării el devine centrul naraţiunii mele. El era medicul primar, Doctor în Ştiinţe Medicale **Ion Socoteanu** , actualmente profesor universitar,şef al clinicii de chirurgie cardiovasculară din Universitatea de Medicină şi Farmacie din Timişoara.

Întâmplarea face că,i-a fost student şi stagiar fratelui meu, într-o clinică medicală din Bucureşti şi cu ocazia internării mele, s-au reîntâlnit .Cu acel prilej am discutat ,,în trei ” asupra beneficiilor şi riscurile operaţiei;beneficiile însă minimalizau riscurile, aşa că, din moment în moment deveneam mai încrezător în viitorul meu medical.

În ajunul operaţiei m-a invitat în cabinetul său şi mi-a explicat din nou tot ce v-a urma şi m-a făcut să merg cu fruntea sus la operaţie. Înţelegeam că era singura mea şansă de supravieţuire.

Şi aşa a şi fost!

Operaţia ,am înţeles ulterior că s-a desfăşurat fără nici un accident operator,ci doar cu unele mici incidente inerente în astfel de mari intervenţii chirurgicale.

După operaţie spitalizarea a mai durat o săptămână,timp în care mă simţeam din ce în ce mai bine, dela o zi la alta.

La externare şi mult după aceea,la controalele periodice pe care mi le făcea, trebuie să mărturisesc că nu mi-a acceptat nici o formă materială de mulţumire,iar pe cele verbale le primea cu o modestie rar întâlnită. Eu,ca orice bolnav mulţumit de medicul său ,,salvator”,îl consideram un binefăcător trimis de Dumnezeu să-l ajute pe unul dintre pământenii aflat la ananghie.

Ulterior am aflat că gândirea mea nu era departe de adevăr,deoarece era cu adevărat un evlavios,un practicant religios, care îmbina armonios menirea sa umană – cea de vindecător –cu cea sacră,biblică,,, fără de arginţi”.

De atunci şi până astăzi,dar cu siguranţă şi în viitor ,câte zile îmi vor fi date de soartă ,am să-mi amintesc cu pioşenie de acest minunat om şi chirurg care probabil că a vindecat mii şi mii de inimi bolnave,la care o adaug şi pe a mea.

Moto:

,,Adevărata artă este cea în care
mâna,mintea şi inima merg împreună.”

J Ruskin

OMAGIU PRICIPALULUI MEU ÎNDRUMĂTOR ÎN PROFESIE

În viaţă noi medicii datorăm mult celor care ne-au condus paşii spre realizarea– părinţilor şi profesorilor noştri – sau ca profesionişti – maeştrilor noştri în arta medicală.

Aşa cum nu uiţi ,,cine ţi- a pus condeiul pentru prima data (astăzi stiloul sau pixul) în mână" ca medic nu poţi uita cine ,,ţi-a pus stetoscopul la urechi" (stetoscopul fiind prima ustensilă medicală cu care trebuie să fie obligatoriu înzestrat orice student medicinist).

Folosirea stetoscopului de către student este prima etapă a cunoaşterii corpului omenesc şi a funcţiilor sale vitale,normale sau patologice. Etapa următoare a formării profesionale medicale este cea de clarificare şi sistematizare a cunoştinţelor clinice de care ai nevoie când te afli în faţa unui bolnav. Este perioada de rezidenţiat în medicină,care începe cu primul an,de specializare într-un domeniu medical clinic sau în altul.

Este o perioadă care în trecut dura de regulă trei ani,în toate specialităţile medicale;astăzi datorită evoluţiei ştiinţelor medicale şi tehnicizării excesive a actului medical,perioada de rezidenţiat variază între trei şi opt ani de studiu, în funcţie de specialitatea aleasă pentru viitor.

În această postură m-am aflat şi eu în toamna anului 1964,când prin concurs am ocupat postul de secundar în specialitatea pediatrie la Spitalul Dr. Gheorghe Marinescu, de atunci(spitalul Clinic Dr. Alexandru Obregia de astăzi).

M-am prezentat cu o jumătate de oră înainte de ora la care se prezentau medicii în serviciu şi am aşteptat să mă prezint şi să-i prezint Şefului de secţie Ordinul de repartiţie pentru următorii trei ani de secundariat.

Eram desigur emoţionat,curios dar, încrezător în viitorul profesional căruia începând din aceea zi îi consacram viaţa.

La orele 8 ^{00} soseşte la cabinetul medicului şef de secţie în faţa căruia aşteptam şi titularul acestuia medicul primar **Mihai Pavelescu** ,cel pe care toată viaţa mea îl voi considera principalul îndrumător în profesia pe care mi-am ales-o.

Şi de unde mă aşteptam să apăr maiestuos un adevărat şef,cu o ţinută impozantă şi o preţiozitate pe măsură,constat cu plăcere că apare un om modest,cu o construcţie fizică firavă(acestui aspect voi reveni pe parcursul evocării), o privire caldă,o faţă deschisă şi cu o mişcare dinamică de ,,argint viu".

L-am salutat, mi-a răspuns mai mult printr-o mişcare a capului decât verbal şi m-a întrebat:

- Pe mine mă aşteptaţi?

-Da domnule doctor - îi răspund uşor fâstâcit de emoţie. Sunt viitorul dumneavoastră medic secundar –şi-mi spun numele.

Îmi întinde o mână,pe care,chiar din acel moment mi-a părut prietenească şi mă invită în cabinetul său.

M- a invitat să iau loc şi m-a întrebat dacă servim împreună o cafea? I-am răspuns afirmativ,iar acest început mi s-a părut că este mai mult decât promiţător pentru o relaţie maestru – discipol.

Asistenta şefă (atunci se numea soră şefă) ne-a adus cafelele,iar domnul dr.Pavelescu a rugat-o să transmită medicilor adunaţi în camera de raport de gardă, să-l ţină în lipsa sa,dar la terminare să nu părăsească biroul pentru că le pregăteşte o surpriză.

Rămaşi singuri,am început să discutăm – ca doi vechi cunoscuţi - probleme legate de concursul de secundariat,de profesiunea aleasă,de noul loc de muncă,de problemele mele familiale,de hobby-uri etc.etc.

Când a aflat că sunt oltean,mi-a şi ,,trântit" două bancuri cu olteni,în care ,bineînţeles,ei erau cei care nu ieşeau bine la poanta finală.

Mi- a ţinut apoi un scurt speak, făcându-mă să înţeleg nu am greşit în alegerea mea profesională şi a noului loc de muncă,că există un colectiv medical numeros şi valoros,în care speră că mă voi adopta uşor şi repede. Şi spre sfârşit mi- a sugerat ca în orice problemă care se iveşte în profesie şi chiar în viaţa mea,să nu-l ocolesc,că-mi promite tot concursul şi înţelegerea sa.

De-o dată,se ridică în picioare,semn că ,,audienţa” s-a terminat şi – mi spuse:

-Să mergem să te prezint colectivului de medici,care probabil că au terminat raportul de gardă.

Am ajuns la sala în care se ţinea de regulă acest solemn şi important moment al vieţii de spital.

Am intrat, i-am salutat pe cei din sală,iar şeful nostru de secţie a făcut prezentările. Erau 15 medici,pediatri ,majoritatea cu state vechi de funcţie în medicină şi mulţi chiar în acelaşi spital. Nu- l cunoşteam pe nici unul,dar aşa cum copiii trag la copii şi noi adulţii reacţionăm uneori identic. Am zărit între toţi unul care se apropria de vârsta mea,era fostul secundar,devenit proaspăt medic specialist dr. Florin Iancovici,care anticipând evoluţia sa,precizez că a ajuns medic primar,şef de secţie într-un spital de copii din capitală.

A fost primul dintre cei care m-au integrat şi asimilat rapid şi pe care n-am să-l uit niciodată,cu atât mai mult astăzi,la circa două decenii de la moartea sa prematură.

Şi pentru că secţia de pediatrie funcţiona în două clădiri separate,denumite convenţional pediatrie I şi II,fiecare cu câte un medic primar şef secţie, a trebuit să fiu repartizat într-una din ele.

Şi de-o dată dr. Mihai Pavelescu spune:

-Smărăndiţa, m-am gândit bine şi am ajuns la concluzia că o să fii nevoită,tu,ardeleancă,să-l iei în secţia ta pe noul nostru secundar,dr. Octavian Popescu . Şi de abia aştept să văd cum se înţelege o ardeleancă cu un oltean.

A spus-o cu zâmbetul pe buze,bineînţeles că fără nici o răutate .

Înţelegând şi ceilalţi că sunt oltean,au făcut câteva glume inofensive după care au plecat fiecare la treaba lor,eu ţinându-mă după şefa mea directă,distinsa doamnă dr. Smaranda Műller (o universitară clujeancă ajunsă în Bucureşti prin căsătorie).

Sintetic,pot să spun că în cei trei ani lucraţi sub conducerea acestei distinse doamne am fost deosebit de plăcuţi şi instructivi pentru mine. Din păcate nu ştiu dacă este cazul s-o omagiez sau s-o elogiez?

Integrarea mea în acel colectiv a fost uşoară şi am fost mult ajutat de toţi colegii să depăşesc faza de acomodare care a fost lină şi calmă; în alte circumstanţe ar fi putut fi şi dificilă.

Mă întorc însă la cel care mi-a fost şef,mentor şi maestru în arta medicală,dr. Mişu Pavelescu.

Fusese până de curând cadru didactic universitar,dar pentru unele considerente politice fusese înlăturat din învăţământul universitar şi trecut în funcţia de şef de secţie clinică.

Din primele luni de activitate mi-am dat seama cp este un om deosebit,că este un profesionist desăvârşit,că are acel ,,fler” în medicină pe care puţini dintre medici îl au şi care este greu de definit.

Era un mare teoretician,admirator al şcolii medicale germane pe care a şi frecventat-o în perioada postuniversitară. Avea o bună pregătire preclinică,stăpânea bine noţiunile de fiziologie,biochimie şi mai ales de fiziopatologie,care i-au ajutat în practicarea medicinei clinice.

Când începea să vorbească despre o problemă medicală îşi elogia maeştrii şi ar fi putut să ţină adevărate lecţii universitare .Nu prea putea să le ducă însă până la sfârşit deoarece nu pre avea răbdare şi cum se spune în popor,,nu avea stare”.

Era extrem de dinamic,mobil,uşor instabil în ceeace întreprindea ,dornic să ajute pe oricine şi cu orice risc. Şi pentru că era aşa,eu am fost nevoit să fur meseria,mai mult decât mi-a fost explicată. Şi nu regret,că am avut dela cine şi ce să fur. Avea sclipiri în gândirea medicală şi în precizarea diagnosticelor;rareori nu evoluam conform prognosticului pe care-l formula în faţa cazurilor mai grave.

Cu capacitatea sa profesională şi cu calităţile sale umane a reuşit în timp să creeze ,,un stat în stat”,de fapt ,,un spital de pediatrie” într-un mare spital, predominant pentru adulţi . A reuşit să reunească în secţia sa pediatri ,orelişti, medici de laborator, cercetători geneticieni,biologi,psihologi care depăşeau cu mult schema generală de funcţionare a unei secţii de pediatrie.

De pacienţi era considerat un medic popular,care ştia să li se adresa ,,pe limba lor”;oricând şi ori unde era chemat la un copil bolnav o făcea fără nici o discriminare. Nu refuza niciodată şi pe nimeni care-i cereau un serviciu medical. Poate că uneori greşea tocmai din dorinţa de a rezolva şi ceeace nu era posibil,din diverse considerente.

Deşi aveam în permanenţă la dispoziţie o ambulanţă,în cazul în care aceasta era ocupată într-o altă activitate medicală,dacă se ivea o urgenţă,în serviciu şi care ar fi trebuit transferat în alt spital sau dus pentru o investigaţie paramedicală deosebită în alte laboratoare din capitală,transporta bolnavul cu propria-i maşină,fiind singurul posesor de automobil din întreaga secţie care numără peste o sută de salariaţi.

În afară de cultura medicală ,poseda şi o solidă cultură generală. Era un bun cunoscător al literaturii clasice,mai ales germanică. Era un rafinat meloman(făcuse în copilărie studii muzicale),deopotrivă admirator al compozitorilor germani sau germanofili(obsedat de muzica lui Bach şi Wagner). Literatura şi teatrul le iubea din copilărie dar şi le-a desăvârşit în familie unde era creat un elevat mediu artistic(soţia sa era marea actriţă Corina Constantinescu,cumnat îi era violonistul prof. universitar Mihai Constantinescu,fiica sa actriţa Ioana Pavelescu şi fiul ,cercetătorul filolog Liviu Pavelescu ,astăzi stabilit în străinătate).

Şi pentru că nu doresc ca cititorii să creadă că medicii sunt nişte oameni perfecţi doresc să precizez că au şi ei necazurile şi bucuriile lor,preferinţele şi dezgustul,simpatii şi antipatii, plăceri şi neplăceri şi uneori chiar vicii.

Şi pentru că nu doresc să se înţeleagă că cel pe care-l omagiez în aceste rânduri a fost supraom,omul perfect,plin de virtute etc.,vreau să completez tabloul descris cu alte mici amănunte.

Deşi era la o vârstă a maturităţii depline,părea că este afectate de o bătrâneţe precoce;era foarte slab pentru că ,aşa cum ne mărturisea,,pentru mine mâncarea nu este o plăcere”? Şi ne-am convins,văzând că atunci când mergeam şi noi,,ca băieţii” sau când în spital sau la domiciliul nostru se organiza câte o masă(onomastică,eveniment în familie ,vizită)nu mânca aproape nimic. Dar de băut bea,pentru că băutura era energizantul vieţii sale. Şi nu era nevoie să consume mult alcool pentru a se binedispune,iar când ajungea la această stare devenea o enciclopedie ambulantă de glume şi bancuri politice spuse cu mult şi rafinat umor.

Şi pentru a-mi completa descrierea personajului cu ceva suplimentar şi convingător,ţin să relatez o întâmplare melo-dramatică la care am participat.

Vis-a vis de clinica noastră de pediatrie era situată mare clădire a clinicii de neurochirurgie,condusă de Acad. Prof. dr. Constantin Arseni,fost coleg de promoţie universitară şi bun prieten cu dr. Mihai Pavelescu,şeful meu.

De un sfânt Constantin,în anul 1969 sau 1970,conform tradiţiei,Acad. Constantin Arseni organiza după orele de program o trataţie la care invita vârfurile profesionale din spital(academicieni,profesori doctori,doctori docenţi). Şeful meu practica în dubla calitate ,de vârf profesional dar şi de bun prieten. Eu doar un tânăr medic eram mai mult pe post de aghiotant al şefului meu şi de aceea am avut onoarea să particip la acel banchet.

Am mers împreună,eu purtând un buchet mare de flori din partea colectivului nostru ,trebuia să i-l ofer marelui neurochirurg.

Intrăm şi ne îndreptăm spre centrul sălii de aşa zis protocol,acolo unde se afla sărbătoritul spre a-i prezenta urările onomastice.

Când ne-a zărit,ne-a ieşit în întâmpinare şi s-a apropriat de şeful meu,care i-a urat de bine, s-au îmbrăţişat şi l-a strâns (aşa cum ştiţi că se fac nişte exerciţii de kinetoterapie pentru colană vertebrale) . Şi în acel moment i-a pus:

- Măi,Mişule tu nu –te mai îngraşi de loc? Ai ajuns piele şi os!

Şi în timp ce-l strângea în braţe,s-a auzit un trosnet destul de puternic. Îi rupsese trei coaste!

Din acest moment comedia a devenit tragedie. Bolnavul –căci din acel moment şeful meu a devenit un oarecare pacient - a scos un geamăt prelung,s-a schimbat la faţă şi ... a leşinat.

Spontan veselia s-a spart şi i-a luat locul îngrijorarea generală în faţa acestui eveniment. Personal Acad. C Arsenie a însoţit bolnavul la reanimare,l-a asistat până şi-a revenit din starea de leşin,apoi la radiologie.

Radiografia a arătat fără echivoc triplă fractură costală. Am omis să precizez că pe cât de slab şi de fragil constituţional era dr. Pavelescu,pe atât de solid şi de robust era Acad. Arseni.

Deoarece în astfel de cazuri nu se aplică aparat gipsat, în cabinetul de ortopedie i s-a aplicat un tip aparte de pansament,după care bolnavul a fost internat în secţia de reanimare şi terapie intensivă a clinicii de neurochirurgie.

Este de la sine înţeles că petrecerea s-a încheiat poate chiar înainte de a începe,buna dispoziţie a dispărut şi s-au auzit şi câteva reproşuri indirecte aduse sărbătoritului.

Internarea a durat doar trei –patru zile după care pacientul a fost dus acasă,iar noi am rămas fără şef de secţie timp de trei luni,atât cât a durat vindecarea.

Prietenia dintre cei doi,aşa cum era firesc să fie ,nu a fost afectată de acest neplăcut accident,despre care,mult după aceea ne amuzam când ne aminteam.

Mult timp după aceea am realizat că mentorul nostru din clinică era slab nu doar pentru că mânca decât foarte puţin. Era slab pentru că –l afecta un diabet zaharat neştiut dinainte şi o arterită diabetică,dar şi tabagică(fuma extrem de mult).

Toate acestea au făcut ca pensionarea să se producă mai devreme decât se aştepta. Boala a început să-l ţină din ce în ce mai mult ţintuit la pat,mai ales că evoluţia arteritei a determinat rând pe rând efectuarea unor amputări de degete apoi de segmente de membre. Şi nu după mult timp a survenit şi decesul implacabil.

Aşa a dispărut un om,un medic şi un şef deosebit de valoros,lăsând în inima noastră a celor apropriaţi,(care-i spuneam cu bucurie Nea Mişule,aşa cum ne cerea el)dar şi a pediatrie româneşti,un gol greu de umplut. Era un medic de ,,modă veche” dar care dorea şi putea să se adapteze schimbărilor din societate,luând totul în uşor deoarece era un optimist incorigibil.

Eu am obligaţia morală de a-l omagia într-un mod mai deosebit deoarece,aşa cum formulam şi în titlul acestui eseu fără mari pretenţii literare ,dar cu pretenţii sentimentale, pentru că ,,a fost principalul meu îndrumător în profesie”.